

**Не бери важкого в руки
і дурного — в голову.**

Іван Семенович Сміян

ЧАС ВИЯВЛЯЄ ПРАВДУ
(Veritatem dies aperit. Seneca)
(книга 22)

**...— Живи по-людськи. І впокорюй плоть
Пред Словом отчим, Матір'ю і Злаком,
І не ведися на лукаві знаки,
Кінець Часів не вписуй у блокнот:
Про день Пришестя зна лише Господь.
Трудись...**

Борис Олійник

Тернопіль
Видавництво «Підручники і посібники»
2012

УДК 82-94
С 50

В авторській редакції

Дизайн обкладинки *Олени Соколюк*
Випусковий редактор *Маргарита Більчук*

Сміян І. С.

С 50 Час виявляє правду (книга двадцять друга). — Тернопіль :
Підручники і посібники, 2012. — 160 с.

Не перестаєш дивуватися безмежності довілля. Не перестаєш дивуватися безмежності своїх спогадів та роздумів. Я не знаю людини, яка б досконало знала флору і фауну лише свого краю. Я не знаю

людини, яка б усебічно і глибоко знала історію лише свого краю. І цим я пояснюю неосяжність спогадів минулого і сьогодення свого життя, як і спогадів кожної людини на цій планеті. Моя 22-га книга «Час виявляє правду» є лише незначним кристаликом надзвичайно складного процесу, яке зветься ж и т т я м: «О верная и плачевная к а р т и н а ж и з н и! Радость входит туда, откуда вышло горе; счастье располагается там, откуда бежало отчаяние» (Ж. Любрюер).

УДК 82-94

© Сміян І. С.,

2012

И подумалось мне, что это не земля, а марево. Завлечет нас, будет маячит вдали и манить... Заедем так далеко, что и вернуться нельзя будет... Вот увидите, завтра проснемся, ничего, кроме снега, не будет.

В. Обручев («Земля Санникова»)

Думку О. Обручева про те, що «завтра проснемся, ничего, кроме снега не будет», сьогодні підтверджує і Дмитро Павличко («Листи до Романа», розділ 30):

Я прожив життя, Романе,
Працював, як мирний атом,
І збагнув — найкраще бути
В цьому світі демократом.
Демократ не знає гніву,
В нього ворогів нема.
Всі конфлікти і роздори
Він ладнає легкома.
Але в нашому народі,
Серед божевільних збурень,
Я пішов братів мирити,
Як найбільший в світі дурень.
А брати — то патріоти,
Розуміється, не всі,
А самі кити й акули,
Не якісь там карасі;
Отже, ті, що Україну

Люблять більше, глибше, краще,
Аніж я. Мов до причастя,
Я пішов до братства натще.
І кажу їм: «Буде свято,
Треба нам промовців п'ять.
Прошу, братчики, до списку
Їхні прізвища вписати.
Записали прізвищ сорок.
Я кажу: «Це забагато!
П'ять потрібно, а не сорок,
Бо в словах затопим свято!»
А вони сидять похмурі,
Втім раптово знявся крик:
«Всім потрібно дати слово,
Кожен з нас — то провідник,
Сорок вас, а нам потрібно
Тільки п'ять, це дуже гірко,
Тож вбивайтесь одержимо,
Щоб лишилось вас п'ятірко —
А тоді вже першим буде
Той, хто вас найбільше вб'є!»
І сміюся, і ридаю, і клянущ життя своє!
Кожна партія — то голос,
Інша ідеологема!»
«Добре, — я кажу, — хай буде!»
І тремчу, немов Ярема,
Що з ножем у гайдамаки
Записався; щось мене
Вже підпалює, бо мушу
Рішення приймають дурне.
Та продовжую: «Хай буде!»
Ножика свого ховаю,
Демократом хочу бути,
Та, як бути, я не знаю.
Всі мовчать, бо кожен хоче
Бути першим, як на зло,
Потім всі заговорили,
Й почалося, й понесло...
Той скрегоче: «Я — найстарший!»

Той — «Я мерз у Магадані!»
Той — «Я в Русі верховодив!»
Той — «А я був на Майдані!»
Той — «Я у Верховній Раді
Маю фракцію!» А той —
Не говорить, тільки свище,
Тільки свище, як герой
В штирі палці... Я вже знаю,
Першого між них не буде,
Кожен з них, звичайно, перший,
Й не втечеш від них нікуди...
Я виймаю із кишені
Ножик гайдамацький свій,
І кажу: «Беріть і ріжтесь,
Вперто бийтесь на забій!».

Воно-то так. Але відносно так. Сприйняття життя ніколи не може бути однозначним. Я з розумінням читаю слова стурбованості Дмитра Павличка.

От таке життя: ...І сміюся, і ридаю... Ще вчора була похмура погода на фоні тривалого дрібного дощичу та темних і виблискуючих стовбурів і гілок плодових дерев, кущів... А сьогодні світлі, теплі та привітні сонячні промені, неймовірні візерунки сузір'я квітучих черешень, вишень, груш, яблунь... А що вже казати про казку кольору та запаху квітучих черемшин? Про різноманіття квітів? Навіть троянда, і та не колюча:

РОЗВИВАЙСЯ, ТРОЯНДО

Хай мене хто надарма нароком наврочив:
блиск осяйної краси, нездоланне бажання,
розкраяє серце, душі осіяння, —
хто без тебе мене і кому приурочив?

Так, пестлива трояндо, ти не колюча,
невтомна жага і тремка насолода,
як прадавня і сонячна врода, —
та усе у цім світі миттєве, летюче.

Розгорнись із шовків, із умовностей світу,
розповий почуття — тільки раз живемо.

Ми на березі річки удвох стоїмо —
повновода й весняного цвіту.

І ти отака: палахкочеш бажанням,
нуртуєшся, б'єшся в оманній скелі,
але русло твоє життєдайне й веселе
і наповнене щцрть коханням.

Михайло Василенко

Незважаючи на різні періоди року, я не можу сказати, що вони викликають почуття, які можна охарактеризувати словами: і сміюся, і плачу... Я б різку зміну погодних умов охарактеризував так: і сміюся, і задумуюся...; і вихлюпую назовні всі радощі мого буття, й, отямлюючись, входжу в себе та думаю, думаю, думаю...

Думаю про несталість людських відносин, коли буває навіть заплакати мало. І про це — один невеличкий клаптик буття:

ВОР

Цілий вік щось краде й бреше,
Бреше й краде, аж гуде,
Так за словом слово теше,
Бреше в плем'я молоде.

Плем'я правду цю ковтає,
Буде правда ця вовік,
І хвалу йому вертає:
Найчесніший чоловік.

Це колись жахались: «Пробі!»
Слів таких — чума і мор.
Це колись було на лобі
Тяжко випалене «ВОР».

Він не може, щоб не красти,
А брехло — споконвіків.
Синьо-жовтої він масти,
З касти ще більшовиків.

Іван Драч

З наведеного можна зробити висновок, що «...*Нам потрібно все!* Людині потрібні близькі, щоб світло наповнювало її життя, а тимчасова темрява не лякала; щоб дивитися на близьких і бачити гарним своє відображення. А ще — помічати їхню унікальність, їхні потреби, маленькі і великі перемоги. Нам усім дуже потрібна веселка — божественна гама потенціалу і можливостей світла. І веселка — міст між дощем і сонцем, між небом і землею, між смутками і радощами. В ній — усі барви життя, якщо ми щодня вчимося любити» (Людмила Смольська. «Втеча у задзеркалля...». «ДТ» 16 червня 2011).

...Людині потрібні близькі... Навіть після їх відходу в небуття. Це я відчуваю сьогодні стосовно моїх мамі і тата, брата Васі, сестер Наці і Даші...

Вдивляюся в ці фотографії, й у моїй уяві проходять роки не лише життя мого брата Васі, а й мого — поряд із ним.

Вася (перший справа) зі своїми одногрупниками з Охтирської фельдшерсько-акушерської школи. Таке враження, що в нього на сорочці видніє значок «Ворошилівського стрілка». Йому 17 років (10. XI. 1936 рік). Не за роками всі на знімку занадто серйозні. Час у країні надзвичайно напружений — розпочинається ера політичного терору.

Черный тридцать седьмой.
Ночь.
Но в доме не спят.
Страшен шорох любой —
даже дождь, листопад.

Но всех звуков страшней
за окном стук шагов
Ночь!
Кончайся скорей!
Сохрани нам отцов!

Клавдия Путилова

Навіть коли минуло 22 роки після 37-го, у 1959 році Василь Симоненко ще змушений був писати:

ПОРАДА ТОВАРИШЕВІ З КГБ

Чого вдивляєшся так пильно й підозріло
У тих, хто сумніви свої явля на людях сміло?
Якщо ти дійсно служиш правді, а не злу, —
Чому ж у щирості вбачаєш крамолу?
При людові не стане ворог горло дерти,
Бо тільки добрий друг бува завжди одвертим,
Ти краще придивляйся, як належно,
До тих, хто мислить і говорить обережно.

Червень 1947 року. Вася старший лейтенант. Йому 28 років. Він учасник бойових дій на підводному човні. Позаду голодомор 1933 року, політичні репресії 1937 року, найважча, найтрагедійніша війна за всі роки історії людства (1941–1945 років). І ось настав мирний час:

Поздравьте меня, дорогая: я рад, что остался в живых, сгорая в преддверии рая среди маршалов и рядовых, когда они шумной толпою, в сиянии огненных стрел, влекли и меня за собою... Я счастлив, что там не сгорел.

Из хроник, прочитанных мною, в которых — судьба и душа, где теплится пламя былое условно, почти не дыша, являются мне не впервые, как будто из чащи густой, то флаги любви роковые, то знаки надежды пустой.

То пепел, то кровь, а то слезы — житейская наша река. Лишь редкие красные розы ее украшают слегка. И так эта реченька катит, и так не устала катить, что слез никаких и не хватает, чтоб горечь утрат оплатить.

Судьба ли меня защитила, собой укрыв от огня!
Какая-то тайная сила всю жизнь охраняла меня.
И так все сошлось, дорогая: наверно я там не сторел,
чтоб выкрикнуть здесь, догорая, про то, что другой не успел.

Булат Окуджава

1978 рік. Васі 59 років. Він військовий пенсіонер ось уже 16 років. Його «пішли» з флоту у зв'язку з ініціативою Микити Сергійовича Хрущова щодо скорочення війська на 1 мільйон двісті тисяч чоловік. Працював у «Діарамі» та «Панорамі» м. Севастополя. І в нього були всі підстави продекламувати:

Уходит жизнь. А сделанного мало,
А сделанного нет.
Но сердце раскаленное устало,
И в мыслях гаснет свет.

Пытался до конца познать я все, что видел,
А стал и зол и сир.

Да! Слишком я любил и слишком ненавидел
Наш бедный мир.

Аталлах Аррані (XV век)

Він (мій брат) у військовому санаторії «Шкло» Львівської області в лютому місяці 1978 року. Розмовляє з білочкою та все глибше і глибше усвідомлює свій життєвий шлях, що надихає його на

АКТ ПРОХАННЯ

Душе моя! Велика, важлива хвиля у твоїм житті. Ісус є твоїм гостем! Тепер можеш випросити всі ласки, які тобі потрібні. Тепер з любові дивиться на тебе Отець Небесний, бачучи в тобі свого наймилішого, найлюбішого Сина.

Сам Ісус говорить до тебе: Люба душе, чого бажаєш від мене? Я прийшов обдарувати тебе Своїми багатствами, допомогти тобі в потребах. Жадай від Мене чого хочеш, а все одержиш, що потрібно для твого спасіння.

О Предобрий Ісусе, не прошу в Тебе ні земних дібр, ні багатства, ні почестей, ні розкошів. Дай мені лише, про це Тебе благаю, правдивий жаль за мої гріхи, дай мені нове серце, вільне від марноти цього світу, серце, що бажало б лише Тебе любити, Тобі подобатися.

Предвічний Отче, Твій Божественний Син дав нам велику обітницю:

«Направду, направду кажу вам, про що-небудь проситимете мого Отця в Ім'я Моє, дасть вам».

Предвічний Отче, Твій Божественний Син обіцяв нам те, тож вислухай мою просьбу з любові до свого Сина Ісуса Христа, що Його тепер ношу в своїм серці, й уділи мені цих ласк, про які я Тебе благаю. Ісусе, Маріє, з любові до Вас хочу жити, терпіти й умерти (і з книги «Молитовник до Матері Божої Неустанної Помочі»).

Сьогодні (6. 05. 2011) я в особливому піднесенні. Весна буяє. Весна надихає, мабуть, не лише мене, а й усе живе до світлого, теплого, м'якого сприйняття всього оточуючого. Я не можу не посміхнутись, дивлячись на сузір'я квітучих вишень, груш, слив... Говорити, що це суцільне, біле, як сніг, візерункове диво природи, — недостатньо для охоплюючої

характеристики мого саду. Біле, як сніг... Ні. Біле-пребіле диво з ледве помітною привабливою блакитною димкою. А ніжність неповторного запаху цього цвіту, особливо рано-вранці?! Господи, які визначні дари Ти шлеш людині на землю! І Ти не запитуєш, чи достойна людина такої неземної краси, яку не в змозі описати поет, намалювати художник, перекласти на ноти композитор...

І цей тривалий високий настрій одухотвореності надає мені (тобі) природа, Господь Бог...

Сади стояли в білому наливі.
Іскрив зеніт, як вольтова дуга.
А ми були безсмертні, бо щасливі.
За нами пам'ять руки простяга.

Ліна Костенко

«Высокие настроения. Мне кажется, что большинство людей вообще не верят в высокие настроения, допуская лишь короткие возвышенные мгновения, — самое большое, что они могут себе представить, — минут пятнадцать высокого парения, — сюда, конечно не относятся те люди, которые на собственном опыте знают, что высокое чувство может быть весьма продолжительным, но найти человека одного-единственного высокого чувства, воплощения всеобъемлющего высокого настроения — это было до сих пор только мечтой и пленительной возможностью: история не знает достоверных примеров сему. И все же она могла бы однажды произвести на свет таких людей — если удастся создать и подготовить тысячу благоприятных условий и предпосылок, которые сейчас даже самый счастливый случай не в силах сплести воедино. И, быть может, для этих будущих душ привычным станет состояние, почти неведомое нашим душам, каждое проявление которого воспринималось как чудовищное исключение, наводящее ужас: состояние непрерывного движения — подъема и спуска, от высот к глубинам, и чувствование этой высоты и глубины, как бы постоянное восхождение по лестнице и одновременно парение в заоблачных высотах, в объятиях мягких, убаюкивающих облаков» (Фридрих Ницше).

Так ось, почуття, про які пише Фрідріх Ніцше, можуть оволодівати людиною. І неодноразово. Але лише за допомогою її самої. Допомагай собі! Щоб виникла

КОРОЛІВСЬКА ПОДОБА

Великий правитель Персії оголосив публічний конкурс серед митців своєї безмежної імперії. Визначив дуже високу суму на винагороду тому, кому вдасться якнайкраще відтворити подобу короля.

Першим прибув індус з прекрасними фарбами, тасмницю кольорів яких знав тільки він, згодом вірменин, що привіз із собою спеціальний вапняний мінерал, і ще єгиптянин — із долотами, стамесками, а також унікальними брилами мармуру. Урешті, останнім з'явився грек, лише з мішечком дрібного порошку.

Вельможі із свити короля обурювалися, що грек збирався приступити до роботи з такими мінімальними засобами. Інші митці казали із сарказмом: «Що може витворити грек з цього мізерного мішечка порошку?»

Учасники конкурсу на довгі тижні були зачинені кожен в окремій кімнаті королівського палацу, щоб ніщо не заважало процесові творчості.

У призначений день король розпочав оглядати творіння майстрів. Захоплювався красним малярством індуса, мініатюрою в кольоровому мінералі вірменського майстра і різьбою єгиптянина.

Потім увійшов до зали, яку відвели грекові. Здавалося, що той не зробив нічого: лише своїм дрібненьким порошком вирівняв, вичистив, довів до дзеркального глянцу мармурові стіни кімнати. Тож коли король увійшов туди, був вражений своїм ідеальним відображенням.

Звичайно, конкурс виграв грек.

— *Як можу покращити своє духовне життя? — допитувався юнак у вчителя.*

— *Зроби із собою те, що скульптор робить зі статуєю коня: бере брилу мармуру й усуває з неї все те, що не нагадує коня.*

— *Що хочеш тим сказати?*

— Відкинь, мов ударом молота, все те, чим ти не є: кожну думку, почуття, вчинок, застереження. Тільки так відкриєш той мистецький витвір, яким ти, безумовно, є, впізнаєш і руку твого Творця.

Шліфування щоденністю, різблення терпінням і зусиллями — виявить твоє справжнє обличчя (із книги Бруно Ферраро «Життя — це все що ми маємо». Львів. 2006).

Я можу стверджувати, що до творчості мене схиляє природа, мабуть тому я зрозумів: «Природу легше всього підкорити, підкоряючись їй» (Фр. Бекон). Адже сили природи не лише неосяжні, а й непередбачені: «Природа повна непослідовності. Іноді вона розміщує голову старого на молодих плечах, іншого разу — повне жару серце під льодом вісімдесяти років» (Р. Емерсон).

А для мене сьогодні

Дні мої і навіть ночі
Нині повні неспокою —
Це весна в мої приходить
В сни зеленою луною.

Та ще дужче в них лунають
Співи птиць, і ще ніжніше
Теплий вітер у діброві
Запахом фіалок дише,

Червоніш цвітуть троянди
В ореолі золотому,
Наче ангелів голівки
В молитовнику старому.

І мені здається: сам я
Соловейко і без краю
Тим трояндам про кохання
Мрійно, голосно співаю,

Поки сонце не розбудить
І мене не привітають
Інші солов'ї, що в небі
За вікном моїм літають.

Генріх Гейне (переклад В. Сосюри)

Природа... Природа... Природа й моїх діток та онуків надихають на ясне моє сприйняття життя. Хіба я можу описати свій стан радісних та піднесених відчуттів після того, як я прочитав (напередодні Пасхи) в щоденнику моєї онуки Вікторії (2-В клас 3-ї школи м. Тернопіль) такі непересічні слова її першої вчительки Любові Богданівни: «Чудо дівчина!» Після цієї події пройшло багато часу, а я, як поет і дурень червоному, — радий. З усмішкою засинаю, з усмішкою прокидаюся.

Пройшли облака,
Радостна дуга сіяє,
Пройшла вся тоска.
Свет наш блистає.

Григорій Сковорода

Так цього виявилось замало. Вчора моя донька Світлана поцікавилася в Люби Богданівни, вчительки моєї онуки, щодо її (Вікусі) навчання. Окрім іншого, вона сказала таке:

а) «Вікторію любить увесь клас; любить увесь клас!». Невже є більш місткі слова, які б краще характеризували дитину, людину... Вікторія про це не знає, що підтверджує таке: «Найменш шумна, найбільш скромна дружба часто — найбільш корисна...» (Дж. Адіссон). Мудра в мене онука, мудрі дітки в її класі:

Немає друга понад мудрість,
Ні ворога над глупоту,
Так, як нема любові в світі
Над матірню любов святу.

Не ділиш мудрості з братами,
Її злодії не вкрадуть,
І не згубиш по дорозі,
Вона є вільна серед пут.

Вона магнет посеред моря,
Найвищий скарб, безцінний дар,
Огнище тепле в студінь горя,
Холодна тінь від страстей сквар.

Без неї все життя пустиня,
Так, як пустий без друга шлях,

Як твій дім пустий без сина,
І як пустий дурного страх.

Іван Франко

Чи пам'ятаю я період життя, коли б я міг сказати, що всі, хто мене оточував, якщо не любили, то глибоко поважали? Усі! І дійшов висновку, що це період мого шестирічного навчання в Харківському медичному інституті. За шість років навчання в моїй групі не було жодної сварки, за шість років навчання не було жодного образливого чи принизливого слова, які прозвучали б у групі. Усі одногрупники ставилися один до одного з повагою та розумінням. Глибоку повагу та тепле ставлення до себе всіх своїх одногрупників я відчував усі роки навчання у вузі. Вони всі визнавали в мені лідера і майбутнього науковця. З усіма складними питаннями, у тому числі й особистого характеру, вони зверталися до мене, незалежно від того, був я комсоргом курсу чи ні. Вони зверталися до мене за порадою як до людини!

Ось кілька фотографій моєї молодості — студентської молодості.

Це надзвичайно дружня 6-та група (10.05.1953 р., у парку ім. Горького, який лише тепер мер Харкова Кернес розпочав руйнувати), яку ми називали, жартуючи, гвардійською. Я другий справа в останньому ряду, а моя майбутня дружина — поруч зі мною. Правда, не зовсім поруч, якась куля роз'єднує нас. До нас приєдналася і «чужинка» Обернихіна Валя з паралельної п'ятої групи, парторг курсу, старша за мене на 10 років. Ми всі веселі, задоволені життям, незважаючи на те, що наше матеріальне забезпечення було мінімальним, нижчим від нинішнього мінімального життєвого рівня. Усі шість років навчання в кожному з нас звучала

МУЗЫКА ДУШИ

Ничто так чувство не взбодрит,
надежд не воскресит,
Ничто так песней не звучит
и радостью кипит,

Ничто так дружбу не холит,
не окрылит мечты,
Любовь на век не сохранит —
как музыка души!

Анатолій Антонов (Донецьк. Лікар, доцент)

І знову 6-та гвардійська група другого курсу (6.04.1953 рік), але вже у фаховій формі. До нас приєднався мій друг, Віктор Філатов з 4-ї групи.

Я в центрі першого ряду, поруч зі мною зліва моя майбутня дружина Ліда. Пройшло багато років... Мій друг Віктор Філатов, професор, доктор медичних наук, завідувач кафедри ЛОР-хвороб Харківського національного медичного університету, не дожив до свого 70-річчя одного року, Емма Швидка (справа біля мене) — професор, доктор медичних наук, завідувач кафедри дитячих хвороб Луганського медичного університету — залишила нас ще раніше...

Смуток, журба та туга заповнюють мене і змушують навести ще один вірш Анатолія Антонова:

Простимся, колеги,
нас время заставит
И смена — уйти навсегда.
Давно наши головы
красит и старит,
Как снег на полях, седина.

Не та стала память,
убавились силы,
Тревожными сделались сны,
Которые были
так сладки и милы
В полетах прекрасной мечты.
Уходим без боли,
немножечко с грустью,
Без слез и без крика души.
Подарят нам длинные,
скучные, с лестью,
Пространные речи врачи.
На тремпелях сникнут,
поблекнут халаты,
Сползут с нежеланием с плеч,
Для них не привычны
другие наряды,
Чтоб свято ценить и беречь.
Работа, как раньше, давно не торопит,
Пришла расставаться пора,
Но истинный врач никогда не проводит
Из жизни себя, как врача!

А це вже Клара Карпова, яка після третього курсу вийшла заміж та переїхала у Воронеж.

Усе це в парку ім. Горького, який був неподалік від нашого гуртожитку. Ми симпатизували один одному. Вона неодноразово казала мені присмні слова щодо моїх розумових здібностей та неосяжного майбутнього.

Господи! Який би світ був блідим та нездалим без дівчат, без жінок!
2* Сидін І. С. Час виває приду
Можливо, це більше фантазія, аніж реальність, але я не можу не процитувати Олександра Сергійовича Пушкіна:

Зачем я ею очарован?
Зачем расстаться должен с ней?
Когда б я не был избалован
Цыганской жизнью моей.
Она глядит на вас так нежно,
Она лепечет так небрежно,
Она так тонко весела,
Ее глаза так полны чувством,
Вечор она с таким искусством
Из-под накрытого стола
Свою мне ножку подала.

А це фото відображає наш стан після святкової травневої демонстрації.

*У Віктора Філатова і Шамраєва проблема — куди прилаштувати портрет
Йосипа Віссаріоновича Сталіна, якого вони несли під час демонстрації.
І який у їхній уяві був, як*

КОРОЛЬ ДЛИННОУХИЙ І

Само собой, в королі прошел
Большинство голосов получивший осел,
И учинился осел королем.
Но вот вам хроника о нем:

Король-осел, корону надев,
Вообразил о себе, что он лев;
Он в лъвиную шкуру облекся до пят
И стал рычать, как львы рычат.
Он лошадыми себя окружает,

И это старых ослов раздражает.
Бульдоги и волки — войско его,
Ослы заворчали и пуще того.
Быка он приблизил, канцлером сделав,
И тут ослы дошли до пределов.
Грозятся восстанием в тот же день!
Король корону надел набекрень
И быстро укутался, раз-два,
В шкуру отчаянного льва.
Потом объявляет особым приказом
Ослам недовольным явится разом,
И держит следующее слово:

«Ослы высокие! Здорово!
Ослom вы считаете меня,
Как будто осел и я, и я!
Я — лев; при дворе известно об этом
И всем статс-дамам, и всем субреттам.
И обо мне мой статс-пиит
Создал стихи и в них говорит:
«Как у верблюда горб природный
Так у тебя дух льва благородный —
У этого сердца, этого духа
Вы не найдете длинного уха»...
Рыгнул король, и речь прервал он,
Но ненадолго, и так продолжил он,

Ослы высокие! Все поколенья!
Я сохраню к вам благоволение,
Пока вы достойны. Чтобы всем налог
Платить без опоздания, в срок.
По добродетельному пути,
Как ваши родители, идти, —
Ослы старинные! В зной и холод
Таскали мешки они, стар и молод,
Как им приказывал это бог.
О бунте никто и мыслит не мог.
С их толстых губ не срывался ропот,
И в мирном хлеву, где привычка и опыт,
Спокойно жевали они овес!

Старое время ветер унес.
Вы, новые, остались ослами,
Но скромности нет уже меж вами.
Вы жалко выляете хвостом
И вдруг являете треск и гром.
А так как вид у вас бестолков,
Вас почитают за честных ослов;
Но вы и бесчестны, вы и злы,
Хоть с виду смиреннейшие ослы,
Подсыпать вам перцу под хвост, и вмиг
Вы издаете ослиный крик,
Готовы разнести на части
Весь мир, — и только дерете пасти...»

Рыгнул король, и речь прервал он,
Но недалго, и так продолжил он:

«Ослы высокие! Старцы с сынами!
Я вижу вас насквозь, я с вами
Взволнован, я злюсь на вас свирепо
За то, что бесстыдно и нелепо
О власти моей вы порете дичь,
С ослиной точке трудно постичь
Великую львиную идею,
Политикой движущую моею.
Смотри вы! Бросьте эти штуки!
Растут у меня и дубы и буки,
Из них мне виселицы построят
Прекрасные. Пусть не беспокоят
Мои поступки вас. Не противясь,
Совет мой слушайте: рты на привязь!
А все преступники-резонеры —
Публично их выпорют живодеры;
Пускай на каторге шерсть почешут.
А тех, кто о восстании брешут,
Дробят мостовые для баррикады, —
Повешу я без всякой пощады.
Вот это, ослы, я внушить вам желал бы!
Теперь убираться я приказал бы».

Король закончил свое обращение;
Ослы пришли в большое движение;
Они прокричали: И-а, и-а!
Да здравствует наш король! Ура!»

*Генрих Гейне
(із незначним скороченням)*

У нас із Катериною (на фото) такої проблеми немає, а тому і настроїв більш піднесений.

б) «Вікторія не вживає неправильних слів», — каже Любов Богданівна. Почувши слово «телік», вона запитує: «А що це таке?». Почувши слово «велік, вона також ставить таке ж запитання. Хіба є більш приємні слова для мене, старенького дідуся, аніж ті, які я щойно навів? У побуті Вікуся може з чимось не погоджуватися і при цьому найбільшим її обуренням є такі слова: «Я з тобою не дружу». Мені прийшов на пам'ять випадок з онуком Іванком, коли він був ще маленьким: на прогулянці з бабусею Ваня, почувши нецензурну «розмову» дорослих «дядьків», запитав її (бабусю): «А якою іноземною мовою «дяді» розмовляють?».

Отже, дитинство триває так довго, як його може зберегти кожна особистість. Іноді — все життя. Так само, як освіченість: «Освіта більше не вважається підготовкою до дорослого життя: це непереривний процес росту і розвитку від народження до смерті» (Стівен Мітчелл).

Вище я казав про мудрість педагога, вчительки моєї внучки Любові Богданівни. Їй у зв'язку з цим мені хотілося б навести кілька речень із книги «Мы пришли из Ниоткуда», яку написала вчитель з багаторічним стажем Лариса Ратич із Миколаєва:

«Уважаемые педагоги, то есть ВСЕ, кто читает эти строки: воспитываем мы, воспитывают нас, в зависимости от возраста и обстоятельств, и этот процесс непрерывен, как сама жизнь.

Много лет работая в школе, я убедилась: труд учителя — воистину героический, подвижнический. А родительская любовь — самая высокая, истинная, непреходящая. И все это наваливается на нас (или мы наваливаем на кого-то...).

Низко кланяюсь и педагогам, и родителям, я, однако, призываю всех не забывать о том, что всегда полезно бывает взглянуть на себя в зеркало. Ибо, не видя сажи на лице, как ее отмоешь?..» (розрядка моя — І. С.).

Це щось на зразок настанови для онуків, для молоді, а собі я вже можу цитувати Омара Хаяма:

Безпощадна судьба, наши планы круша.
Час наступит, и тело покинет душа.
Не спеши, посиди на траве, под которой
Завтра будишь лежат, куда не спеши.

Нікуди не поспішай! Тільки тепер, у похилому віці, це розумієш. А раніше все кудись поспішав, особливо не вдивляючись навколо, у красу природи. Сьогодні, 19. 05. 2011 року, сонячний день, жодної хмаринки, жодного подиху вітру, усе навколо мене зеленіє, росте дедалі більше з кожним днем.

Сонечко встало, прокинулось ясне,
Грає вогнем, променіє,
І по степу розлива своє світлонько красне —
Степ від його червоніє.
Світлом рожевим там степ паленіє,
Промінь де летіється іскристий,
Тільки туман на заході суворо синіє,
Там заляга він, росистий.
От степовеє село розляглося
В балці веселій та милій,
Ясно-блакитним туманом воно повелося,
Тільки на хатоньці білій
Видно зеленую стріху. А далі, — де гляну, —
Далі все степ той без краю,
Тільки вітряк виринає де-не-де з туману;
Часом могилу стріваю.
В небі блакитнім ніде ні хмаринки, —
Тихо, і вітер не віє.
Де не погляну, ніде ні билинки,
Тиха травиця леліє...

Леся Українка

Починаючи з другої половини березня, постійно щось квітне — одне цвітіння закінчується, інше розпочинається, і так триватиме до середини

листопада. Я сиджу на гойдалці, яка розташована на веранді. Кругом мене бує зелень кущів (смородина, порічки, малина, агрус, троянди...), плодових дерев (черешні, вишні, абрикос, груші, яблуні, сливи, аличі...), трава в саду. Найближче до мене черешня (4 м від гойдалки), найбільш віддалені від мене — кущі малини (до 30 м). І де я сиджу? У розкішному саду. І де я постійно живу? У раю, який зветься Україна. У маленькому шматочку України. І чим я дихаю? Надзвичайно чистим повітрям, повітрям дещо збуджувальним (8 година ранку), запашним, яким годі насолодитись.

Та цього ще замало людині... Цвірінькає горобчик, про щось розмовляє синичка, сідає на вишню сорока-білобока та щось стрекоче, а високо в небі пролітає ворона та зрідка надсилає у Всесвіт своє постійне «кар-кар»... І немовби зненацька з'являється

СПВЕЦЬ

Пишно займались багрянні зорі

Колись на весні,

Любо лилися в пташиному хорі

Пісні голосні;

Грала промінням, ясним самоцвітом

Порання роса,

І усміхалась весняним привітом

Натури краса.

Гордо палала троянда розкішна,

Найкраща з квіток, —

Барвою й пахом вродливиця пишна,

Красила садок.

А соловейко троянді вродливій

Так любо співав,

Голосом дивним співець чарівливий

Садки розвивав;

Слав до вечірньої зорі прощання,

Що гасла вгорі,

Ще ж голосніше співав на вітання
Поранній зорі...

Леся Українка

А хіба це фото моєї онучки Вікусі не викликає весняного співу душі? Яке співзвуччя! Квітуча весна і дитинство.

Різноманіття, різнобарвність спілкування людини з природою не має меж, тоді як спілкування людини з людиною, як правило, обмежується чорним і білим. Прикладом сказаного може бути коротенька інформація в газеті «Дзеркало тижня» 29 квітня, 2011 року:

ПРОЦЕС НАД ПУКАЧЕМ ЗАКРИЛИ. А ЛИТВИНУ ДАЛИ ОРДЕН.

Попереднє судове засідання у справі Олексія Пукача проходить у закритому режимі.

Про це перед судовим засіданням заявила адвокат Мирослави Гонгадзе Валентина Теличенко, повідомляє ЛІГАБізнесІнформ. За словами адвоката, суд проходить у закритому режимі через те, що на обвинувальному висновку стоїть гриф «таємно». «Хоча у слідчому

28

управлінні Генпрокуратури могли б постаратися і зашифрувати прізвища співробітників міліції, які там згадуються, як це було зроблено в попередніх двох висновках», — зазначила В. Теличенко.

На уточнювальне запитання журналістів, чи тільки попереднє засідання проходить в закритому режимі, чи весь процес, адвокат сказала: «Теоретично весь процес не може бути закритим, а тільки частина, що стосується роботи підрозділу, яким свого часу керував Пукач».

«Проте мені вже видно з обвинувального висновку, що матеріали підготовлено таким чином, щоб максимальна кількість засідань проходила в закритому режимі», — зазначила В. Теличенко.

Як раніше повідомляла Генпрокуратура, досудовим слідством встановлено, що обвинувачуваний, виконуючи накази і вказівки экс-міністра внутрішніх справ Юрія Кравченка та інших посадових осіб, вчинив убивство журналіста Георгія Гонгадзе.

21 березня Генпрокуратура порушила справу проти экс-президента Леоніда Кучми за підозрою у причетності до вбивства Гонгадзе.

Нагадаємо, що на «плівках Мельниченка» професійну діяльність журналіста з Леонідом Кучмою обговорювали тодішні глава АП Володимир Литвин, керівники СБУ та МВС Леонід Деркач і Юрій Кравченко.

Минулого четверга президент Віктор Янукович нагородив спікера Володимира Литвина орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня «За видатні особисті заслуги у сфері державного будівництва, багаторічну плідну законотворчу та суспільно-політичну діяльність».

До змісту цієї статті можу додати, що вчора прозвучало повідомлення про ще одне нагородження В. Литвина орденом «Дружба народів» російською владою. І як Герой України В. Литвин витримує такий каскад нагород?

Я переконаний, що кожна людина одержує нагороду з піднесенням, якщо вона виконує «Золоте правило».

КАКОЮ МЕРОЮ ДАЕТЕ, ТАКОЙ ВОЗДАСТСЯ ВАМ. ЗОЛОТОЕ ПРАВИЛО (МАТФЕЙ 7:12, ЛУКА 6:31)

Если бы вам было известно, что какой-то определенный поступок принесет вам счастье, уверенность в себе, успех и радость, вы бы его совершили? Думаю, в ответ прозвучало полное энтузиазма «Да!». Но такое средство у вас имеется! Золотое правило поможет вам получить все это, если вы будете следовать ему на практике.

Иисус облек Золотое правило в свои собственные слова, и так или иначе оно отражено во всех основных религиях. Сходные мысли о поведении содержатся в книгах по индуизму, буддизму, исламу и в произведениях Аристотеля, Платона и Сенеки. В иудаистской литературе в нескольких случаях появляется отрицательная формулировка Золотого правила: «Не делай другому того, что неприятно тебе самому». Слова Иисуса, соответствующие Золотому правилу, можно найти в Евангелии от Матфея (7:12) и Луки (6:31). Там оно звучит так: «Как хотите, чтобы с вами поступили люди, а так и вы поступайте с ними, ибо в этом закон и пророки».

Задумайтесь на минуту о том человеке, Иисусе, которому приписываются эти слова. Иисус начал свою карьеру в качестве плотника. Ему было понятно, как важно иметь хорошие инструменты. Позже, когда он начал учить принципам жизни, он пользовался словами, как приспособлениями для передачи своих мыслей. Он «вбивал» в своих слушателей мысль о том, что разумно обращаться с другими так, как вам хотелось бы, чтобы обращались с вами. Если вы не хотите, чтобы вас обманывали, не обманывайте сами! Если не хотите, чтобы вам лгали, не лгите другим! Когда вы обращаетесь с другими по справедливости, вы хорошо себя чувствуете — и к тому же избегаете обманов и уверток.

Чтобы построить прекрасное здание, нужны хорошие строительные материалы. Строя себе дом, вы не станните использовать гнилую доску. Если вы применили покоробленные доски, то фундамент мог бы получиться не прочным, а стены — кривыми, и тогда ваше здание назовут некачественным. Точно также при строительстве вашей жизни вам нужны правильные принцип, с помощью которых вы создадите ваше

здание. Если вы будете агрессивны по отношению к окружающим, то может оказаться, что окружающие агрессивны по отношению к вам. Ваша жизнь пойдет плохо, и другие будут сомневаться в вашей надежности.

Доброту, заботливость и внимание к другим часто называют «любовью в действии». Каждый день вы имеете массу возможностей оказать другим какую-нибудь услугу, быть внимательными и заботливыми, участливыми и чуткими. И тем не менее многие настолько заняты, утомлены и подчас озабочены собственными делами, что не обращают внимания на чувства окружающих и опускают благословенную возможность действенной любви. **Не перебегаете ли вы от одного к другому так стремительно, что не замечаете других и не думаете о том, что с ними происходит?** Начните меняться к лучшему, перенесите свое внимание с себя на окружающих. Наверняка рядом с вами найдется человек, которому ваш дар доброты окажется сегодня очень нужным. Весь мир нуждается в нашей заботливости и поддержке. Золотое правило дает нам образец, план, которому мы можем следовать и который принесет в нашу жизнь много хорошего, чем мы поделимся с другими. Мы можем стремиться к выполнению своих желаний и при этом зачастую делать богаче жизнь тех, кто нас окружает. Обращаться с другими так, как вы хотите, чтобы они обращались с вами, — это прекрасное правило, которое действует прекрасно — во всех отношениях, со всех сторон и абсолютно для всех.

Наверное, в Золотом правиле есть нечто действенное, потому что ту или иную его формулировку можно найти в учениях любой распространенной религии, — и оно рассматриваться там как один из основных духовных принципов. Давайте посмотрим на Золотое правило в различных переводах и формулировках.

Брахманизм: Вот суть долга: не делай другим ничего такого, что причинило бы боль тебе, если бы это сделали с тобой.

Буддизм: Не причиняй другим таких неприятностей, которые бы были неприятностями для тебя.

Христианство: Обращаясь с другими так, как хотел бы, чтобы обращались с тобой.

Конфуцианство: Не делай другим того, чего не хотел бы, чтобы сделали тебе.

Индуизм: Истинна роль жизни — охранять и делать другим то, что они сделали бы сами.

Ислам: Никого из вас нельзя считать правоверным, пока он не пожелает брату своему того, что желает себе.

Иудаизм: Что больно вам, не делайте своим собратьям. Вот весь закон: а все остальное — только комментарии.

Даосизм: Считай приобретение твоего соседа своим приобретением, а потерю твоего соседа — своей потерей (из книги Джона Темплтона «Всемирные законы жизни»).

Усе це я пишу не лише для вас, читачу, а й для своїх дітей та онуків.
Мені хотілося б, щоб ми вірили в

ПАВЛОВІ ЗЕРНА

Ми — люди-листи, як записано в міті,
Ми — мічені люди — Христові листи.
Не буква, а дух в Новому Завіті:
Бо буква вбиває, дух зве до мети.

Відчинені двері Павлу у Троаду,
Він Божий посол — не слуга сатани.
Він радість для всіх принесе і розраду,
Про вічне й минуще об'явлення й сні.

Про те, що земля — тимчасова оселя
І тільки небесне житло без стріхи.
Христос примирив нас із Богом, він — скеля.
Він — жертва за наші із вами гріхи.

Де Господа дух — там Свободи величчя,
Як в дзеркалі, вічність Творцева свята.
Минувшої слави Мойсея обличчя
Та вічної слави обличчя Христа.

Василь Осадчий

Час — нездоланна для людини величина. Нам не дано ні уповільнити його, ні прискорити: «З усіх речей час найменше належить нам, і найбільше нам не вистачає його» (Ж. Бюффон). Ось чому «Бережіть час: це — тканина, з якої зроблено життя» (С. Ричардсон). Крім того, не слід забувати, що час кожна людина сприймає індивідуально: «Час занадто тривалий для тих, хто ним користується; хто трудиться і хто мислить, той розширює його межі» (Вольтер).

У цьому році (2011) мої онуки, Катруся та Іванко, підбивають підсумки свого першого дорослого етапу життєвого шляху. Із цього приводу я їм видрукував та подарував своє послання.

І на додаток до написаного ще побажаю їм словами Олександра Пушкіна:

Хвалу и клевету приемли равнодушно
И не оспаривай глупца.

*Головна ознака таланту –
це коли людина знає, чого вона хоче.*

Петро Капіца

***Моїй онуці, випускниці медичного інституту
Сумського університету Катрусі Сміян
присвячується***

Мене ізмалку люблять всі дерева,
і розуміє бузиновий Пан,
чому верба, від крапель кришталева,
мені сказала: «Здрастуй!» — крізь туман.
Чому ліси чекають мене знову,
на щит піднявши сонце і зорю.
Я їх люблю. Я знаю їхню мову.
Я з ними теж мовчанням говорю.

Ліна Костенко

АКТ ВІРИ

*О безконечна Доброто! Безмежне
Милосердя! Незбагненна Любове! Бог прийшов до
мене, щоб зі мною злучитися, щоб мені цілком
віддатися. Душе моя! Ти тепер так тісно злучена
з Ісусом, наче б була одно з Ним. Чи не маєш нічого
Йому сказати? Подумай лиш: незлічені ангели
оточують Твого і Свого Бога, що загостив тепер
до твого серця, і Йому честь віддають. Так і ти
величай свого Господа, віддали від серця всі інші
думки й говори до Нього (Із «Молитовника до
Матері Неустанної Помочі»).*

Іван Сміян

МОЛОДИСТЬ — НЕДОЛІК, ЯКИЙ ШВИДКО ПРОХОДИТЬ (Й. В. Гете)

ПІСНЯ

Чи є кращі між квітками	Двічі на рік пишні квіти
Та над весняні?	Та не процвітають;
Чи є в житті кращі літа	В житті літа найкращії
Та над молодії?	Двічі не бувають.
Не всихайте, пишні квіти,	Та ще ж квіти не посохли,
Цвітій хоч до літа!	Рута — зелененька, —
Пождїть літа, доля прийде,	Не журися, дівчинонько,
Не тікайте з світа!	Ще ж ти молоденька!

Леся Українка

Тернопіль
2011

Поки є хвороба, буде не лише страх, а й надія.

Батлер

Подія для Катрусі, як і для кожного випускника медичного вузу, особлива, життєстверджуюча, надихаюча, яка огортає піднесенням та радісним майбуттям. Я навіть не можу стверджувати, у кого більш піднесені ці почуття: у батьків й дідусів та бабусь чи в Катрусі? Я лише скажу про себе: хвиля радості та ейфорії мене охоплює значно потужніше, коли мої онуки закінчують школу, вуз, аніж у той час, коли це траплялось зі мною особисто. І це незважаючи на те, що Катруся сьогодні може продекламувати мені О. С. Пушкіна:

Усердно помолившись Богу,
Лицею прокричав ура,
Прощайте, братцы, мне в дорогу,
А вам в постель уже пора.

З якого боку я б не дивився на професію лікаря, вона уявляється мені найбільш складною, найбільш відповідальною професією, яка вимагає постійного (!) вдосконалення...

Справді «Профессия врача — это подвиг, она требует самоотвержения, чистоты души и чистоты помыслов» (Антон Чехов).

Минули десятиліття, сторіччя, а погляди на особистість лікаря не змінилася: він зобов'язаний багато знати, безкорисливо допомагати ближньому, бути взірцем поведінки в побуті, носієм культури та освіченості...

І вважати, що для нього «найбільше щастя — не сприймати себе особливим, а бути як усі люди» (Михайло Пришвін).

Як жодному фахівцю, лікарю необхідно високо цінувати час, який є виміром досвіду та опанування психологією хворої людини.

Отже: «Час — дорогоцінний подарунок, який наданий нам, щоб в ньому стати розумнішим, кращим, зрілим і досконалішим» (Томас Манн). Час для того, щоб стати ядром, а не лупшиною:

В природи нема ні ядра, ні лупини,
У всіх вона одна і усе вона інна;
Ти тільки над тим сильно думай щоднини,
Чи сам ти ядро, чи лупина.

Іван Франко

Як жодному іншому фахівцю, лікарю необхідно відмежуватися від політичних баталій, а все устремління віддати оволодінню вершинами лікарської майстерності, пам'ятаючи, що

Якщо у птиці дзвінке горло,
Так навіщо їй різнобарвне крило.

Шандор Петефі

Лікарю необхідно бути великою людиною. «А що означає бути великим? Це означає мати скромність, служити своїм ближнім, будучи вищим від них» (Герріх Манн).

Лікарю шкодить «Невміння мовчати. Уся його сутність вважається якоюсь легковажною і непереконливою — від того, що він занадто вже намагається переконати всіх у вагомості кожного свого доброго вчинку і не вміє промовчати про це» (Фрідріх Ніцше).

Лікарю необхідно пам'ятати,

ГДЕ НАЧИНАЕТСЯ ДОБРО

Там, где глаза, утратившие былую зоркость, уже не в силах различать злые инстинкты, которые приняли трудноуловимые утонченные формы, человек провозглашает царство добра, и ощущения того, что он очутился в царстве добра, возбуждает все его желания и стремления, которые подавлялись и обуздывались инстинктом зла, — такие, как чувства уверенности, удовольствия, доброжелательности. Таким образом: чем слабее зрение, тем дальше простирается добро! Отсюда вечна жизнерадостность, присущая простым людям и детям! Отсюда — мрачность и тоска, близкая угрызениям совести, которые свойственны великим мыслителям! (Фридрих Ницше).

Для всіх важливо, а для лікаря особливо суттєво пам'ятати, що «труд — батько голоду, дід травлення, прадід здоров'я» (Сафір).

Хто працює, оре, сіє,
Той і плодів ся надіє...

Яків Головацький

Далеко не завжди життя лікаря встеляється урочистою червоною доріжкою, нерідко йому доводиться зустрічатися зі свинством, але

Свиньи, склонные к бесчинству,
На земле, конечно, есть,
Но уверен я, что свинству
Человечества не съестъ.

С. Я. Маршак

Лікарю необхідно дотримуватись того, що є загальнооцінним: «Освіченість та інтелектуальний розвиток — це якраз сутність природного стану людини, а невігластво, неінтелігентність — стан ненормальний для людини» (Д. С. Ліхачов). Лікарю не може бути притаманний мотив «національного сорому» (К. Маркс).

Чуже — красне, своє — бридь...
Отців мови ся встидаєм?..
Ах, невдячний, гидкий встид!

Антон Могильницький (1811—1873)

Для лікаря своя *alma mater* — завжди пам'ять про те, що *viva vox docet* (Живе слово вчить. Пліній). І лікарю необхідно її цінувати в подальшому так же, як і під час навчання, незважаючи на те, що

От мов ловець за зайцем уганяє
У горах-долах, в спеку й холоди,
Й не так цінує спіймане нарешті,
Як цінував, ще поки гнавсь без стежки.

Аріосто. «Роланд Несамовитий», X, 7.

Що ж, моя дорога Катрусю, засівай ниву свого майбутнього життя привабливим, пишним та запашним колоссям, колоссям добра, радості, гумору, відчутної допомоги ближнім...

ЗАСІВНА

Гей, прослала нива
Чорне полотно.
Ллється жовта злива —
Сіється зерно.
Сійся-родися,
Колосом розвийся,
Засівайся, ниво,
Людам на добро!

Хай у дні яснії
Зерно пророста,
Як мої надії,
Як мої літа.
Сійся-родися,
Колосом розвийся,
Засівайся щастям,
Ниво молода.

Василь Симоненко

Ad multos annos! (На багато років! Многая літа!)

Люблячий тебе дідусь Іван Сміян

З* Сміян І. С. Час виконає правду

*Шалені темпи. Час не наша власність.
Фантастика – не мрія і Жюль Верн.
Кипить у нас в артеріях сучасність.
Нас із металу виклепає модерн.
Душа належить людству і епохам.
Чому ж її так раптом потрясли
осінні яблука, що сумно пахнуть льохом,
і руки матері, що яблука внесли?!*

Ліна Костенко

**Присвячується моєму онуку
Івану Білозецькому в день
закінчення ним інтернатури
Тернопільського медичного
університету
ім. І. Я. Горбачевського**

СТЕП

Трави в'януть під млосною спекою,
Крутить вихор серпневий пил,
Осокори за даллю далекою
Підпирають в степу небосхил.

А до них між балками та нивами
Вибігає закурений шлях,
Огинає химерними звивами
Жовті стерні на тихих полях.

Тут роботи нема обережному –
Де для нього тут межу найдеш?
Той господар в просторі безмежному,
Хто душею відрікся меж!

Василь Симоненко

Хто царствує усередині самого себе і керує своїми
пристрастями, бажаннями й побоюваннями, той є
більшим, аніж цар.

Мільтон

Іван Сміян

BENE VOBIS!
(Хай у тебе все буде добре!)

...Зійде, зійде моя краса,
Як на ставу густа ряса,
Пов'яжеться парітками,
Устелиться барвінками...

Яків Головацький

Тернопіль
2011

Снисходительным и кротким будь
и с другом, и с врагом,
Терпеливым будь с неправым,
будто с гневом не знаком, —
Но живя, не будь беспечен,
этот бранный мир — не вечен.
Уповай на милость неба,
не помысли о дурном.

Али Имададдин Факих Кирмани

Онуки, онуки, онуки!.. Сказати, що це найщиріша любов для дідуся і бабусі?.. Ні — цього замало. Сказати, що це пряме відтворення мого дитинства?.. І цього замало. Сказати, що це надія, надія подальшого втілення твоїх творчих життєвих напрацювань?.. І цього недостатньо. Ставлення дідуся й бабусі завжди величає, завжди не має меж своєї доброчинності, бажання наповнити теплотою та ясними промінчиками буття своїх кровинок, бажання бачити обличчя своїх онуків усміхненими та задоволеними життям...

І справді, «китайці були мудрими людьми, мудрими у світовому розумінні. Вони любили прислів'я, яке ми маємо завжди пам'ятати: «Людина, яка не всміхається, не повинна відкривати крамницю» (Із книги Дейла Карнегі «Як здобувати друзів і впливати на людей». — Київ, 1990).

Дуже бажаю тобі, Іванку, щоб не згасала твоя

ІСКРА

Вона б ще жевріти могла,
Та більше жевріть не схотіла, —
Всю ніч осяяла і — стліла...

Погасла іскронька мала,
Рожеве світло більш не летіється...
І шкода сяйва і тепла,
І ніч темнішою здається...

Дарма. Лишивсь від тебе слід...
Заб'є бенкет колись горою,

І на йому згадає світ
Про ніч, осяяну тобою!

Олександр Олесь

Усе твоє життя-навчання, Івасику, — поруч зі мною. Навчання тримати голівку, навчання сидіти, навчання ходити, навчання говорити, навчання складати речення... Навчання... Відмінне закінчення дев'ятого класу, золота медаль після одинадцятого класу, диплом з відзнакою лікаря, перші кроки оволодіння практичною медициною (інтернатура). Як багато ще доведеться зробити кроків уперед, але я пильно дивитимусь, як ти

ХОДИШ ПОНАД КРАЄМ

Все так: відважне — помирає,
А те що молоде, — живе,
Отак і ходиш понад краєм,
Шукаєш речення нове.

На самоті, один як привид,
В думки заглибившись як слід,
У тебе є, звичайно, привід
Любити музику і світ.

Коли відчуєш поступово,
Як входить в душу і бринить
Одним-одне потрібне Слово, —
Яка ж то дивовижна мить!

О, слів мелодіє правічна,
Моя стихія поривна,
І ще горить зоря північна,
Неначе доля рятівна.

Бо так: віджите — помирає,
А те, що молоде, — живе,
Отак і ходиш понад краєм,
І щось відшукуєш нове.

Станіслав Жуковський

Стверджувати, що попереду більше невідомого, аніж відомого, не треба. Адже відоме тобі здійснюється завдяки твоїй настирливості, силі волі й духа, упевненості в собі, упевненості у правильному виборі... Невідоме — це твоя слабкість сили волі, сили духа, переоцінки дії зовнішніх чинників, недооцінка свого «Я»...

Адже

В єдиній сув'язі і вись, і глибина,
Кінець-початок, мріяння і дійство,
Прийдешній день і сива давнина,
Рясна роса і зоряне намисто.
Все поєднала у собі душа,
Душа і слово — вічності начала.
Мене ця думка вже не полиша,
Хоча і довго нібито мовчала.

Сергій Бурлаков

Нехай упевненість і спокій приносить тобі, Іванку,

РАНКОВИЙ ДОЩ

Ранковий дощ... І добре спиться —
Вернулися дитячі сни.
Колись м'яким рожевим ситцем
Були оздоблені вони.

Тоді було на серці легко,
Не чулося гіркових слів.
Тоді надій моїх лелека
Ще в дальній край не відлетів.

Ранковий дощ у шибку стука,
Щоб відчинив йому вікно.
В мелодії цих вогких звуків
Є щось хмільне — немов вино.

В останній час душа лиш терпне.
Коли вона перещемить?
Ранковий дощ — м'який і теплий
Мій спокій повернув на мить.

Вадим Крищенко

Обнімаю та притискаю до свого серця тебе, Івасику-телесику.

Твій дідусь Іван Сміян

Не міг я написати однотипне послання Катрусі і Іванку. А ось загальне побажання всім своїм онукам я можу виразити словами давньогрецького філософа і римського раба Епіктета:

«Если тебе не хочется подыматься чуть свет, то тотчас же скажи себе: «Я встаю, чтобы приняться за дело человеческое. Неужели же я буду досадовать на то, что иду на дело, ради которого я создан и послан в мир! Неужели мое назначение — греться, растянувшись на ложе?» — Но последнее приятнее». — «Так ты создан для наслаждения, а не для деятельности и напряжения сил? Почему ты не смотришь на растения, пчужек, муравьев, пауков, пчел, делающих свое дело и, по мере сил своих, способствующих красоте мира? Ты же не желаешь делать дела человеческие? И не спешишь к тому, что отвечает твоей природе?» — «Но ведь нужно и отдохнуть». — «Согласен. Однако природа установила для этого известную меру, как установила ее и для еды, и для питья. Но ты все же идешь дальше меры и дальше того, что достаточно. В деятельности же своей ты не достигаешь этой меры, не доходишь до границ возможного, ибо ты не любишь самого себя. Иначе ты бы любил и свою природу, и ее требования. Другие, любящие свое искусство, всецело отдаются своему делу, забыв помыться и поесть. Ты же меньше ценишь свою природу, нежели гравер — гравирование, танцор — танцы, сребролюбец — деньги, честолюбец — славу. Все они, когда увлекаются, предпочитают не есть и не спать, только бы приумножить то, к чему лежит душа. Неужели же общепользная деятельность кажется тебе менее значительной и менее достойной усилий?»

* * *

Как легко, отбросив и подавив всякое тягостное и неподобающее представление, тотчас же достичь полного мира душевного.

Считай себя достойным всякого слова и дела, согласных с природой. Пусть не смущают тебя чьи-нибудь последующие упреки и пересуды, но если можешь сделать или сказать что-нибудь прекрасное, то смело берись за это! Ведь у людей свое руководящее начало, и следуют они своим

стремлениям. Не смотри на это, но иди напрямик, следуя своей природе и общей, ибо един путь той и другой»...

Читаєш давніх і предавніх філософів та з приємністю дивиєшся їх заспокійливій, душевній, всеохоплюючій на багато століть (а може і тисячеліть) й доступній кожній людині думок щодо основного — людина та природа, їх єдність та вічність. Сьогодні ми, як правило, зустрічаємося з тим, що зоветься — з о к р е м а. Ось невеликий талановитий фрагмент з творчості Бориса Олійника, якого я дуже ціную...

...Спить Україна, не замкнувши двері,
Так міцно, що й незчулися коли
Свої ж, єдинокровні, мародери
Уже і плахту похапцем зняли
Хропе сторожа, перепивши... квасу, —
Аж виляски під небеса ідуть.
Тим часом ще рідніші вже й запаску
Кредиторам на виплату несуть.
Таке все звичне, що ввійшло у норму,
Вже й не батькуєм клятий політес,
А мовчки кожен тягне собі в нору:
Круті — мільйони, і по гривні — плебс.
Хіба ще десь поет, збіднілий в старця,
Примовиться про мову чи народ,
То кинуть ковбаси тому кружальце,
Аби заткнув свій зголоднілий рот.
Та хай їм тряця, вкупі лівим — правим!
Чи варт пектись з дурної голови,
Коли вже нами ізвіддавна правлять
То з Вашингтона, кажуть, то з Москви?
То ліпш лягаймо спати, єгомосці,
Хай правлять нами, як було віки,
Справдешні українці — Коломойські,
Ахметові, Роднянські й Пінчуки.
Годинник бемкнув: «Спи! Вже досить пізно».
Хотів було пірнути в сон принадний,
Як раптом в очі завогніло грізно

Число

Дві Тисячі Тринадцять.

І голос гримнув у стальній огранці —

Аж світ від жаху згорбивсь і осів:

— Затям собі:

Дві Тисячі Тринадцять

читається:

Кінець Часів...

Погоджуватися чи ні з пророкуванням Бориса Олійника — то справа кожного з нас... Пророкування сумне, якщо не трагічне. Можливо, це пророкування лише умовне. Якби навіть подібне могло трапитись у дві тисячі тринадцятому році, я, будучи оптимістом, говорив би лише про життєву неосязність краси оточуючого нас світу, про вічні взаємозв'язки природи і людини, про надихаючу на добро енергію, яка закладена в кожній людині...

Ми з Борисом Олійником майже однолітки й тому якось можемо моделювати його думку словами Олександра Олеся:

Весна, весна! І сонце золоте,

І пахощі майові,

І дивні співи соловйові,

І під вікном бузок цвіте.

Не ті казки шумлять гаї,

Не так до себе звуть простори,

Не так співають солов'ї...

..... Чому ж?

Тому, що вже моя любов

Давно згубила цвіт бузовий

І ранок радісний, майовий

В осінній вечір перейшов.

Краще ніж говорити про «вічне», давайте звернемо увагу на «зокрема», зокрема на одну із 21 реформ нинішньої влади, реформу охорони здоров'я. Це, тим більше, актуально для мене, так як мої онуки вже в третьому поколінні вирішили присвятити себе лікарській справі. А онука Катруся в третьому поколінні присвячує себе педіатрії — найбільш актуальній проблемі в медицині і найменш шанованою владою та

громадськістю (це лише моє переконання). Сьогодні в Україні немає жодного регіону, де б у повній мірі дитяче населення було забезпечене лікарським спостереженням. Я з метою заохочення випускників вузів педіатрією запропонував одному з керівників асоціації педіатрів України ввести, як обов'язковий атрибут, нагородження педіатрів в третьому поколінні найвищою нагородою МОЗ України та присвоєння звання «Заслужений лікар України». Але... Заохочувань педіатрією дуже мало. Якщо вони взагалі є. І все це тому, що ми, як *«Все люди грішны»*. «Потому что все согрешили и лишены славы Божией». Рим. 3:23 (стр. 359). «Как написано «нет праведного ни одного». Рим. 3:10 (стр. 359).

А ми повернемося до «зокрема», до першої чи двадцять першої реформи (не знаю, яка вона за рахунком) — реформи охорони здоров'я.

Я до цієї теми написав би загальний епіграф:

«Когда в грязи стираешь платье ты,
Не жди от этой стирки чистоты».

Джамі (1414-1492)

І ЦЕ НАЗИВАЄТЬСЯ РЕФОРМОЮ?

(ОЛЕГ СУЛИМА. «ДТ» 14 ТРАВНЯ 2011.

З ДЕЯКИМ СКОРОЧЕННЯМ)

В інтерв'ю (DT.UA, № 4, 2011 р.) перший заступник глави адміністрації президента України Ірина Акімова, як куратор реформ в охороні здоров'я, надала вичерпну інформацію стосовно майбутніх перетворень у медичній галузі. Чи можна вважати це рухом уперед? Поза сумнівом, влада нарешті звернула увагу на вкрай важливу галузь, яка давно перебуває у колапсостані. Не менш важливим є і те, що питаннями реформування медицини безпосередньо займатиметься адміністрація президента, і, зрозуміло, всю відповідальність за результат нестиме президент України.

На 2011 рік, порівняно з минулим, фінансування медицини дещо збільшилося і становить 3,2 % ВВП (40 млрд грн.). Але слід урахувати інфляцію, істотне збільшення вартості комунальних послуг, енергоносіїв, медикаментів тощо. Крім того, згідно з рекомендаціями ВООЗ,

неможливо очікувати ефективної роботи галузі охорони здоров'я, якщо витрати на неї становлять менше 5 % ВВП. Цим, сподіваюсь, усе сказано.

Упродовж майже 20 років незалежності всі кому не лінки вигадують реформи в охороні здоров'я. Потуги зводяться лише до одного: переливання з пустого в порожнє. Більшість зусиль, яких докладають МОЗ та профільний комітет ВР для поліпшення стану справ у медичній галузі, так і залишилися нереалізованими. Цілком очевидно, що держава не в змозі забезпечити всі потреби медицини та її належне фінансування. Де вихід?

«Я впевнена, що в наших реаліях вирішити питання переходу вітчизняної медицини на якісно новий рівень можна тільки шляхом запровадження обов'язкового державного медичного страхування», — стверджує голова комітету ВР з питань охорони здоров'я Тетяна Бахтеєва («Профіль», №9, 2011 р.)... «Якщо монополія на медичне обслуговування належить державі, зростає бюрократія, пацієнти стають статистикою і засобами просування кар'єри для політиків», — сказав член Лондонського королівського коледжу нейрохірургів, професор Генрі Марш («Коментарі», 25.02.2011). З таким аргументом важко не погодитися...

...Щось би й змінилося, можливо, на краще, якби всі без винятку можновладці лікувались у звичайних поліклініках та лікарнях. Натомість у нас для одних лікування — за принципом all inclusive (Феофанія) і виключно за рахунок бюджетного фінансування: і палати, і обладнання, і медикаменти, і сервіс, ще й на додачу: чого бажаєте? Для інших — пересічних громадян, картина протилежна. У 2011 році на стаціонарне лікування депутатів та чиновників вищого рангу з держбюджету виділено 190 млн грн., на амбулаторне — 103 млн грн. Загалом на лікування одного високопосадовця виділено стільки бюджетних коштів, скільки на медичну допомогу 4026 пересічних громадян України (!). В якій, цікаво, цивілізованій країні Європи є бодай одна клініка для слуг народу, яка б утримувалася за рахунок платників податків?..

Які ж реформи пропонує наша влада? Зі слів Ірини Акімової, реформа передбачає три напрямки. Перший — зміна мережі закладів охорони здоров'я. Другий — зміна системи фінансування охорони здоров'я. Третій — вдосконалення системи контролю якості. Зазначені

вектори будуть апробовані впродовж двох років у трьох пілотних регіонах — Донецькій, Дніпропетровській та Вінницькій областях. Разом з тим 23 грудня 2010 року на брифінгу в Києві пані Акімова сказала: «Експеримент у рамках реформи передбачає перебудову мережі медичних закладів та схему їх фінансування». Крім цього зазначила, що після 2012 року буде підбито підсумки, визначено перспективні шляхи розповсюдження цього експерименту, після чого схема впроваджуватиметься по всій Україні. Виникає логічне запитання: то це експеримент чи реформи? А якщо експеримент піде «криво»? Хто відповідатиме за нарубані реформаторські дрова?

Найближчим часом плануються серйозні зміни у зв'язку з ухваленням законів «Про основи законодавства в охороні здоров'я», «Про лікувально-профілактичні заклади і медичне обслуговування населення» та з пілотних проєктів. Пропонується три рівні надання медичної допомоги: первинний, спеціалізований і високоспеціалізований. Акцент буде зроблено на первинному рівні надання медичної допомоги — сімейній медицині.

Перший напрямок передбачає реструктуризацію лікувальних закладів з урахуванням потреб кожного регіону — тобто об'єднання медичних закладів, перепрофілювання, наприклад, у хоспіси або соціально-реабілітаційні центри. Скорочень та закриття лікувальних закладів не передбачається. Але ж як важко в це повірити! В реальному житті будь-яка реорганізація передбачає скорочення ліжок з відповідним скороченням ставок медперсоналу та його звільненням. Це стосується також і об'єднання медичних закладів. Або перепрофілюють, наприклад, районну лікарню в хоспіс. Цілком очевидно, що такої кількості ліжок, як у лікарні, у хоспісі не буде — тобто вже скорочення. І другий, не менш важливий, нюанс — медперсонал, що залишиться, поставлять перед вибором: або працюєш, або заяву на стіл. Зрозуміло, що велика частина медиків такі реформи сприйме з осторогою та недовірою, і цілком очевидно, що рівень їхнього невдоволення зростатиме.

«Питання про звільнення лікарів зараз узагалі не стоїть. Кількість сімейних лікарів у нас сьогодні на рівні 75 % від потреби. Нам треба, навпаки, розширювати інститут сімейних лікарів. У рамках реалізації реформи передбачено також курси перекваліфікації», — стверджує пані

Акімова. Тобто лікарі різних спеціальностей муситимуть перекваліфікуватися в сімейних лікарів. Цікава перспектива очікує медиків. Як, наприклад, можна перекваліфікувати хірурга чи інфекціоніста з 20-річним стажем роботи в сімейного лікаря? Так, теоретично можливо, а практично — нонсенс. Та й чи захочуть вони бути сімейними лікарями. А хто їх питатиме? Не хочеш — поповнюй лави безробітних або змінюй професію.

Другий напрямок — зміна фінансування медичної галузі. Зараз діє постатейне, натомість передбачається програмно-цільовий метод, в якому буде тільки дві статті — зарплата і все інше. Метод почне працювати в пілотних проектах з 2012 року, якщо, звичайно, буде ухвалено відповідні законодавчі акти ВР. Це дасть змогу керівництву медзакладу самостійно вирішувати, на що витратити бюджетні кошти і як стимулювати працю медперсоналу. В цьому, безперечно, є свої плюси, але ж є й мінуси — рідна корупція. Хто здійснюватиме контроль?

«Заробітна плата лікаря складатиметься з двох частин: перша — ставка відповідно до тарифної сітки і друга — доплата за якість виконаних робіт. Для її визначення користуватимуться відповідними коефіцієнтами, які після обговорення з медичною громадськістю затвердить Мінздорів'я», — пояснила Ірина Акімова. Хто оцінюватиме якість роботи лікаря? За якими критеріями? Як уникнути при визначенні доплат упередженого ставлення адміністрації медзакладу?

І третій напрямок — контроль якості медичної допомоги. У світі є відповідні стандарти, клінічні протоколи, на підставі яких оцінюється якість наданої допомоги. Правильне рішення, тільки є один суттєвий нюанс — якість самих протоколів. Це перше. Друге, не менш важливе, у процесі лікування виникає чимало ситуацій, коли необхідно дещо відійти «вбік». Протокол не може всього передбачити, медицина не математика. Як бути із цим?

Сюди ж належать і питання акредитації медичних закладів. Ірина Акімова констатує: «У більшості розвинених країн акредитація медичного закладу дуже ефективно використовується як стимул для поліпшення роботи. Є набір критеріїв, на підставі яких керівництво лікарні може провести самооцінку (внутрішній аудит), виставляючи собі

бали. Як правило, участь в акредитації передбачає певне додаткове фінансування».

Почнемо з того, що ми до розвинених країн, на жаль, не належимо. Наші реалії передбачають зовсім інші підходи до акредитації, і щось змінити дуже непросто. А тим більше, якщо це пов'язано зі збільшенням фінансування.

І наостанок: створюватимуться госпітальні округи. «Госпітальний округ — це вторинний рівень меддопомоги. Цей округ має охоплювати десь 120–150, у великих регіонах — до 200 тисяч населення. І в ньому мають бути всі необхідні види лікувальних закладів, які б задовольняли всі потреби в медичній допомозі», — зазначає пані Акімова. У цьому є позитив, оскільки в одному місці будуть сконцентровані всі сили й можливості для надання висококваліфікованої допомоги. Але це — в ідеальних умовах, коли пацієнта з сільської місцевості доставлять за 20 хвилин, з міста — за десять. З урахуванням стану наших доріг та машин швидкої допомоги, отримати вчасно меддопомогу стане значно складніше.

Підсумовуючи сказане, можна зробити висновок, що передбачається вдосконалення бюджетного фінансування медичної галузі. Задуми добрі, але справа в іншому: які вони будуть за змістом. Чи можна це назвати реформами?..

А це вже мій коментар до цієї достатньо фахової за змістом статті: можна й так сказати про цю реформу: всякий рух — це вже прогрес. А можна й дещо песимістично:

1. «Любуюсь, как реформа преображала русскую старину, не доглядели, как русская старина преображала реформу» (Василий Ключевский);

2. «Зазвичай у нього немає ніяких думок, але інколи у вигляді виключення його відвідують дурні думки» (Ф. Ніцше).

Шум та гам кругом реформ не стихає:

Фраки черные, чулочки,
Белоснежные манжеты, —

Только речи и объятья
Жарким сердцем не согреты,
Сердцем, бьющимся блаженно
В ожиданье высшей цели.
Ваши лживые печали
Мне до смерти надоели.
Ухожу от вас я в горы,
Где живут простые люди.
Где привольно веет ветер,
Где дышать свободней будет.
Ухожу от вас я в горы,
Где шумят густые ели,
Где журчат ключи и птицы
Вьются в облачной купели.
Вы, прилизанные дамы,
Вы, лощенные мужчины,
Как смешны мне будут сверху
Ваши гладкие долины.

Генрих Гейне.

Які кумедні будуть для мене, як піду я в гори (у свої Байківці), такі речі, як:

ФАРМАКОЛОГІЯ: КРИМІНАЛЬНИЙ БІЗНЕС № 1 (ЮРІЙ БУТУСОВ. «ДТ» 21 ТРАВНЯ. ЗІ СКОРОЧЕННЯМ)

Український фармакологічний ринок стоїть на порозі чергового переділу і чергового розпилювання. Одна з найбільш прибуткових галузей економіки, яка швидко зростає, є при цьому також однією з найбільш тіньових і криміналізованих сфер бізнесу. За даними джерела DT.UA, однією з причин того, що міністр охорони здоров'я Ілля Ємець поклав на стіл президента заяву про відставку, стала боротьба за контроль фармринку. Також, як повідомляють наші джерела, Кабінет міністрів розглядає питання скасування пільг із оподаткування при імпорті лікарських засобів. Як вплинуть плани уряду на фармацевтику? Чи буде реально розширено базу оподаткування і ліквідовано ухиляння від сплати податків, чи все обмежиться розподілом фінансових потоків і

призначенням нових «наглядних»? І, нарешті, чи почне держава реально вирішувати проблему здоров'я нації, чи весь галас знову зведеться до підрахунків отриманого прибутку?

Відставка міністра охорони здоров'я І. Ємця була несподіваною. «Чудовий фахівець», як помітив В. Янукович на Комітеті економічних реформ, не подав у парламент законопроектів про реформу охорони здоров'я, не має порозуміння з регіонами, гальмує експерименти в регіонах, не розробив карти госпітальних округів і навіть не тямить у питанні «повноцінного інституту сімейних лікарів».

З одного боку, конструктивна критика президента потішила. Нарешті міністра охорони здоров'я зняли не після чергової перевірки КРУ і порушення кримінальних справ, а за конкретні недоліки в роботі. На тлі адміністративних і організаційних талантів решти складу уряду Миколи Азарова Ємець, звісно, мав трохи дивний вигляд. Реформу, запропоновану Іриною Акімовою, Ілля Ємець не прийняв, але і своєї, цільної, не запропонував. А Віктору Януковичу потрібно продемонструвати швидкий і відчутний результат у цій сфері. Тому, очевидно, нове призначення на посаду міністра охорони здоров'я не буде забарвлене яскравою особистістю, а, швидше за все, сірою, але надійною слухняністю. Але поширюватиметься вона не тільки на покірливе втілення реформ, підготовлених консультантами адміністрації президента.

«Реформатора»-невдаху Ємця прибрали саме напередодні проведення тендерів і держзакупівель ліків та медобладнання, що їх міністр мав намір проводити під своїм особистим контролем. За даними джерела DT.UA, міністр не знайшов спільної мови із Тетяною Бахтєєвою, яка представляє інтереси ряду фармацевтичних груп, та заступником голови адміністрації президента Іриною Акімовою, а також зіпсував стосунки з самим М. Азаровим. Зокрема безпосереднім приводом до відставки джерело називає намір Ємця призначити своїх людей керівниками Державної інспекції з контролю за ліками та в держпідприємство МОЗ «Державний експертний центр». Ці дві структури — ключові інструменти державного контролю фармацевтичного ринку. Проте в цю сферу міністра не пустили — мабуть, мали підстави. Держінспекцію очолив Ю.Соловйов. Кого саме

хотів призначити на ці структури міністр, ми не знаємо, — за чутками, він симпатизував кандидатам, запропонованим бізнесменом Борисом Литовським. Ілля Миколайович на дзвінки не відповідає. Незаперечно одне: відставка Ємця свідчить, що фармакологічний ринок живе за своїми правилами та поняттями, і, щоб впливати на нього, недостатньо мати навіть статус міністра.

У 2010 році сума тільки офіційних аптечних продажів становила 2,5 млрд дол. У грошовому вираженні ринок зріс приблизно на 18 %, порівняно з 2009 роком. За перші два місяці 2011-го обсяги продажів ліків в аптеках зросли ще на 15 %, порівняно з 2010-м, і, на думку експертів ринку, у 2011 р. можуть наблизитися до 24 млрд гривень.

Не вперше за останні роки в українському уряді виношуються плани ліквідації податкових пільг при імпорті лікарської продукції, і для такого рішення держава має вагомі передумови. У 2010 році голова Рахункової палати В. Симоненко оприлюднив результати перевірки фармацевтичної галузі за 2007–2009 рр. При обороті у 121 млрд гривень галузь заплатила всього 1,5 мільярда податків. При цьому пільги для виробників і постачальників фармакологічної продукції за три роки становили суму близько 20 млрд. гривень, що в кілька разів перевищує обсяг лікарських засобів для державної охорони здоров'я за зазначений період. Надання пільг жодним чином не диференціюється: ПДВ знято не тільки з життєво важливих препаратів масового попиту, а й із засобів для схуднення, стимулювання чоловічої потенції, усіляких лікарських сиропів та настоянок із дуже сумнівними лікувальними властивостями. Проте 2010-го Кабмін чомусь не зважився проаналізувати стан справ у фармгалузі й ухвалити якесь рішення на основі даних Рахункової палати...

...Проблемою номер два фармгалузі є тотальна корупція органів прокуратури, податкової служби і Служби безпеки, до компетенції яких входить контроль за виробництвом і збутом ліків. Органи правопорядку по суті перетворилися на офіційні «криші», які дозволяють і навіть змушують фармацевтичні підприємства працювати «вчорну». Один зі співробітників СБУ зазначив тижневику: «Всі, я підкреслюю, всі фармкорпорації мають підприємства, які працюють у дві зміни, — але під легальне оподаткування потрапляє продукція тільки однієї зміни. Не буде

перебільшенням сказати, що податкова збирає не більш як 40—50% податків з фармакологів. В умовах нелегальної роботи, крім ліків, які відповідають стандартам, виробляється також і справжній фальсифікат, і субстандарт дуже різної якості. Всі контролюючі органи у схемі, а поодинокі викриття та розкриті злочини у фармгалузі — це просто результати війн правоохоронців за свою частку у прибутках тіньового бізнесу, що їх швидко гасять валізи грошей чи дзвінки згори». Опосередковано ці слова підтверджують різючі результати роботи Держлікінспекції за 2010 рік. У 12 виробників анульовано ліцензії, а діяльність 41 виробника призупинено у зв'язку з наявністю критичних порушень, які можуть зашкодити здоров'ю людини. Тільки в Києві в 2010-му було вилучено з обігу 197 тисяч упаковок неякісних ліків, а всього Держлікінспекція в Україні вилучила і знищила 2,6 млн упаковок неякісних ліків! Якщо 2010-го було виявлено 145 серій 816 найменувань неякісних, фальсифікованих і незареєстрованих ліків, — то лише за перші п'ять місяців 2011-го виявлено і заборонено 465 серій 410 найменувань. Таким чином, порушення при виробництві та обігу ліків носять масовий і недостатньо контрольований державою характер. Адже очевидно, що Держлікінспекція виявила лише невелику частину порушень, а фальсифікація здійснюється у промислових масштабах, і навіть масові перевірки поки що не можуть її зупинити. І найважливіше — немає статистики, скільки неякісних ліків устигли купити і використати споживачі! І до кого їм пред'являти позови про заподіяння шкоди здоров'ю? Як покарано виробників фальсифікату? У 2010-му їм нараховано штрафів на суму 796 тис. грн. Принциповий момент: приписи інспекції — це не кримінальні справи, а отже коріння проблеми тільки розростається, і поточного року порушення поставлять новий рекорд.

Проблема номер три — відсутність у державі навіть будь-яких формальних санкцій до фальсифікаторів ліків. Згідно з Кодексом України про адміністративні правопорушення випуск неякісних ліків карається лише штрафом від одного до 18 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а за торгівлю ними — від трьох до 88 неоподатковуваних мінімумів. Максимальний збиток недобросовісних фармацевтів у разі штрафу становить п'ять тисяч гривень. Кримінальної відповідальності за виробництво і збут неякісних ліків, хоч як дико це звучить для держави,

яка претендує на євроінтеграцію, не передбачено взагалі. Проте за наявності політичної волі з недобросовісними ділками цілком можна було б розібратися й у рамках чинного законодавства. Але такої волі немає. Жодного, підкреслюємо, жодного керівника підприємства, яке прямо звинувачене у фальсифікації та випуску неякісних ліків, жодного власника підприємства, який ухиляється від сплати податків за результатами перевірок Держлікінспекції, ДМС, СБУ, МВС, ГПУ, КРУ, ДПС, тобто дуже не дешевих для платника податків «контролерів», не притягнуто до кримінальної відповідальності! Зеро. Таким чином усі численні порушення фармакологічної галузі просто конвертуються у відкупні від наших доблесних правоохоронців. Дійшло до абсурду: керівництво, наприклад, того ж таки ЗАТ «Ганза», продовжує успішно працювати з Мінздорів'ям, і жодних претензій до нього немає, попри викривальні дані Держмитниці. Тоді як половина членів тендерного комітету Мінздорів'я часів Тимошенко сидить під слідством у СІЗО, а половина ходить на допити. Ці люди, на думку слідчих, діяли в інтересах комерційних компаній, керівництву яких СІЗО, зрозуміло, не загрожує. А З.Митник, який курирував роботу тендерного комітету, попри відставку з посади міністра, користувався і користується повною довірою прем'єр-міністра, і жодного інтересу в слідства не викликає...

Проблема номер чотири фармгалузі — поруч із нелегальним виробництвом існує система збуту фальсифікату і субстандартних ліків. І от парадокс — мережа реалізації ліків зростає не баченими раніше темпами! Держлікінспекція висловила офіційне занепокоєння тим фактом, що в 2010 році різко зросла кількість аптек і аптечних складів, а кількість заявок на відкриття аптек зросла втричі. Такої динаміки не було з початку 90-х років. Принципове значення має те, що структура фармринку розвивається в цілковитій невідповідності практиці всіх європейських держав. У більшості країн ЄС законодавчо заборонено діяльність аптечних мереж. В Україні продажем ліків займаються 542 оптові компанії! Хіба ж можливо проконтролювати умови збереження та сертифікацію ліків на такій величезній кількості підприємств? Тим паче що більшість цих оптових компаній належать п'яти-шести провідним фінансово-промисловим групам і існують для прикриття незаконної діяльності та мінімізації ризиків? Підприємець-провізор у Європі, як

правило, може володіти однією — максимум двома аптеками. А в тих небагатьох країнах, де мережі дозволено, вони діють з дуже жорсткими обмеженнями. У 22 тисячах українських аптек більшість персоналу — це найманий за дуже маленьку зарплату персонал, який виконує все, що скаже хазяїн, і покриває будь-яке порушення.

Проблема номер п'ять — створення та підтримка державою індустрії споживання безрецептурних ліків. Більш як 80 % ліків в Україні відпускаються без рецепта лікаря! За оцінками західних фармкомпаній, понад 60 % українців вважають за краще обходитися без будь-яких лікарських консультацій. Тоді як на Заході безрецептурні ліки у структурі споживання становлять не більше 20 % і до консультації лікаря вдаються майже всі. Телебачення створює й підтримує образ таблетки як швидкого й неклопіткого засобу вирішення щонайсерйозніших проблем здоров'я. У першому кварталі 2011 року обсяг інвестицій у рекламу ліків становив 756 млн гривень, і за підсумками 2011 року в рекламу ліків в Україні буде вкладено понад три мільярди гривень! Щасливі актори, які за 30 секунд ролика демонструють глядачам райське полегшення після вживання ліків, викликають у більшості співвітчизників просто безмежну віру. Хоча просте зачитування показань до застосування і протипоказань найбільш популярних в українців засобів, які впливають на систему травлення та метаболізм, таких як мезим, імодіум, есенціале та інших, забере кілька хвилин. Понад те, в інструкціях до цих ліків завжди є застереження про обов'язкову консультацію в лікаря, але наші люди читати інструкції не звикли. Саме тому в більшості країн Європи діє законодавча заборона на рекламу ліків. Широко відомий парацетамол, який належить до найпопулярніших в Україні ліків, що рекламуються як засоби від високої температури при захворюваннях, викликаних чим завгодно, згідно зі статистикою органів охорони здоров'я США, є однією з основних причин смерті пацієнтів унаслідок протипоказань до вживання. На жаль, чимало українців не усвідомлюють, що більшість розрекламованих ліків — хімічні препарати, які сильно діють на різні органи людини. І якщо людина не має професійної освіти, трагічні наслідки для хворого може мати вживання і аспірину, і засобів від нежитю. Тим часом ЗМІ створюють масовий психоз і стимулюють уживання навіть дуже сумнівних і специфічних ліків на кшталт таміфлю. Резюме щодо якості

українських ліків: за даними аналітичного видання «Аптека», більш як половину препаратів з Топ-20, що їх уживають в Україні, не зареєстровано в країнах Європи та Америки.

Коротко резюмуємо: купівля та вживання ліків — це завжди ризик. Купівля та вживання ліків в Україні — великий ризик. Починати реформу фармакологічної галузі зі скасування пільг із ПДВ на імпортні ліки в теперішніх умовах означає аж ніяк не посилення державного контролю за галуззю, а штопання дірки в бюджеті. Але якою ціною? Не можна виключити, що в ситуації повної безконтрольності внутрішнього ринку скасування пільг з ПДВ може призвести до подальшої тінізації. Сподіватимемося, що держава колись почне займатися фармакологічною галуззю комплексно. Для її вирішення, шановний Вікторе Федоровичу, ніяких таких особливих законів не потрібно. Потрібне насамперед щире бажання заборонити вбивати й труїти людей за гроші, наживатися на чужому горі. Потрібне бажання створити здорову націю. Потрібне бажання будувати державу не на валізах «бабла» й трансферах у банки від «наглядачів» за кожною держструктурою, а виходячи з необхідності вирішення реальних проблем, які нині може вирішити лише президент, а не окремий міністр. І ще, Вікторе Федоровичу, хочеться вам побажати, щоб ті люди, які пишуть вам у доповідь, ніби головними проблемами реформи охорони здоров'я є «взаємодія з регіонами» та інститут сімейних лікарів, а не корупція, тотальне розкрадання на держзакупівлях, «дакування» держструктурами фальсифікату, — ніколи б не лікували ні вас, ні ваших близьких. Бо тоді ви перетворитеся на таку саму жертву вітчизняної охорони здоров'я, як і всі мільйони ваших співгромадян, котрі споживають послуги фармацевтичного лобі та державної медичної мафії...

Що ж тут скажеш? Це теж реформи, які спонукають Бориса Олійника до заклику:

ЕГЕЙ, ПРОКИДАЙМОСЬ!..

Коли засинають

держави, вожді і народи,

Коли навіть ворони стихнуть,

глухої пори
У зміну нічну
виповзають на темну роботу
Кроти і тхори.
Вони підривають під корінь священні огради,
І риють, і риють, і риють,
і риють углиб,
А вдень засідають у кріслах
Верховної Влади,
Правують в судах,
розпинаючись ревно за правду,
І вчать нас, як тяжко в поту
здобувається хліб.
На позір здається,
що край твій у розквіті й мирі:
Решпект Академій... Шевченко... Гетьмановий чин...
Тимчасом у схронах все риють,
і риють, і риють
Під корені Роду,
під мур православних святинь.
Отямся, народе!
Прислухайсь до шкряботу знизу:
Там риють, і риють,
і риють уперто, щомить
Кроти і тхори,
Підгризаючи корінь Отчизни,
І віру, і славу,
заки українство спить,
Егей, прокидаймось, братове, допоки не пізно!
Пропалим закуття —
усі, як один. До нори!
І хай їх виносять на світло
вода і залізо.
Коли ми не встигнем
здолать цю породу зловісну,
то нас прикопають
кроти і тхори.

Багато чого викликає в людини смуток, не лише реформи. А тому декілька слів

ПРО СМУТОК

Я належу до людей, вільних від цього почуття, я не люблю його і не ціную, дарма що світ ніби зав'язався бити йому поклони. В його одержу вбирають мудрість, цноту, сумління: дурна й недоречна оздоба! Італійці цілком слушно охрестили тим самим словом злосливість. Згадане почуття завжди шкідливе, завжди недоречне і водночас завжди підле і нище. Стоїки застерігають мудреців від того, аби віддаватися йому.

Оповідать, що Псаменіт, король єгипетський, після своєї поразки, у полоні Камбіза, царя перського, побачивши, як попри нього йде полонянка — його донька, перебрана за служебку і послана по воду, — зостався, хоча всі його приятелі плакали і лементували, незворушним, тільки стояв собі мовчки і дивився в землю; так само зберігав він спокій і тоді, коли угледів, як його сина ведуть на страту. Проте зауваживши одного свого челядника у гнаному повз нього гурті бранців, він почав кулачити себе по голові й вибухнув страхітним жалем.

Це можна порівняти з тим, як поводився один із наших княжат. Діставши у Трієсті (де він перебував) новину про смерть старшого брата, того, хто був підпорою і потугою його дому, а небавом і вістку про кончину молодшого брата, своєї другої надії, він витримав ці два удари з неймовірною стійкістю; зате коли за кілька днів сконав один із його домівників, це нове лихо його добило, і він, утративши душевний гарт, віддався розпачеві та жалобі. Дехто помилково звідси виснував, що його упекла тільки ця остання тяжка ураза. Насправді ж його душу затопив такий глибокий смуток, що досить було ще кількох крапель, аби прорвати греблю його терпіння.

Так само можна б (я так гадаю) витлумачити і нашу історію, якби не те, що згодом, коли Камбіз спитав у Псаменіта, чому, залишаючись байдужим до нещастя сина та дочки, він не міг знести недолі одного із своїх приятелів, той відрік так: «Тому, бо лише останню біль можна вилити слізьми, тоді як горе, завдане мені двома першими ударами, годі передати».

Тут можна було б згадати вимисел старожитнього маляра: у картині заклання Іфігенії, передаючи жалобу присутніх тією мірою, якою кожного зворушила загибель тамтої гарної і невинної панянки, він сягнув вершка свого мистецтва; проте дійшовши до дівчининого батька, він удав його з затуленим обличчям, натякаючи, що годі передати весь його біль. Ось чому під пером поетів горопашна матір Ніобея, втративши спершу семеро синів, а потім стільки само дочок, убита цією незмірною втратою, зрештою перекинулася скелею,

З болю скаменівши. —

Овідій, метаморфози, VI, 304.

Такий образ передає те мертвотне, німе і глухе скам'яніння, що вражає нас, коли на нас спадає безголов'я понад наші шили. І справді, огром такої недолі геть-то прибиває нашу душу і позбавляє її свободи вчинків; саме так стається під першим враженням дуже лихої звістки, коли ми чуємося скутими, здеревілими і ніби обезвладненими у всіх рухах; і тільки згодом, давши собі полегкість слізьми та голосінням, душа ніби відпружується, випростується і знаходить більше простору та волі. Виходить так, ніби

Аж голос крізь біль той прорвався.

Вергілій, Енеїда, XI, 151

Під час війни короля Фердинанда з удовицею по королю угорському Яношу, в битві під Будою, всі звернули увагу на одного лицаря: той бився з незвичайною відвагою і так поліг безіменний. Коли несли його тіло, Рейшах, отаман німецький, бідкував за ним, як і всі, але, поцікавившись, хто цей лицар, побачив, коли з убитого зняли лицарію, що то його рідний син. Посеред загального лементу сам він, не пустивши пари з уст і не змигнувши оком, стояв випростаний, прикипівши поглядом до синового тіла; аж поки гвалтовність скорботи, вразивши його життєві сили, не звалили його мертвого, долу.

Хто може передать, як він палає,
Той відчуває лиш слабенський жар.

Петрарка, Сонет 137

мовлять коханці, намагаючись поділитися муками свого кохання:

...Бо ти забрала
З собою всі мої чуття!
Як, Лесбіс, тебе побачу,
Шалію у нестямі я.
Язик німіє, кров клекоче,
У тілі племінь і пожар,
В ушах бриніння, а на очі
Мла налягає...

Катулл, III, 607

Отож-бо в ту мить, коли нас поймає пекучий любовний пал, ми вдатні вимовлятися жалями та благаннями, наша душа надто обтяжена важкими думами, а тіло прибите і зв'ялене коханням. Звідси зроджується деколи і та раптова неміч, що вражає коханців так невчасно, і той крижаний холод, що огортає їх через надмір любові, в самому лоні розкошів. Усяка жага, що надається до смакування і перетравлювання, жага не жагуча.

Скаржиться легка журба, а велика — та безголоса.

Сенека, Інполит, II, 607

Несподівана радість чи втіха так само вражають нас:

Тільки уздріла вона, що іду я, й троянців у зброї
З подивом раптом пізнала, й великим налякана дивом,
Аж знепритомніла, глянувши, і від страху здеревіла.
Кості застигли у неї, зомліла й по довгій хвилині
Мовить.

Вергілій, Енеїда, III, 306

Опріч тієї римлянки, яка сконала з неспогаданого щастя, викликаного поверненням сина після поразки під Каннами, опріч Софокла і тирана Діонісія, так само померлих на радощах, а також Тальви, померлого на Корсиці після одержання новини про надання йому від римського сенату гонори, ми маємо сьогодні приклад: папа Лев

Десятий, оповіщений про здобуття Мілану, чого він не зичив, зрадів такою великою радістю, що заслаб на гарячку і сконав. А ще знаменитіше свідчення людського марнославства наводять старожитні: Діодор Діалектик переставився під час ученого диспуту, бо не зумівши дати собі раду з висунутим проти нього доводом.

Щодо мене, то я не дуже підлягаю несамовитим нервовим зворушенням. Я врівноважений від природи, і що день, то дужче гартую і покріплюю свою душу з допомогою розважань (Монтень. Проби. Книга I. Дух і літера, 2005).

Отже, не сумуй читачу. Не лише тому, що від тебе вже й не так багато залежить, як про це пишуть усілякі революціонери, а й тому, що «Дуже важко судити про події сучасності. Як і картини, вони потребують певного віддалення, інакше загальне зникне в частковостях» (Іван Федорович). Це — серйозно. А жартома, враховуючи, що ти, він, вона та й

Я НЕТУТЕШНІЙ

Двоє п'яних сваряться бо не можуть второпати, що то на небі: місяць чи сонце.

Повз них проходить стрічний.

— Скажи, чоловіче, що то на небі, — місяць чи сонце? — питають його п'яні.

— Я не знаю, я нетутешній, — відповів той

Українська народна прозова творчість

Не сумуй, читачу! Адже

Не переделать:
насмешника;
хитреца;
лгуна;
крючкотвора;
интригана.

Хуан Юнь-Цзяо (XVI-XVII вв).

Я навів думку щодо реформування медицини в нашій країні двох видатних та відомих журналістів, а тепер викладаю думку нашого випускника, багаторічного керівника студентського наукового товариства нашого вузу, теперішнього завідувача кафедри Кримського державного медичного університету, професора Василя Пиклюка («Ваше здоров'я» 15 квітня 2011):

ЗМІНИ В МЕДИЦИНІ: ПОГЛЯД З УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ АУДИТОРІЇ

Топ-новиною телевізійних новин та республіканської преси стала задекларована можновладцями реформа державної системи охорони здоров'я населення. Усяка реформа має два взаємозалежні чинники: з одного боку — це ті, раді кого реформа здійснюється (в даному разі 99,99 % населення країни, за винятком 0,01 відсотка держслужбовців найвищого рівня та олігархів: перші давно реформували під себе «Феофанію», інші — протоптали стежку до давно реформованої медицини зарубіжжя), з іншого — ті, чікими руками вона буде здійснюватися, а це багатотисячний колектив лікарів, медсестер, управлінців, що становлять робочу силу запланованої реформи. Саме їх інтереси і повинні визначати суть реформаторських дій.

В інтерв'ю першого заступника голови адміністрації Президента Ірини Акимової від імені держави і керованого нею комітету з економічних реформ чи не вперше чітко задекларовано напрями і зміст чергового державного проєкту (а може, проєкту на цей раз?) у галузі охорони здоров'я. У проєкті реформи, що стартує, поіменно визначено її цілі. Четвертим пунктом (із чотирьох проголошених) виписано майбутнє підвищення статусу лікаря. Правда, виникає запитання — чому цей пункт не перший? Бо хто ж втілюватиме ці ідеї в життя, від кого залежить кінцевий результат реформ? І як збираються реалізувати цю основоположну ідею? Невже доплата за якість виконаних робіт у рамках коефіцієнта від нинішньої мізерної ставки та й ще після обговорення медичною громадкістю і затвердження Міністерством охорони здоров'я і є реальним шляхом розв'язання проблеми? Ілюзія чи обман?

Реформа декларує три напрями: оптимізація мережі лікувальних закладів, перехід до програмно-цільового методу фінансування, впровадження контролю за якістю наданих послуг. Виникає запитання: серед усього цього перерозподілу і модернізації, де реальні кроки до створення сучасної, відповідно часу і запитам пацієнтів, матеріально-технічної бази для професійної діяльності та соціального статусу медичного працівника? Звідки мають взятися матеріальний статок і лікувально-діагностичні можливості сімейного лікаря? Невже не є очевидним той факт, що для успішного втілення реформи вкрай потрібно матеріально зацікавити її реалізаторів, створити хоча б близькі до оптимальних умови її здійснення? Я спілкуюся зі своїми колегами з регіонів, які стали пілотними для апробації реформаторських ідей — Вінниці, Донецька, Дніпропетровська. У систему охорони здоров'я цих областей держбюджет не вклав жодної додаткової копійки для того, щоб проголошене було зреалізоване. Усе має вирішуватися за рахунок сумації та перерозподілу. Неначе невідомо, якщо сумувати вмісти двох жебрацьких торб, то нагодувати їх власників не вдасться.

Що ще дивує, насторожує і породжує сумніви в дієздатності авторів пропонованої реформи: у цілях та засобах ні слова про реформування системи підготовки та перекваліфікації медичних працівників. Складається враження, що ні влада, ні суспільство ніяк не хочуть зрозуміти, що нині чинна система підготовки лікарів в Україні дійшла до тої критичної точки, за якої стоїть завтрашній професійний крах. За роки незалежності держава зробила низку планомірних кроків, щоб не тільки знівельовати престижність лікарської професії, а й зруйнувати успадковану від СРСР систему фундаментально-якісної підготовки медичних працівників.

Першим кроком було введення госпрозрахункової системи навчання в медичних ВНЗ для громадян свої ж держави (до цього не додумалися ні Сорбонна, ні Кембридж, ні Прага з Краковим) з поетапним скороченням держзамовлення. Результат — замість найвищого конкурсу елітних абітурієнтів, у навчальні медичні заклади ринула сіра маса випускників шкільних коридорів, які за своїм рівнем підготовки ще 10 років тому не змогли б претендувати на успішне освоєння елементарних робочих професій «майстра машинного доїння» та «столяра III розряду» в

профтехучилищах. І як наслідок — 50 % нинішніх і вчорашніх випускників медичних ВНЗ — то є медичний баласт, не здатний ні лікувати, ні діагностувати, ні здійснювати реформи. А з них же ліплять сімейних лікарів-спеціалістів, які апіорі повинні вміти і знати на порядок більше, ніж рядовий терапевт, педіатр, акушер-гінеколог, і стати професійним стрижнем оновленої системи ОЗ.

Наступний крок — різке скорочення фінансування ВНЗ. Медичні інститути, які за помахом чарівної палички урядовців усі до одного стали університетами та академіями (ще й у переважній більшості національними!), отримують із держбюджетного столу якраз стільки, скільки потрібно на оплату мінімальних викладацьких ставок та студентських стипендій, змусивши ректорів спішно перекваліфіковуватися у господарників з головним болем — чим заплатити за спожиті газ, воду, електроенергію, як розрахуватися з ремонтниками, постачальниками, будівельниками? Про якість навчально-науково-лікувального процесу вести мову стало недоречно та й небезпечно з огляду на подальше працевлаштування. Відрахування небалого студента стає епопеею і музейною рідкістю...

Третій крок — спішне і всеохоплююче переведення медичних ВНЗ на кредитно-модельну систему навчання. Жодних заперечень — приєднання до Болонського процесу є реальною (але не єдиною) дорогою до загального освітнього простору. Але ми в черговий раз винайшли своє власне освітнє «ноу-хау» — український варіант кредитно-модульної система навчання в медичних закладах найвищого рівня акредитації.

Що це означає? Перераховую: реальна наповнюваність академічних груп 12-14 студентів замість 6-8; співвідношення студент — викладач 10:1 замість бажаного 6:1 і рекомендованого 4:1; матеріальна база на рівні 60-80 років ХХ сторіччя: персональні комп'ютери, електронні термінали, сучасні адаптовані підручники, інтернет-мережу на кожному робочому місці в аудиторії та гуртожитку «успішно замінюють» дерев'яна дошка та крейда в союзі з одним застарілим комп'ютером на 10-20 користувачів. Замість багатопрофільних університетських клінік, де визначними пріоритетами є пацієнт, професор, студент або ж інтерн, з'явилися наполовину, а то й на всі сто відсотків «приватизовані» іменні лікарні, диспансери, денні стаціонари, діагностичні центри, в яких правлять бал

головні лікарі, завідувачі відділень, крупні спеціалісти та високі управлінці і де не комфортно, на правах пасинків, відчувається справжня нинішня і потенційна завтрашня медична еліта. Як вихід зі становища — окремі університети почали будувати власні спеціалізовані клініки — але ж вони, як правило, малопотужні, мало профільні та ще й на самоокупності.

І ще хочеться запитати в авторів реформи — якщо ми рухаємося до Європи, то як довго ще в медичних університетах України будуть існувати медичні стоматологічні факультети, які продукують спеціалістів з унікальним дипломом «лікар-стоматолог». Для чого студенти фармацевтичних факультетів п'ять років гризуть граніт практичної медицини, якщо реальним місцем їх працевлаштування є аптечний кіоск, у якому професійні навички швидше подібні до «оператора касового апарату»? Яке місце в запропонованій медичній реформі відводиться профілактичній медицині з нинішньою системою санітарно-гігієнічного контролю? Як вписується в її структуру чинна система санітарно- (помилка автора чи редакції — треба «санаторно» — І. С.) курортних оздоровниць і реабілітаційних центрів? Де зрештою знайдуть втілення своїм знанням і дипломам випускники з кваліфікаційними характеристиками «фізична реабілітація» та «медична психологія», які вже добрий десяток років успішно штампують класичні університети, а з недавньої пори ще й медичні? Де медична складова державної програми пропаганди та реалізації здорового способу життя — без алкоголю, куріння, наркотиків, зі спортивними клубами, реальними, не обіцяними басейнами, реанімовано системою ДЮСШ?

Чому на невизначне «завтра» відкладається введення медичного страхування? Посилання Ірини Акімової на аналогію з дірявою трубою та непосильність ще одного соціального платежу для роботодавця навряд чи когось переконують. Для того, щоб вода не витікала з труби, її треба замінити або хоча б накласти тимчасовий «бандаж». В обох випадках потрібні фінансові затрати — мусимо піти на ринок і за реальний товар заплатити реальні гроші. А тут пропонується без жодної додаткової копійки перепланувати всю чинну «систему водопостачання» (спочатку в пілотному варіанті в трьох областях).

А може, логічніше було б у цих областях одночасно запустити і проект з медичного страхування? Ніякі найсмівливіші відсотки ймовірних страхових відрахувань не можуть зрівнятися з уже наявними тіньовими відрахуваннями, які «добровільно» здійснює кожен пацієнт медичної установи щодня в безодні кишені «лікарняних кас», «благодійних фондів», головних і рядових лікарів! То, може, ті платежі легалізувати й пустити на потреби системи охорони здоров'я, а не потреби її регуляторів, які користуються повною безконтрольністю на всіх рівнях власних коридорів, тотальною корупцією та взаємоприхильністю?

Шановні урядовці й законодавці! Чи не здається вам, що після футбольного Євро-2012 національним мегапроектом повинна стати не «гостроактуальна» ідея проведення зимової олімпіади 2022 року в Карпатах, а негайна реалізація повноцінної всеохоплюючої медичної реформи? Дайте медицині додатковий бюджет Євро-2012 і медична реформа дістає реальні шанси бути зреалізованою. За інших варіантів може статися так, що 2020 не залишиться не тільки здорових українців, які змогли б пробігти лижними олімпійськими трасами чи стрибнути з трампліна, а й професійних лікарів із вітчизняними дипломами, які зможуть надати кваліфіковану медичну допомогу іноземним спортсменам у разі професійної травми чи банального апендициту. Соромно буде перед Європою, а вона нас не зрозуміє... У черговий раз.

Незважаючи на те, що я дуже-дуже добре знав Василя Пикалюка, мене приємно здивував його виступ у газеті, виступ «мужа», виступ сміливий, виступ вдалий... Отож справедливий вислів: ніколи не кажи «ніколи». І я б додав: ніколи не кажи, що ти знаєш людину. Її, людину, пізнати до кінця не дано нікому. І це, мабуть, найцінніша риса людини, яка суттєво відрізняє її від інших представників тваринного світу. Ось чому «Набагато легше пізнати людину взагалі, аніж яку-небудь людину зокрема» (Фр. Ларошфуко). Тим більше, що «Кожна людина відрізняється від іншої і з кожним днем відрізняється сама від себе» (А. Поп).

Ініціатор та автор медичної реформи — економіст, не медик, Ірина Акімова. З моєї точки зору, такий стан речей їй додає, а не віднімає. Мабуть, це було причиною того, що вона хотіла вислухати думку інших. І це їй вдалося — з'явилися десятки виступів у різних ЗМІ. Шкода лише,

що численні міністри з охорони здоров'я в Україні в минулому відбулися загадковою мовчанкою. Адже «Человек — бог, когда он мечтает, нищий — когда он размышляет; но только покидает его воодушевление — и он стоит, как изгнанный отцом из дому неудачник, и перебирает подброшенные ему из жалости гроши» (И. Гейдерлин).

Що ж до мене: «Все восклицают: где человек, который спасет нас? Нам нужен человек! Он рядом с вами. Этот человек — вы, я, каждый из нас!.. Как сделать себя человеком? Нет ничего труднее, если не уметь захотеть этого; нет ничего легче, если захотеть» (А. Дюма-сын). Це по-перше.

По-друге. Медичну реформу, яку запропонували, неможливо назвати реформою. Це просте латання дірок. Чому? Поки вийде ця книга, мені буде 83 років. Сьогодні в мене цукровий діабет, хронічна серцева недостатність... У дружини — тотальне видалення щитовидної залози, хронічна серцева недостатність... З метою підтримання життя ми щомісяця вживаємо медикаментів на визначну суму... Позавчора в мене загострився хронічний пієлонефрит. Лише на тижневий термін його лікування сума витрат різко зросла... (дякувати долі і Богу, все це для мене під силу). Я запитаю себе і вас, реформаторів та учасників дискусії: що для мене зміниться після впровадження медичної реформи? Відповідаю — нічого. Що суттєво зміниться (поліпшиться) для кожного громадянина України? Нічого. А вірогідність погіршення є.

По-третє. Сьогодні немає жодної країни у світі з досконалою організацією охорони здоров'я та підготовкою кваліфікованих медичних кадрів. Брати з когось приклад — це свідомо дурити себе. Найбільш досконалу організацію охорони здоров'я, яку визнавала Всесвітня Організація охорони здоров'я (ВООЗ), ми зруйнували «до основанья», а «затем» — нічого путного не створили. І, незважаючи на все це, я назвав би нашу сьогоднішню систему охорони здоров'я успішною, адже вона здатна до виживання. Вона «ще не вмерла» й, думаю, не вмере. Незважаючи на те, що держава знайшла численні гроші на будівництво годинника відліку початку футбольного матчу Євро-2012 (трьохтонна, 8×3 м, споруда), будівництво різноманітних футбольних споруд, готелів, швидкісних поїздів... на фоні ще якось коваючої медицини).

Мені в голову завернула зовсім дурна думка: а як би годинник подівав на голови всіх нас, якби показував великою стрілкою кількість щоденно (!) померлих людей, а маленькою — щоденно (!) померлих дітей? Можна й щогодинно. З яким би тоді «піднесенням» ми сприймали інформацію Катерини Осадчої зі «Світського життя» про багатства наших «земляків», для яких Україна — це гроші, закордон — це спосіб життя. Учора (12. 06. 2011) інформація Катерини Осадчої надихнула мене на нове відкриття: наслідком, незаперечним наслідком помаранчевої революції є грошова окраса Віктора Ющенка та його близьких. Його невістка (дружина старшого сина) пишалася тим, що свій ювілей (невідомо який) вона відзначає не лише на цій вечірці, присвяченій французько-українській дружбі, а й відзначатиме за кордоном... А Віктор Андрійович та його дружина Катерина дарують їй усе те, що потрібно (про маму свого сина — ані пари з вуст, адже вона не в змозі надавати занадто цінні подарунки). А ви, мабуть, подумали, що найдорожче для нащадків Ющенка — Сумська Хорунжівка? Усі ми люди, усі ми помиляємося, а тому не дивно, що давні слова Олександра Олеса, нашого з Віктором Андрійовичем земляка, іноді справджуються:

Ви чули? Ви чули?.. Зуави, зуави...
По лікаря швидше! Два кухлі води!
Вже швидко! Вже близько зуави, удави...
Вже близько! Вже швидко прибудуть сюди.

З хвостами, з зубами... а пащі, а пащі,
Роззявить — ковтне і нема.
Що довго казати. Пропасі, пропасі.
Упасти, просити, бламати дарма.

Прогавили сонні ворони, роззяви,
Шматує, пече каяття.
Добридень, слони, крокодили, удави!
Добраніч, добраніч, життя!

А сьогодні вже вирує реформа землі, іде

ПОДІЛ ЗЕМЛІ

«Беріть цей світ собі в обладу, люди! —
Зевес гукнув з своєї висоти. —
Нехай він вам довічним спадком буде,
Лиш поділіться, як брати».

Заворушивсь одразу рій рукатий,
Старе і мале біжить: бери, хапай!
Зайняв у полі займанщину ратай.
Метнувся пан на лови в гай.

Купець наповнив крамом магазини.
Чернець старим вином набив льохи.
Король з підданців править десятини,
Закривши всі мости й шляхи.

І ось, коли діління вже скінчилось,
Поет-марій прийшов із далини,
Йому уже нічого не лишилось, —
Всьому були хазяїни.

«О, леле! Значить, я, твій синлюбимий,
Обійденим zostавсь один з усіх?» —
Прорвався він жалями голосними
І впав Зевесові до ніг.

Та Бог відрік: «Докорів не приємлю,
Промріяв ти усе своє внівець.
Ти де ж це був, як тут ділили землю?»
«З тобою, — відповів співець. —

Задивлений в сяйне твоє обличчя,
Заслуханий в звучання сфер ясне,
Залюблений в небеснеє величчя, —
Даруй! — забув я все земне».

Зевес тоді: «Ну, що ж робить з тобою?
Земля, як бачиш, роздана уся;
Але, як хочеш, то живи зі мною,
Тобі завжди відкриті небеса».

По-четверте. «Чаша життя чудова! Яка дурість — обурюватися на неї лише за те, що бачиш її дно» (Е. Ренан). Мене дуже втішає суто українське: аби гірше не було. Гірше не буде. Ніщо не в змозі зупинити руху вперед, до позитивного розвитку — про це свідчить вся історія людства. Гальмувати здатні, зупинити — ні. Найдорожчим гальмом для всіх без винятку суспільних об'єднань є чиновницька рать, яку утримують платники податків і яка діє від імені держави. А «Число чиновників зростає незалежно від обсягу роботи» (Сіріл Норткот Паркінсон. «Закон Паркінсона»). Особливо пишне це зростання в незалежній Україні. Навіть порівняно з найбільш бюрократичною системою в СРСР, кількість чиновників у незалежній Україні збільшилась удвічі. Я наведу лише один приклад з «Літературної України» (19 травня 2011), коли чиновницька рать отримує високу платню невідомо за що.

ЧИНОВНИЦЬКА КАЗУЇСТИКА...

Нещодавно «ЛУ» (від 31 березня ц.р.) друкувала колективне звернення львівських літераторів та митців, лауреатів Шевченківської премії до Президента України з приводу невиконання останнім рішення Шевченківського комітету про присудження премії Василю Шкляру. Нещодавно з Адміністрації Президента надійшла відповідь на ім'я першого підписанта того колективного листа, відомого поета Ігоря Калинця.

Зазначимо: ця відповідь така, що без колективного розуму читачів, мабуть, і не розібратися. Тож спробуємо разом.

Задля предметності розмови наведемо повний текст тієї адміністративно-президентської відповіді на звернення 18-ти чи не найвідоміших львів'ян.

«На ваше колективне звернення, що надійшло до Адміністрації Президента України, повідомляємо.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про звернення громадян», звернення адресується органам державної влади або посадовим особам, до повноважень яких належить вирішення порушених у зверненнях питань. Якщо питання, порушені в одержаному органом влади або

посадовою особою зверненні, не входять до їх повноважень, воно відповідно до вимог частини третьої статті 7 цього закону повинно пересилатися за належністю відповідному органу чи посадовій особі, про що повідомляється громадянину, який подав звернення.

Згідно зі статтею 12 вказаного Закону, його дія не поширюється на порядок розгляду заяв і скарг громадян, встановлений кримінально-процесуальним і трудовим законодавством.

Оскільки частина друга статті 19 Конституції України покладає на органи державної влади, їх посадових осіб обов'язок діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, а Ви звернулися з питань, вирішення яких не належить до повноважень Президента України, визначених статтею 106 Конституції України, і які мають розглядатися відповідними органами, звернення згідно з вимогами частини третьої статті 7 закону України «Про звернення громадян» надіслано для розгляду за належністю до Секретаріату Кабінету Міністрів України із супровідним листом від 15.04.11 № 22045576–23 з проханням повідомити Вас про прийняте рішення.

Водночас інформуємо, що органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх керівники та інші посадові особи у разі визнання заяви чи скарги необґрунтованою, на виконання вимог частини четвертої статті 15 та абзацу восьмого статті 19 Закону України «Про звернення громадян» зобов'язані роз'яснити громадянину порядок оскарження прийнятого за нею рішення.

С. Конюхов, завідувач відділу опрацювання звернень громадян».

Як усе це розуміти?

Ні шановний поет-політв'язень Ігор Калинець із земляками, ні Василь Шкляр, із яким ми щойно це з'ясували, не змогли вловити якоїсь логіки в тій відповіді. Зокрема, прозаїк, автор «Чорного ворона» назвав цей текст «шедевром чиновничого словоблуддя. Він також погодився з такою, можливо, прихованою думкою в чиновницькій відповіді: у Президента України катастрофічно не вистачає повноважень для вирішення цього питання. До кого ж тоді звертатися? Може, до

президентів Обама, Медведєва, прем'єра Путіна, а чи до самого Господа Бога?

Ми в «ЛУ» свідомі того (як і сам Василь Шкляр), що ця «абракадабра» аналізу навряд чи піддається. Більше того, автор найдотепнішого коментаря отримає приз у вигляді річної передплати «Літературної України» особисто від Василя Шкляра.

Тож спробуймо!

Пробуйте! Але я певен: ніщо не може змінити бюрократичну машину, котра розмножується, як амеба. Її мета в кожній країні, у кожному регіоні — вміло дурити голову тим, хто їх утримує, та робити розумний і знаючий вигляд, незважаючи на те, що вони знають: «У кого Аллах забирає посаду, тому він повертає розум» («Пшекруй»). Бюрократія безсмертна! Бюрократія вічна!

Я пошел в учреждение за нужной
и важной бумагой.
В неподвижной толпе достоял и — ура! — получил!
А уж думал, что жизнь одолела меня. И однако!
Все еще потакает мне расположение светил!

А потом за второю бумагой стоял,
Что намного важнее.
И опять повезло. Устоял. Ура! И достал!
И без этих бумаг я ничто, я погибну, в дерьме я!..
И однако! Я обе! Бумаги! В толпе! Потерял!

То куски моей жизни один за другим отлетают.
Как зачумленного покидают бумаги — права
на прописку на этой земле. Отрываюсь от стай.
Куда ручки мои, куда ножки мои, голова!..

Александр Володин

Одночасно хотілося б навести декілька рядків, із яких видно, як вміло використовують бюрократію і «демократи» (з моєї точки зору):

ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ ТА РАДИ НСПУ («ЛІТЕРАТУРНА ГАЗЕТА» 26 ТРАВНЯ 2011 Р.)

...Насамперед члени Ради заслухали стислу інформацію про нещодавні події у Львівській обласній організації. Нагадаємо, що через необґрунтовані заяви проти чинного керівництва НСПУ, висловлені в листі до Президента й численних публічних виступах, із лав НСПУ було виключено Марію Якубовську...

А я чомусь думав, що до лав НСПУ приймають за досягнення на літературній ниві... Любіть своє керівництво, і за це вам воздасться! Любіть незалежно від того, чи вважає себе керівництво з творчим стрижнем, чи ні!

Адже є й

СИЛА И СЛАБОСТЬ

Орел бьет сокола, а сокол бьет гусей;
Страшатыся шуки крокодила;
От тигра гибнет волк, а кошка ест мышей.
Всегда имеет вверх над слабостью сила.

А.С. Пушкин

Хоч усе ж таки діє

ЗАКОН ПРИРОДЫ

Фиалка в воздухе свой аромат лила,
А волк злодействовал в пасущемся народе;
Он кровожаден был, фиалочка — мила:
Всяк следует своей природе.

А. С. Пушкин

А закони природи ... «Природа не знає зупинки у своєму русі і страчує всяку бездіяльність» (Гете). І це, мабуть, змушує мене не зупинятися ані на мить, і я шукаю, насамперед, собі й читачу відраду в цьому чудовому світі. У чудовому... Про це свідчить і наступний лист:

Члену-кореспонденту НАМН України,

заслуженому працівнику вищої школи,
д. мед. н., проф. Сміяну І. С.

Шановний Іване Семеновичу!

Від імені співробітників Харківського національного медичного університету надсилаємо Вам, як одному з найвидатніших представників 205-тирічного існування Харківської вищої медичної школи бібліографічний довідник «Видатні вихованці Харківської вищої медичної школи».

З побажаннями міцного здоров'я, миру, щастя і добра. Невичерпної енергії, здійснення всіх планів і задумів. Величезного творчого натхнення та нових здобутків!

З глибокою повагою

Ректор

підпис

В. М. Лісовий

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

просп. Леніна, буд. 4, м. Харків, 61022; тел. (057) 707-73-80; факс (057) 700-41-32
e-mail: meduniver@knmu.kharkov.ua; web: <http://www.knmu.kharkov.ua>
код ЄДРПОУ 01896866

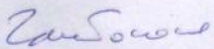
Члену – кореспонденту
НАМН України
заслуженому працівнику
вищої школи
д.мед.н., проф.
Сміяну І.С.

вул. Івана Франка, 6/8
м. Тернопіль 46001

Шановний Іване Семеновичу!

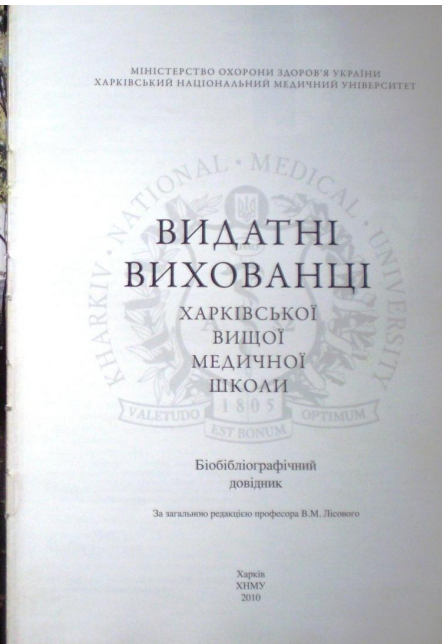
Від імені співробітників Харківського національного медичного університету надсилаємо Вам, як одному з найвидатніших представників 205-тирічного існування Харківської вищої медичної школи бібліографічний довідник «Видатні вихованці Харківської вищої медичної школи».

З побажаннями міцного здоров'я, миру, щастя і добра. Невичерпної енергії, здійснення всіх планів і задумів. Величезного творчого натхнення та нових здобутків!

З повагою

Ректор

В.М.Лісовий

І як тут не будеш стверджувати, що життя, саме життя є проявом світла, добра, тепла, надії. Значний аналітичний труд колективу, який очолює член-кореспондент НАМН України, заслужений лікар України, доктор медичних наук, професор Володимир Миколайович Лісовий, у вигляді цієї книги, не лише додав до славетної історії цього вузу, історії медицини, а й надав можливість отримати значне піднесення багатьом читачам цього трактату. У тому числі й мені.

І це завдяки одному корінню:

Стоят два дерева года,
Но друг от друга в отдаленье.
Соединяет на мгновенье
Их только ветер иногда.

Деревья будто незнакомы,
Но под землей в кромешной мгле,
В тугой клубок сплелись их корни,
Невидимые на земле.

Ось коротке слово від головного редактора цього видання,

ВІД РЕКТОРА

Фундатор створення Харківського університету В. Н. Каразін мріяв про те, що університетська діяльність дозволить «...наставить воспитателей российскому юношеству, умножить число врачей». Його мрія справдилася повною мірою: вже в другій половині XIX ст. Харківський університет перетворився на широко відомий вищий навчальний заклад, що давав тодішній Російській імперії спеціалістів з різних галузей знань.

Медичний факультет, що склав основу знаної у світі Харківської вищої медичної школи, медичні академія, інститути, університет, які працювали потім у Харкові й продовжували його діяльність, дали країні велику кількість спеціалістів — лікарів та вчених-медиків, які зробили вагомий внесок в розвиток вітчизняної медичної науки й практики. Серед них були не просто вчені-першопроходці в багатьох напрямках медицини, а просвітителі, гуманісти, люди, яких вирізняли глибокий патріотизм та високі моральні якості. І це було в усі періоди її існування. Імена Л. Л. Гіршмана та А. Г. Падреза, братів Данилевських і М. П. Трінклера, В. П. Воробйова та Ю. М. Гафунга, В. М. Жданова, М. М. Цехновіцера, Л. Т. Малої та багатьох інших широкі відомі в історії медицини й принесли заслужену славу Харкову. Учні продовжували славні традиції вчителів.

М. І. Пирогов сказав: «Всякая школа славна не числом, а славою своих учеников». У дні святкування 205-ї річниці Харківської вищої медичної школи ми презентуємо книгу про її видатних вихованців, тих, хто протягом цього часу, набуваючи своєю діяльністю власної відомості та авторитету, створював тим самим славу своїй alma mater.

Прийдешні покоління громадян України мають знати ці імена, аби навчатися на прикладі їхнього життя любити свою батьківщину й працювати задля її процвітання.

В. М. Лісовий

Що ж Володимире Миколайовичу, від випускників Вашого (нашого) вузу, які згадуються і, які не згадуються в цій книзі, я процитую Вам щирий доробок Ліни Костенко:

Послухаю цей дощ. Підкрався і шумить.
Бляшаний звук води, веселих крапель кроки.
Ще мить, ще мить, ще тільки мить і мить,
і раптом озираюсь, а це вже роки й роки!

А це уже віки. Ніхто уже й не зна,
в туманностях душі чи, може, Андромеди —
я в мантиях дощу, прозора, як скляна,
прихожу до живих і згадую про мертвих.

Цілую всі ліси. Спасибі скрипалю.
Він добре вам зіграв колись мою присутність.
Я дерево, я сніг, я все, що я люблю.
І, може, це і є моя найвища сутність.

Про вихованців Харківської вищої школи можна говорити значно більше, особливо

ПРО ДІЯЛЬНЕ ЗНАННЯ (ІХ)

Є знання істинне і є цілковите незнання, а найкраще з усіх — діяльне знання, бо яка користь людині, коли вона має все знання і навіть прийняла його від Бога за благодаттю, як Соломон, так що ніколи й не буде такої другої, як вона, але піде на вічну муку, бо не отримала підтвердження через діла і тверду віру свідчення совісті, що звільняється від будучої муки, бо не докоряє собі, що занедбала щось із потрібних речей, хоч могла й не занедбати, як каже святий Йоан Богослов: «Коли серце не винує, то ми маємо довір'я перед Богом» (1 Йо. 3, 21). Однак, як каже святий Ніл, часом і сама совість обманюється, коли буває зневажена потьмаренням пристрастей, як каже Ліствичник. «Коли ж навіть один гріх потьмарює ум, — каже Василій Великий, — засліплює думку і не допускає зробити, що задумане, то що скажемо про тих, котрі постійно служать пристрастям?» Невже вони думають, що мають чисту совість? Адже вони знають, як святий апостол Павло, що на словах і на ділі мав у собі Христа і говорив так: «Я не почуваю себе винним ні в чому, але тим

я не виправданий» (1 Кр. 4, 4). Багато хто від своєї великої нечутливости думає, що він є чимось, хоч насправді він — ніщо. Тому каже апостол: «Саме, як говоритимуть: мир і безпечність, тоді зненацька злетить на них погибель» (1 Сл. 5, 3). Бо не мали миру, але через свою велику нечутливість думали, що мають мир, — каже Золотоустий. А Яків, брат Господній, каже про таких, що вони «забудьки» (Як. 1, 25) щодо своїх прогрішень. «Численні горді не знають себе, — каже Ліствичник, — тому думають про себе, що безпристрасні». І я, тремтячи перед трьома диявольськими велетнями, що про них написав Марко-Посник, себто нудьгою, забуттям і невіданням, завжди опанований ними і боячись, аби не забути своєї міри і не збитись з правої путі, як каже святий Ісаак, написав оцю збірку. «Хто не любе докорів, той виявляє, що його опанувала пристрасть гордості, — каже Ліствичник, — а хто приймає їх, той звільняється від уз пристрасти». Каже Соломон: хто, не знаючи, запитає про мудрість, той «здається мудрим» (Прип. 17, 28). Тому я спочатку подав назви книг та імена святих, щоб, говорячи про кожний вислів, чий він, не розтягувати цього Слова. Та й святі отці часто наводять слова Божественних Писань такими, як вони є: так робив Григорій Богослов, подаючи слова Соломонові, та інші. Так і автор Слів Симеон Метафраст каже про Золотоустого: «Неправильно буде пропускати його слова, а говорити мої, навіть якби я і міг так». Усі-бо прийняли від одного Святого Духа. Але одні називають, чиє це Слово, ніби прикрашаються цим ради смирення, надаючи перевагу словам Писання, а інші багато слів залишають без імені автора, щоб Слово не розтягувалося на довго (книга «Добролюбіє». Львів, 2009, т. 2).

Коли я, зі значним хвилюванням, розмовляю з героями книги «Видатні вихованці...», то мені вважається, що це про їх пору написав Віктор Гюго: «Пора мечтаний, и силы, и благодарения! ...Быть чистым, быть сильным, быть возвышенным и верить в чистоту людей...»

Сьогодні день особливий, день (21. 06. 2011) найтриваліший, день сонячний, день пишної зелені (у тому числі м'яти, любистку...), різнобарвних квітів, ягід (порічки, агрус, вишні, полуниці, суниці...)... А як рано сонечко встає та простягає до кожного з нас свої теплі промінчики...

Справді,

Літнє сонце рано встане,
Я піду за сонцем вслід,
Буду знову, як востаннє,
Надивлятися на світ.

Так, неначе вперше бачу,
Задивлюсь на журавля,
І від радості заплачу,
Що така — моя земля!

Іван Потій

І на цьому фоні піднесення процитую, що в цій книзі написали про мене Володимир Миколайович Лісовий (ректор Харківського національного медичного університету) та моя учениця Галина Андріївна Павлишин (доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри педіатрії Тернопільського медичного університету):

СМІЯН ІВАН СЕМЕНОВИЧ

(нар. 1929 р.)

Педіатр. Член-кореспондент НАМН України (1994), заслужений працівник вищої школи УРСР (1986), ректор державного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського (1981-1997).

І. С. Сміян народився 10 січня 1929 р. в с. Білка Тростянецького району Сумської області в селянській родині. Після закінчення Харківського медичного інституту (нині Харківський національний медичний університет) у 1957 р. працював лікарем, а з 1958 р. — головним лікарем дитячого санаторія «Джерело» в Трускавці. З 1962 по 1970 р. — старший науковий співробітник, а згодом завідувач відділу П'ятигорського НДІ курортології й фізіотерапії. З 1970 по 2003 р. — завідувач кафедри педіатрії Тернопільського державного медичного інституту (ТДМІ), пізніше академії ім. І. Я. Горбачевського. У 1975-1981 рр. — проректор з навчальної роботи ТДМІ, близько 17 років (1981-1997) — ректор цього ж ВНЗ. У 2004-2005 рр. — радник ректора, професор шпитальної та факультетської педіатрії.

І. С. Сміян зробив значний внесок у розвиток української педіатричної школи. Приорітетним напрямком його досліджень було вивчення етіології, патогенезу, клініки і лікування хронічних захворювань гепатобіліарної й бронхолегеневої систем, нирок і сечовидільних шляхів, шлунка й кишечника. Загальне визнання педіатрів одержала розроблена ним концепція патогенезу гіпотрофій та діарейних захворювань. І. С. Сміяну належить пріоритет в обґрунтуванні та впровадженні методи лікування дітей з різною патологією в умовах питних курортів. Він особисто розробив дозування різних мінеральних вод для внутрішнього вживання та ванн, методики призначення озокеритових та грязьових аплікацій, грязьового іонофорезу при хронічній патології органів травлення, сечовидільної системи, обміну речовин; науково обґрунтував показання до направлення дітей на санаторно-курортне лікування. В результаті багаторічного вивчення процесів гідролізу та всмоктування вуглеводів у здорових та хворих дітей колектив кафедри педіатрії під керівництвом І. С. Сміяна запропонував просту і зручну класифікацію синдрому мальабсорбції, розробив критерії диференційної діагностики даного синдрому при різній спадковій і набутій патології, упровадив методи його корекції. Вагомий внесок він зробив у вивчення функціонального і морфологічного стану клітинних мембран та вдосконалення методів мембрано стабілізуючої терапії, а також вивчення синдрому ендогенної інтоксикації при різній патології у дітей і підвищення ефективності його корекції. І. С. Сміян є автором 530 наукових публікацій, в тому числі багатьох навчально-методичних посібників та підручників. Він один із перших у ВНЗ почав читати лекції для студентів українською мовою й наполегливо працював над написанням та виданням українських підручників, посібників, лекцій та монографій. У 1990 р. вийшов окремими брошурами цикл лекцій для студентів українською мовою. У 1997, 1998 й 1999 рр. уперше було видано посібники «Госпітальна педіатрія», «Факультетська педіатрія» та «Особливості й семіотика захворювань дитячого віку», аналогів яким до того не існувало, а також навчальний посібник «У раціональному харчуванні дітей до року — здоров'я нації». Серед багатьох праць вченого — «Медична генетика дитячого віку» (2003), «Дитяча інфектологія» (2004). Підготовлений до друку оригінальний посібник для

студентів ВНЗ «Інтегративна педіатрія» та збірник тестових завдань під назвою «Сходинки до оволодіння професією лікаря».

І. С. Сміян отримав високе звання «Заслужений працівник вищої школи» (1986), його обрано членом-кореспондентом АМН України (1994). Він започаткував автобіографічний цикл книг («Від книги до книги», «Від крісла до крісла», «Думи мої думи...», «Господи, помилуй і спаси» та ін.. — усього 18 книг), в яких не лише висвітлює віхи власної біографії, але й ділиться поглядами на професійні, етичні, моральні аспекти життя. Відома громадська діяльність його як голови Тернопільської обласної асоціації педіатрів, голови спеціалізованої ради із захисту кандидатських та докторських дисертацій, члена редакційної колегії журналів «Педіатрія, акушерство і гінекологія», «Перинатологія та педіатрія», «Современная педиатрия», «Інфекційні хвороби», члена наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка.

Мені приємно, дуже приємно те, що моє спілкування з Alma mater протягом 60 років завжди було невід'ємною часткою мого життя. Часткою позитивної енергії та добрих спогадів. І після цього мені до снаги цитування вірша нашої випускниці Ганни Костів-Гуски:

Заридаю словами, а чи засміюсь щасливо?
Мій світе бентежний! О, як я тебе люблю!
Сумну бадилінку у лузі, липневу ласкаву зливу,
Й вагітну зерном, чорноброву осінню ріллю.
Це радість і сміх, чи ридання душі опівнічне?
Таїна одкровення із кожного слова зорить...
Це блискавки спалах? Чи молитва до слова вічна?
Чи сльоза, що калиною терпко у серці горить?
Одкровення калини, чи, може, душі одкровення...

Я часто, дуже часто розповідаю оточуючим про свою Alma mater... Наприклад, я запитую співрозмовника: чи можете ви назвати ректора, який запропонував би студенту свого вузу після конференції відвезти його до гуртожитку? Мені відповідають: «Ні». А я кажу, що зі мною такий випадок був. Мій ректор Харківського медичного інституту, Іларіон Пилипович Кононенко, після закінчення студентської наукової

конференції запросив мене у свою службову «Волгу» та відвіз до гуртожитку медінституту по вулиці Островського, 14, де я проживав.

І цей вчинок ректора назавжди залишив у моєму житті осяяний щасливим майбуттям промінчик добра. Це відчуття я можу ще порівняти з відчуттям Юрія Андруховича: «...Повертаючись до сеансу в Рябчуковій келії, додам лише, що на єдиному подихові прочитав тоді «всього Калинця»..., це тривало ніч і добру частину наступного дня, але відтоді його поезія назавжди асоціюється в мене з відчиненим вікном, першою квітневою зеленню, склянкою чорно-золотого чаю, співом птахів і вітром очікувань...» [із книги «Диявол ховається в сирі». Київ, 2006].

Президія студентської наукової конференції (справа наліво): я (голова секційного засідання), та куратори конференції (ректор і завідувач кафедри дитячої неврології Іларіон Пилипович Кононенко та завідувач кафедри психіатрії Ніна Павлівна Татаренко).

Всьому є час. А для життя — немає.
Такого висновку чи сам дійдеш, чи ні?
Бо він збирав дрібниці день при дні,
Його ж для справжнього не вистачає.
Отож бо й є: суть — в мірі і в ціні:
Чого і скільки, як воно вартує.

Бо, може, і хвилина подарує
Таке, що залишається на дні,
В основі, в корені, у совісті началом —
Як одкровення. Господи, пізнав!
А як же я до того жив? А далі?
Чи дні свої на головне рівняв?
Всьому є час. Всьому своя причина.
І вибір є: іти чи не іти?
І щастя безмір, коли там, де ти
Є справжні,
і для них людина — це ти.

О. О. Мороз

Наступний приклад. Отримую телеграму про необхідність прибути в медінститут. У цей час я пройшов лише половину виробничої практики після 4 курсу в районній лікарні м. Тростянець. Приїжджаю. Мені вручають безкоштовну путівку на санаторно-курортне лікування в Миргород (навесні того ж року в мене була кишкова кровотеча з приводу виразкової хвороби дванадцятипалої кишки). Я настільки розчулився, що за сльозами не розгледів навіть того, хто вручав путівку. Так давайте ж пам'ятати, що «Доброта — это единственное одеяние, которое никогда не ветшает» (Г. Торо).

Закінчую інститут. Отримую диплом з відзнакою і спрямування на роботу. У мене, як у кожного молодого фахівця, неосяжна гама почуттів: піднесення, очікування здійснення надій... Вважав, що вже нічим було наповнювати келих щасливих емоцій. Але ж ні. Мені, уже лікарю, вручають безкоштовну путівку на санаторно-курортне лікування в Моршин.

Сьогодні можна стверджувати, що це єдиний випадок в історії вищої школи (не лише медичної), коли вже не студенту вручають студентську санаторно-курортну путівку. Як багато у цьому світі невірогідного: «Многое из самых сильных чувств и движений природы нашей мы пока на земле не можем постичь, так как корни наших мыслей и чувств не здесь, а в мирах иных» (Ф. М. Достоевский).

*На фотографії є напис: курорт Моршин, [19]57 р.
Я з товаришем по санаторно-курортному лікуванню.*

Дивна річ. Чим швидше молоде покоління стає «дорослим», тим менша довіра до нього від старших. Я був комсоргом курсу за часів тоталітаризму в Харківському медичному інституті і стверджую, що ніхто не знайомився з моїми доповідями, які я готував для виступу перед студентами курсу. Я також можу стверджувати, що жоден комсорг курсу не міг виступити з доповіддю перед студентами в Тернопільському медичному інституті без попереднього ознайомлення з нею парторга курсу чи секретаря парткому інституту — за часів «перебудови». Мені (комсоргу) і старості курсу була абсолютна довіра в усіх питаннях діяльності студентського колективу: ніхто і ніколи не перевіряв сценарії виступу нашої художньої самодіяльності, не піддавав сумніву наших дій

щодо контролю навчальної дисципліни студентів, дисципліни побуту в гуртожитку (викладачів не закріплювали за кімнатами в гуртожитку), організації роботи студентів на колгоспних полях... Сьогодні, мабуть, ніхто не повірить, що всіма питаннями організації роботи студентів на Запоріжжі (Горіховський район) керував я (половина курсу) і староста курсу (також половина курсу). Ми не лише керували, а й безпосередньо працювали на полях (протягом дня — важка праця, а ввечері — вирішення різних питань з головою колгоспу). З нами не було жодного викладача з інституту.

На зворотному боці фотографії написано: «На память Лидочке (моя майбутня дружина) от Смияна И. С. На фоне колхозного поля — комсорг курса и староста» (написано рукою Віктора Кускова — старости курсу, який стоїть поруч зі мною).

Хто б що не казав, сьогодні про участь студентів у різноманітних благодійних трудових буднях, моя думка незмінна: це надзвичайно позитивна форма виховання молоді людини щодо поваги до праці, до свого товариша по навчанню та по роботі, поваги до колективу, в якому навчаєшся (працюєш), і основне, вона урізноманітнює сприйняття людських відносин, прищеплює любов до природи, зміцнює силу волі та налаштовує на особисте самовдосконалення.

*Фрагмент трудових буднів студентів педіатричного факультету
Харківського медичного інституту в 1955 році. Збирання кукурудзи.
Друга справа — моя майбутня дружина Ліда, яка проходить випробування
на фізичну витривалість. Пройшла.*

Адже «Воин знает, что наилучшие наставники — это люди, рядом с которыми выходит он на поле брани.

Опасно спрашивать совета. Стократ опасней давать совет. Когда воину нужна помощь, он прежде всего старается понять, как ведут себя в затруднительных положениях его друзья — как действуют они или почему бездействуют.

Ища вдохновенного наития, он по губам стоящего рядом читает слова, которые нашептывает ему его ангел-хранитель.

Утомясь или оказавшись в одиночестве, он не уносится мыслями к далеким мужчинам и женщинам, но ищет тех, кто находится вблизи, и с ними разделяет свою тоску, у них ищет ласки — не мучаясь сознанием своей вины и с наслаждением.

Воин знает: самая далекая во Вселенной звезда обнаруживает свое присутствие в том, что его окружает» (Коэлья Пауло. Книга воина света. 2002).

І на фоні сказаного буде доречним привести вислів Джавахарлала Неру: «Ось основне правило людського життя: «Якщо підхід гарний, то і відповідь добра».

Я міг би наводити ще багато випадків чудових традицій Харківського національного медичного університету, які є фаховою та душевною окрасою цього славетного вузу, але й цього достатньо. Тим більше, що про свій вуз я писав у багатьох своїх книгах спогадів-роздумів.

Нехай підждуть невідкладні справи.
Я надивлюсь на сонце і на трави.
Наговорюся з добрими людьми.
Не час минає, а минаєм ми.
А ми минаєм... ми минаєм... так-то...
А час — це тільки відбивання такту.
Тік-та, тік-так... і в цьому вся трагічність.
Час — не хвилини, час — віки і вічність.

А день, і ніч, і звечора до рання —
це тільки віхи цього проминання.
Це тільки мить, уривочок, фрагмент.
Остання нота ще бринить в повітрі —
дивися: Час, великий диригент,
перегортає ноти на пюпітрі.

Ліна Костенко

І знову про своє харківське коріння. Майже в кожній своїй книзі я пишу про свого наставника Володимира Олександровича Белоусова та його сина Юрія Володимировича. У житті кожної людини більше непередбачуваного. Хіба мені могло прийти на думку навіть уві сні, що буду спілкуватися з династією Белоусових понад шістдесят років?

Когда земного блага достигаем,
Все лучшее мечтой у нас слывет;
Святые чувства жизненных стремлений
Коснеют среди житейских треволнений.

И. Гете

І я згоден з невідомим автором: «Щасливі мрії — це все, що є кращого у світі». І ось на цьому фоні отримую короткого, але чудового листа:

Дорогой Иван Семенович!

Получил Вашу новую, девятнадцатую по счету книгу «Ори свій лан» и порадовался за Вас. Это свободная книга свободного человека, который думает, вспоминает, размышляет, радуется, огорчается, гордится своей семьей, ЖИВЕТ!

И других заставляет задуматься о жизни, о себе.

Убежден, что книга не последняя и искренне верю в это.

Отвечаю с некоторым опозданием — был с кафедрой на выездном цикле и вернулся накануне праздника.

Большое Вам спасибо за поздравления, мы искренне Вас любим и гордимся Вами.

Белоусов Юрий Владимирович

Белоусова Татьяна Петровна

Белоусова Ольга Юрьевна

26. 04. 2011 г.

підпис

Як мені подобається це сімейне послання! Послання єдності, любові, піднесення, добра до людини, близької по духу людини! І що нам після цього те, що спостерігається

ПРИСКОРЕННЯ ЧАСУ

Ми живемо в епоху
Прискорення часу,
Ми живемо в епоху
Лихих катастроф.
В нас багато нещирих,
Надуманих гасел,
Але мало добра,
Що очищує кров.

Ми живемо в епоху,
Де меншає друзів,
Де панує жорстокий
Сухий практицизм.
Ми кудись летимо
У шаленій напрузі.
Ми кудись летимо...
Я боюся, що вниз.

Вадим Крищенко

У династії Белоусових вже три покоління професорів-педіатрів працює на ниві оздоровлення малюків України. Хто може підрахувати, скільки діток вони врятували від смерті, скільком малюкам вони значно покращили якість життя? Ніхто. Це тисячі і тисячі наших маленьких громадян. Це їхнє життя, це їхнє покликання, це їхні ранок, день, вечір, а часто й ніч. Вони (Белоусови) повністю згодні з Мішелем Монтенем у тому, що «здоров'я — коштовність, і причому єдина, заради якої справді варто не лише шкодувати часу, сили, праці та всіляких благ, а й пожертвувати заради нього часткою самого життя, оскільки життя без нього стає нестерпним і принизливим. Без здоров'я меркнуть і гинуть радість, мудрість, знання і чесноти; досить протиставити всім найпереконливішим настановам, якими філософи намагаються запевнити нас у протилежному, скажімо, образ Платона: вдаймо, що він вражений падучою чи апоплексією і порадьмо йому закликати в даному разі на допомогу свої шляхетні та високі душевні прикмети. Будь-який шлях, що веде до здоров'я, я не наважився б назвати ні надто важким, ні надто коштовним...».

І після цього ми лише с посмішкою, правда, гіркою посмішкою, прочитаємо, що «Все найкраще дітям? Все найкраще чиновникам».

**ЯК ЧИНОВНИКИ З ЮНИМИ ЖУРНАЛІСТАМИ
«СВЯТКУВАЛИ» ДЕНЬ ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ,
АБО НАЗАВЖДИ ЗАБУДЬТЕ СЛОВА «НА ЖАЛЬ»**
(Л. ВОВЧИК-БЛАКИТНА, І. ЖДАНОВА «ДЗЕРКАЛО ТИЖНЯ.
УКРАЇНА», №21, 10 ЧЕРВЕНЬ 2011)

1 червень – день захисту прав дітей.

Першого червня, в День захисту прав дітей, в Україні традиційно згадують про молоде покоління. Заходи зазвичай проходять за таким форматом: 30 хвилин камери телеканалів знімають вітальні слова і доповіді наших очільників, далі — фотосесія з дітьми і... перші особи

доручають відповідальним за захід чиновникам і представникам громадськості довести справу до фіналу. А самі роз'їжджаються в більш нагальних справах, залишивши відповіді на запитання тим, хто не розв'язує проблем, а лише переадресовує (або не переадресовує) запитання.

До Дня захисту прав дітей цього року в Палаці «Україна» відбулися урочистості, на які могли потрапити лише діти за особливими списками, в яких мав бути вказаний навіть номер свідоцтва про народження, оскільки очікувалося прибуття президента. Президент не приїхав. Тим часом концерт був платний.

Але перед такою важливою подією, як годиться, з юними журналістами провели інструктаж в агенції «Юнь-Прес» у Київському палаці дітей та юнацтва з участю чиновників з адміністрації президента. Прочекавши кілька годин, школярі почули, що можна ставити тільки три

запитання, інтерв'ю брати не можна, бо президент, мовляв, до нього не готується. А ще — обов'язковий дрес-код: нічого веселого, яскравого на свято, лише строгий чорно-білий одяг. Було запропоновано потренуватися ставити президентові запитання. З дитячою щирістю почали: «На жаль, в Україні немає цікавих дитячих передач і дитячого каналу», «На жаль, на телебаченні багато насилля, реклами», «На жаль, у нас немає техніки для того, щоб робити телепрограми», «На жаль, наших роликів, які є навіть переможцями міжнародних конкурсів, не показують телевізійні канали»...

Чиновники з адміністрації президента, які за цим спостерігали, зрештою сказали ключову фразу, що може перевершити азаровський заклик перестати нити і взятися за лопати: «По-перше, назавжди забудьте слова «на жаль».

Цікаво, що на святковий концерт в «Україні» потрапили лише діти, яким вдалося заздалегідь придбати квитки. Запізнившись на півтори години, добродії М. Азаров, Д. Табачник, Г. Герман та інші посадовці ознайомилися з виставкою дитячої творчості, зробили фотосесію і пішли слухати концерт за зачиненими дверима.

Ні зустрічі з юними журналістами, ні розмови з дітьми так і не відбулося. Запитання так і залишилися без відповідей. Може, почекати ще рік до наступного першого червня — Дня захисту прав дітей?

Одночасно з урочистостями в Палаці «Україна» відбувся дискусійний круглий стіл «Чи все найкраще дітям?» у Київській міській адміністрації, ініційований громадською радою Національної ради з питань телебачення і радіомовлення. Сам по собі факт проведення такого круглого столу є, звісно, позитивним. Але ж давня проблема чимдалі загострюється, про що психологи, педагоги, батьки і журналісти давно подають сигнал SOS. Адже під загрозою психічне, моральне та духовне здоров'я підростаючого покоління, більше того — національна безпека країни.

Запрошені учасники змогли потрапити на круглий стіл лише через кордон міліції, яка охороняє по периметру обраний нами ж орган самоврядування. Ті, кому поталанило бути в списках, повинні були мати при собі паспорт, який піддавали ретельній перевірці.

Формат дискусійного круглого столу не здивував: за «багатокілометровими» доповідями (їх можна прослухати на сайті www.acor.com.ua) на запитання і дискусію часу вже не вистачило ні після першої частини, ні після другої. І лише після чотиригодинного монологу президії, коли з 34 членів президії залишилося всього вісім, після прохання дотримуватися регламенту і формату (обговорення, запитання) організатори поблажливо надали слово й громадськості, переважна більшість якої (зокрема й юні журналісти, і керівник дитячої студії м. Вишневого, і відомий артист та автор пісень Анатолій Матвійчук, багато інших) вже теж покинула Колонну залу, втопившись чекати можливості реалізувати своє право на свободу слова.

Найбільше враження справило підготовлене організаторами звернення — документ, у якому в котрий уже раз зафіксовано всім відому проблему відсутності дитячого телебачення в Україні, якісних телерадіопрограм для дітей і запропоновано розробити чергову стратегію її розв'язання.

А де механізми вирішення озвученої аксіоми, відповідальні виконавці та терміни? Це запитання вже не вперше переадресується громадськості — другій частині того півкола, яку на «дискусійному» круглому (насправді напівкруглому і за формою і за змістом) столі і не планувалося почути.

P.S. Після наших, можливо й надто емоційних, виступів нам закинули: мовляв, критикуєте, а що ви самі робите для оздоровлення інформаційного середовища дітей?

Робимо те, що в наших силах. І давно. Достатньо зайти на сайт фестивалю «Як намалювати птаха...». І вперто шукаємо одностумців, яких знайшли і на круглому столі (Ю. Єлісєвенка, В. Кметика, В. Кудіна та інших). На жаль — не серед посадовців, котрі роками вивчають досвід інших країн, моніторять ефір, видають ліцензії і є відповідальними за реальний стан справ.

Чому все так, а не інакше, пояснює нам Дмитро Павличко у своїй веселій поемі «Листи до Романа», 29-й фрагмент якої я наводжу:

Два українці — два гетьмана!
Це хто сказав? Та це ж брехня.

Не три, а триста, мій Романе,
Так я кажу при світлі дня.
Чому так є, це невідомо,
Та, як подумати, це — плюс.
Політик наш — незвичний homo,
Нутро він має, мов гарбуз.
Там зерняток — не зрахувати,
Зростає в кожнім булава.
Є менші й більші гетьманати
В глибинах одного єства.
Два українця — партій сорок,
Бо кожен вождь — ідей мішок,
Він дуже зручний, наче корок
Один для тисячі пляшок.
Тим корком можна затикати
Бутельки різного питва,
І маєш: різні гетьманати
Один пантрує голова.
Що робить вождь? Є партій хмара,
Всі різні, та, як хочеш будь
Повсюдно вітаним, як Хмара,
Піди до всіх і всіх забудь.
Будь у Лук'яненка, і в Юлі,
І в Зайця, тобто в УНП.
Стій біля правди в караулі,
Хай спить і навіть хай сопе.
Так діє дорога планида —
В одній особі множина
Ідей, як лиць у світовида,
Душа безрозмірна, без дна.
Це наше віковічне диво,
Де завжди сяяли в душі
Гетьманства різні і, можливо,
Приносили нові маржі.

Я не так гостро сприймаю навколишній світ, як Дмитро Павличко, оскільки на мене заспокійливо діє давньогрецький філософ Епіктет: «Оглянись на прошедшее: сколько переворотов пережили уже государства! Можно предвидеть и будущее. Ведь оно будет совершенно в

том же роде и не выйдет из ритма происходящего ныне. Поэтому и безразлично, будешь ли ты наблюдать человеческую жизнь в течение сорока лет или же десяти тысячи лет. Ибо что увидишь ты нового?

Все назад притечет: что взрастила земля,
Обратится в прах;
А небесный посев, от земли вознесен,
Расцветет в небесах».

Ми тепер настільки озвучені ЗМІ різноманітними зверх новинами, що залишається дуже мало часу для себе, для філософії свого життя та життя близьких. Ось і сьогодні (28. 06. 2011) гучно відзначають річницю Конституції України: промовами, статтями, концертами, салютами, феєрверками... Конституції, яка не діяла й не діє! Яку ніхто не виконує! (я, як лікар, маю на увазі, насамперед, 49 статтю Конституції про безоплатну медицину). Людство жило і живе завжди під саявом якогось марева... І це швидше добре, аніж зле... Для чого нам напружуватися, скажімо, над висловом Нікколо Макіавеллі:

Коли нету здорового ума,
Не будут долговечными державы,
Где перемен сплошная кутерьма.

А тепер уже час повернутися до джерел своєї Alma mater. Моїм близьким колегам за професією (педіатрією), за навчанням у Харківському медичному вузі, за спорідненістю щодо наукового керівника..., Миколі Коренєву та Савелію Остропольцю, я присвятив невеличкі послання (у вигляді брошур), які й наводжу нижче:

*Буває мить якогось просвітління:
побачиш світ, як вперше у житті.
Звичайна хмара, сіра і осіння,
пропише раптом барви золоті.*

*Стоїш, як стогін, під склепінням казки.
Душа прозріє всесвітом очей.
Кричить гілля. З облич спадають маски.
Зі всього світить суть усіх речей.*

*І до віків блазенька приналежність
переростає в саяво голубе.
Прямим проломом пам'яті в безмежність
уже аж звідти згадуєш себе.*

Ліна Костенко

Іван Сміян

**До 80-річчя з дня народження професора, доктора
медичних наук Савелія Савелійовича Остропольця**

CONSUMATUM EST (сталось)

Слово

**Что наша жизнь? — Явленный чаша,
Страстей, находок и потерь,
Она хрупка, как память наша,
Как в небыль отпертая дверь.**

**Но нам еще открыты дали
И мир объемлют небеса,
Чтобы в грядущих днях звучали
Живые наши голоса.**

**Они взойдут, возникнут снова,
Пред миром правды не тая.
Да будет вечно с ними слово —
Посев на ниве бытия.**

Ефим Чеповецкий

*О вы, которые все...
Обвыкли случаю приписывать слепому,
Уверьтесь...
Что Промысел Высшего
господствует во всем.*

М. В. Ломоносов

Сталося! Так сталося! Так сталося, що Савелій Савелійович народився 1931 року, а я — 1929. Так сталося, що Савелій Савелійович Острополець народився в селі Буймер Тростянецького району Сумської області, а я — в селі Білка, того ж району і тієї ж області.

Ці два чудові села межують одне з одним. Ці два села є окрасою природи, а так й життя людського. Ці два села оточені пишними лісами, запашними луками, квітучими садами, тихесенькими та чистенькими річечками над якими постійно можна почути різнобарвні пташині голоси... Квіти лугові, квіти польові, квіти в садибі, квіти на кожному кроці... А увечері...

ВЕЧІРНЯ ГОДИНА

Уже скотилось із неба сонце,
Заглянув місяць в моє віконце.
Вже засвітились у небі зорі,
Усе заснуло, заснуло й горе.
Вийду в садочок та погуляю,
При місяченьку та й заспіваю.
Як же тут гарно, як же тут тихо,
В таку годину забудеш лихо!
Кругом садочки, біленькі хати,
І соловейка в гаю чувати.
Ой, чи так красиво в якій країні,
Як тут, на нашій, рідній Волині!^{1*}
Ніч обгорнула біленькі хати,
Немов маленьких діточок мати,
Вітрець весняний тихенько дише,
Немов діток тих до сну колише.

Леся Українка

^{1*} (Сумщині! — І. С.)

Бачите, які ми із Савелієм Савелійовичем мудрі? Ми народилися в найчарівнішому місці земної кулі!

І цього нам виявилось замало. Ми взяли та й вступили до одного з найславетніших медичних вузів колишнього Союзу — до Харківського (тепер Харківський національний медичний університет). Славетний своєю давнішньою історією (у 2010 році було відзначено 205 років успішного функціонування цього вузу), славетного своїми випускниками (9 його випускників були міністрами охорони здоров'я, 31 — ректорами вузів, один — лауреатом Нобелівської премії (Ілля Ілліч Мечников)).

І мрія Савелія Савелійовича, як і моя, збулася:

Хай дня не видно з-за туману,
Хай хмара з півночі росте,
Але хіба я перестану
Співать про сонце золоте?
Ні, ні, прекрасну нашу мрію
Я уберу в квітки весни.
Я по борах її розвію
І напою дитячі сни.

Олександр Олесь (наш земляк)

Нам із Савелієм Савелійовичем пощастило. Нашу фахову і наукову долю визначав всесвітньо відомий педіатр XX століття, член-кореспондент Академії медичних наук СРСР, заслужений діяч науки і техніки, професор, доктор медичних наук Володимир Олександрович Белоусов, про якого ми завжди пам'ятаємо. Ми, десятки нас, продекламуємо Володимирі Олександровичу вірш Максима Рильського:

ЛЕБЕДИ

Лебедь плавно взмахнул
белоснежным крылом,
лебедь песню пропел —
и заснул тихим сном,
И не слышно уже
песни той молодой —
Лебедь тихо заснул над рекой.
Лебедь тихо заснул.
Смерть его обняла,

Смерть его далеко-далеко
унесла.
Зарыдала река, зарыдали цветы.
«Милый лебедь, проснись!
Милый лебедь, где ты?»
Лебедь тихо заснул.
Не проснется уж он...
Плеск лазурной волны —
будто траурный звон —
Но вот солнце в реку
льет каскады лучей,
В светлом небе летят
вновь стада лебедей.
И спустились они
на серебристую гладь,
И по легким волнам
стали плавать, играть,
Стали сказку шептать
лебедям тростники,
Заиграла улыбка
По глади реки.

Ось уже 55 років Савелій Савелійович тілом і душею віддається найбільш гуманній у нашому непростому життєвому просторі справі — підтримує та покращує здоров'я малюків України. Його енергія, його цілеспрямованість, наслідки його зусиль не мають меж. Тому не дивно, що Савелій Савелійович сьогодні є визнаним педіатром, науковцем та організатором вищої медичної школи.

Він орел, а орел не ловить мух (*Aquila non capita (captat) muscas*).

З ним завжди затишно, з ним завжди можна знайти відраду, з ним завжди відчуваєш «тихий кут» Івана Франка:

Неначе вигнанець з чужини,
Неначе в'язень з тяжких пут,
Так, о друже мій єдиний,
З борби життєвної щоднини
Душею рвусь в твій тихий кут.
А, вирвавшись, коли вступаю
У благодатний твій поріг,

То серцем, духом оживаю
І здоровію, мов стрясаю
Гризоти порох з своїх ніг.
Спасибі же тобі, мій брате,
За щирий, любий твій привіт.
Най мир живе у твоїй хаті!

*...Нам треба добирати способу
зробити дітей наших кращими
за нас.*

Костянтин Ушинський

Здоровий глузд — геній людства.

Гете

Іван Сміян

***Присвячується 80-річчю з дня народження доктора
медичних наук, професора Миколи Михайловича Коренєва***

*Чудно якось
Діється між нами!
Один сина проклинає,
З хати виганяє,
Другий свічечку, сердешний,
Потом заробляє
Та, ридаючи, становить
Перед образами —
Нема дітей!.. Чудно якось
Діється між нами!*

Тарас Шевченко

*Будь хоть бедой в моей судьбе,
Но хто б нас не судил,
Я сам пожизненно к тебе
Себя приговорил.*

Константин Симонов

Не буду стверджувати, що думка Гете містить істину в першій інстанції, але директору ДУ «Інститут охорони здоров'я та підлітків АМН України» (з 1986 року до сьогодні) Миколі Михайловичу Кореневу завжди був притаманний здоровий глузд. Можливо, аж занадто. Його виваженості може позаздрити кожний керівник. Звідки така потрібна кожному з нас якісна життєва позиція? Мабуть, від тата і мами, і, насамперед, від мами... Селянської мами, яка Колю народила (с. Берека, Первомайського району, Харківської області) 8 серпня 1931 року. Для всіх нас, і для Колі, була особливо чутливою з нею

ОСТАННЯ ЗУСТРІЧ

Мати притихла, як біла лелека,
В сивому німбі її голова.
Їхать я мушу далеко-далеко,
Тільки матуся про це забува.

Вітер шкребеться до нас у світлицю,
Сонячні «зайчики» сплять на стіні.
Мирно по радіо наша столиця
Пісню українську співа в тишині.

В мене душа — мов на дикім вулкані.
Збурились в грудях жаркі почуття.
Знаю, що зустріч це наша остання,
Сповнює душу людське каяття.

Мамо, простіть мені, в чому я винен,
Важко прощатись на ранній зорі...
Очі заплющу, а бачу й донині
Скорбну матусю у ріднім дворі.

Станіслав Жуковський

Нас із Миколою Михайловичем звів до купи комсомол — у студентські роки. Відтоді наші долі міцно переплелися не лише одна з одною, а й з педіатрією. Ось уже скоро можна буде відзначати 60-річний ювілей наших фахових і дружніх відносин. І в нас є підстави стверджувати, що «поистине важные элементы жизни по-прежнему остаются теми же, что всегда: истинная любовь и настоящая дружба, честность и верность, искренность, бескорыстие, знание, что лучше давать, чем получать, что надо поступать с другими так, как ты хочешь, чтобы поступили с тобой... Эти принципы по-прежнему с нами, они никуда не исчезли» (Нэнси Рейган).

Хотя

І скаже світ:

— Ти крихта у мені.

Ти світлий біль в тяжкому урагані.

Твоя любов — на грані маячні

і віра — у наївності на грані.

Що можеш ти, розгублене дитя,
зробити для вселюдського прогресу?

Я можу тільки кинути життя
історії кривавій під колеса.

Хоч знаю: все це їй не первина.

Але колись нап'ється ж до переситу!

Захоче випити не крові, а вина

За щастя людства,

за здоров'я всесвіту!

Ліна Костенко

Становлення наше як фахівців проходило дещо іншими шляхами. Коля після закінчення вузу з відзнакою був залишений при кафедрі педіатрії для опанування наукою, яка зветься педіатрією. Я ж розпочав свій життєвий шлях після закінчення вузу (також із дипломом з відзнакою) з практичної педіатрії (лікар-ординатор, завідувач відділення, головний лікар), але тему кандидатської дисертації сам собі затвердив на третій день від початку лікарської трудової діяльності. Це нас різнить.

Але більше загального, що нас і ріднить. Науковим наставником у нього й у мене був член-кореспондент Академії медичних наук СРСР, заслужений діяч науки і техніки, доктор медичних наук, професор Володимир Олександрович Белоусов. І, мабуть, тому ми виконали побажання Джонатана Свіфта: «Дай вам Бог жить все дни вашей жизни».

Володимир Олександрович вимагав від нас того, чого дотримувався сам. А він дотримувався порад Махатми Ганді:

«Одного дня жінка прийшла із синочком до Махатми Ганді й попросила: «Махатмо, скажи йому, щоб не їв більше солодошів».

— Будь така ласкава і повернись за три дні — відповів Ганді.

Через три дні жінка повернулась з дитиною до Ганді, і тоді той промовив до малого: «Не їж більше солодошів!»

Жінка запитала: «Чому казав нам чекати аж три дні, лише для того, щоб це сказати?»

Махатма відповів: «Тому що три дні тому я сам ще їв солодоші».

«Якби всі ті, хто керує, навчає, командує, закликає, заохочує — вирішили дотримуватись того, чого вимагають від інших, цей світ був би раєм» (Із книги Бруно Ферраро «Життя — це все, що ми маємо»).

Усі ці десятиліття ми з Миколою Михайловичем періодично, але систематично зустрічалися, раділи можливості почути один одного, окрилитись майбуттям.

Не раз нагадую ті дні,
Коли ми враз гуляли, —
І в самоті не раз вони
Відрадою ми стали.

Немов листки два на воді,
Так ми в житті зійшлися,
Но серця наші молоді
Навіки враз зрослися.

За скоро розділила нас
Рука могуча долі,
Но нашої приязні весь час
Не ослабить ніколи.

Згадай же й ти часом мене!
Я згадую тя тоже, —
А нині враз прийми моє
Сердечнес: «Щасть Боже!»

Іван Франко

Ad multos annos!
(На багато років! Многая літа!)

Ба, які ми гарні хлопці з гнізда Харківського національного медичного університету!? У книзі «Видатні вихованці Харківської вищої медичної школи» наведено лише незначна кількість видатних вихованців (у межах 150), а їх значно більше... Ось, наприклад, мій друг (від студентських літ) Микола Михайлович Пшеничний, який був на Сумщині лікарем, головним лікарем районної центральної лікарні, обласної лікарні, біля десяти років очолював обласне управління охорони здоров'я Сумщини, заслужений лікар України... Це такими, як він, була побудована найкраща у світі система охорони здоров'я людини, яку ми не можемо зруйнувати й до сьогодні. Це їм необхідно дякувати, що в Конституції ще й досі залишається 49 стаття (хоч вона й не діє), це таким, як він, ми зобов'язані тим, що влада ще іноді оглядається з приводу покращення здоров'я людини...

Тож мені приємно, що мої особисті стосунки з Миколою Михайловичем заповнені суттєвим життєвим змістом з 1951 року... І вони сприяють нижче сказаному:

Чому мені тепер співається?
Чи щось згадалося, бува?
Співає серце, щоб не кряться.
Душа співає, бо жива.
Душа співає, та в неспокої,
Бо у казковому краю
Літаю піснею високою,
Шукаю молодість свою.
О, не знайти стежками знаними,
Я хочу в долі розпитать:
«Куди роки плывуть туманами?
Як далі житиму, порадь».
Вона мовчить, а я не каюся,
Гукаю юності: стривай!
...Співає серце, щоб не кряться.
Душа співає, бо жива.

О.О. Мороз

Чому ж не співати серцю й душі, коли лише за півроку (2011 року) я отримав від Колі два листа, звичайних листа:

Суми - квітень 2011

Христос воскрес!
Воістину воскрес!
Наші любі друзі,
Ліда і Ваня!

В святкові побажання просяться весняні мотиви: настрої, тепло, пробудження природи, тобто все те, що відповідає змісту — оновлення, надії на майбутнє.

Наші буденні справи, як і завжди — посильна праця, відпочинок в садку серед грядок з квіток та салатів, іншого не заводимо.

Прощай, Замки... Ліни — сарказм на початку і дії спонукає з бачу зворотний.

Глибше зрозуміти замки "Берестя" — це означає відкрити всю правду про них і сарказмально поводити діалог з ними з точки зору цього маршу.

Твердий вір.

Ваму, але, як завжди, цікавить життя міста цієї години — естетична матерія, яка висвітлює настрої цього відносного моменту існування (а хто її так відносимо з часом?)

Ліни доходить рідко, що все заважає копіювати історію із квадратними тонометрами квіток і гудінням квіток і томи знову з новими історіями квіток — знову ж таки квітки.

Ото жін будні! Залишай собі квітку.

Вітаємо Вашою майбутнє!

Здоров'я і відпочинку вам і садкам і полям.

Вітаємо Вас! Писемки.

Суми — квітень 2011

Христос воскрес!

Воістину воскрес!

Наші любі друзі, Ліда і Ваня!

В святкові побажання просяться весняні мотиви: настрої, тепло, пробудження природи, тобто все те, що відповідає змісту — оновлення, надії на майбутнє.

Наші буденні справи, як і завжди — посильна праця, відпочинок в садку серед грядок з квіток та салатів, іншого не заводимо.

Прочитав «Записки...» Ліни — сарказм та помисли і дії сьогодення з боку зверхників.

Глибоке враження залишає «Берестечко» — їй вдалося передати всю трагедію того часу і страждання людини відповідальної за долю цілого народу. Чудовий твір.

Ваня, тебе, як завжди, цікавить життя міста твоєї юності — надсилаю матеріал, який висвітлює настрої щодо відродження об'єктивної історії (а хто її тепер доподільно знає?).

Мені доводиться регулярно на засіданнях комісії міськради по впорядкуванні топоніміки бачити і чути різні настрої і точки зору з подібних історичних подій — бувають гострі дискусії.

Ото такі будні. Чекаю нову книгу.

Вітання Вашому сімейству

Здоров'я і бадьорості всім: і старим, і малим.

Обнімаємо. Ваші Пшеничні.

Я не буду цитувати цікаву, але об'ємну статтю Бориса Манжели (газета «Суми і сумчани», 18 березня 2011 р.), яку надіслав мені Коля, а лише наведу її назву та анотацію до неї, щоб підкреслити талановитість наших журналістів. І цим ще раз довести те, що нам без потреби Кисельови та Савіки.

ПЛАТОН МІЙ ДРУГ, А ІСТИНА — ЩЕ БІЛЬШИЙ ДРУГ АРИСТОТЕЛЬ, УЧЕНЬ І ПОСЛІДОВНИК ПЛАТОНА (384-322 ДО Н.Е.) (ДО ДИСКУСІЇ ПРО ПАМ'ЯТНИК ЗАСНОВНИКАМ МІСТА СУМ)

Наболіло! Так сказав мудрий грек, коли відстоював своє право заперечувати твердження авторитетів, якщо цього вимагала істина. Проте не всі читали Аристотеля і Платона, бо одна державна пані на цей вислів відповіла так: «А хто такий Платон? Я з ним не знайома». І тому часто-густо подають свої твердження як вирок суду останньої інстанції. Особливо, коли провінційна вузькість та обмеженість деяких «ультра-патріотів» застеляє їм очі на об'єктивні історичні речі — роль та значення в історії нашої області певних історичних осіб. При цьому вони забувають користуватися принципами науковості, об'єктивності

та неупередженості, особливо, коли стосується національності тієї чи іншої історичної постаті.

І другий висновок щодо наведеної статті: «Из-за отсутствия контроля над собой многие люди всю жизнь проводят в борьбе с трудностями, которые сами же и создали. Их собственная упрямая жестокость не дает им добиться успеха» (Сэмюэль Смайсл).

І наступний лист:

7* Сміан І. С. Час викликає правду

Дорогі наші друзі! 4 Грудня 2011
 Азга, Глазго та Барна підписали!

Гості галузів Сирієвського - до музею імені Вас.
Порошенка Ку-19 - по території і сувенірів, а вранці
і ввечері Сирієв і їх завідувач, Сирієвська згадує
всіх своїх друзів і колег, і попереджує в окремих випадках
про їхню долю, а саме: і влітку, влітку літні катери і
ввечері дощові, а саме: і влітку, влітку літні катери і
ввечері дощові, а саме: і влітку, влітку літні катери і

Бульвар Лигон такий самі лізисив сівом:
Утринськ соборні - що що утринськ добровольці
Та хто в людини існує, що - в ньому тільки утринськ
і міста дуча, що боти, що гоме не змисла
Аматорні з сего перетинним виповнення - виста,
модель та сін - сиринь, вай гом, а виста
сиринь лізисив - особливості! Такий сиринь виповнення
сиринь лізисив - сиринь, та не що лізисив
виста сиринь - сиринь...
... лізисив сиринь - сиринь та не що лізисив

[illegible][illegible]

м. Суми — червень — 20011

Дорогі наші друзі

Ліда, Іван та Ваша родина!

Якось давно спілкувались — або швидкоплинне час. Про отримання кн.-19 — по телефону я сповістив, а враження не дають спокою і, як каталізатор, спонукають згадувати подібні життєві колізії і потребують в

окремих випадках оцінки своєї «провини» і навіть, в певній мірі, — «каяття»... Але... нема вороття.

Булівар Літтон такий стан визначив словами: «Угрызение совести — это эхо утраченной добродетели». Так якщо в людини існує «Єхо» — в ній жива чутлива і чиста душа. Дай, Боже, щоб таке не зникало.

Філософські з суто практичними висновками — щастя, любові та сім'ї — доречні у всі часи, а в період деградації моралі — особливо! Тільки таких висновків сьогоднішнє суспільство не сприймає, для нього мірилом всього став «доляр»...

При згадці про нашу сім'ю — мені до щему боляче згадувати тяжку долю моїх дідусів-хліборобів, а особливо маминого тата — Федора Тихоновича. Він умів робити все: орати свій лан, сіяти, косити, молотити — це в полі, а вдома — столярувати — всі стільці, шафи, столи були зроблені його руками в хаті взимку, всі господарські приміщення його злотницька робота. А в сільській кузні він був майстром, у нас дома зберігається сімейна реліквія — рубанок ручної (дідусевої) роботи — лезо такої закалки, що ніготь скоблить, а станок з яблуні — любо в руках тримати.

А любов до праці була такою, що навіть на паску дідусь міг витримати без роботи тільки першу половину дня — розговівся, відпочив і в повітку що-небудь майструвати щоб ніхто не бачив «грішника».

Але ж все це було знівечено в колективізацію. Колгоспу дідусь не визнав, «віддав» коней, корів, плуги і сіялки, а сам подався в Донбас, а повернувся до хати в війну, в похилому віці, прийотив нас біженців з міста. Спасибі йому — вижили гуртом, був чудовим наставником.

І до сих днів мене не покидає туга за таку долю трударя, чесної людини і почуття якоїсь вини.

Отже, Іване, «селявуха» в спогадах однодумців. Дякую тобі за таку делікатну тему.

17. 06. — з Мотею відвідали Харків, з нагоди 55 річниці випуску 1956 року.

Прибуло 37 — з 450!? Але спілкування було дуже теплим, привітним, емоційним — не те що наше — 50 річчя. Вів зустріч Коренєв М. М.

Як бачиш, ми всі активно націлені на спогади, данина рокам пройдешнім і надбаним.

Але ж... — Що таке старість? — Це коли ти все знаєш, але тебе ніхто не слухає. Гумор не повинен нас покидати.

Ваня, ждемо кн.. 20! Окремі погляди і вислови перечитую, а особливі декларую Моті!

Бажаємо Вам благополуччя, доброго настрою і радості від діток.

Обнімаємо. Цілуємо. Ваші Пшеничні

Бачите, читачу, який розгорнутий та емоційно насичений у нас з Миколою Михайловичем діалог. Ми думаємо в слух! Ми не лише думаємо, а й ще мріємо! Як це важливо для нашого віку! Таким чином, ми мовби беремося довести, що є різноманітні шляхи для наповнення змістом свого власного життя. Ми не лише з великим задоволенням згадуємо про своє не зовсім веселе життя (особливо це стосується нашого дитинства, періоду голодомору та різноманітних репресій), а ще й надсилаємо свої поради владним істотам, знаючи, що вони пролітають мимо них. І все-таки, може, хто-небудь і прочитає

УКАЗ ПРОТИ ГОЛОДУ

Голод вибух в перських краї:
В найбагатших городах
Бідні з голоду вмирають
По бульварах і садах.

Вчув се Періс, цар суворий,
І розлютивсь: «Що се знов!»
І на голод спосіб скорий,
Не міркуючи, найшов.

До славетних магістратів
Найбагатших в краї міст
Пописав і попечатав
Власноруч свою вість:

«Сей указ мій царський, строгий
Всяк у серце хай бере:

Де один у місті вбогий
З голоду виднині вмере,

Там я багача одного
Взять велю — чи круть, чи верть,
Голодом в тюрмі підземній
Заморю його на смерть».

І указ сей чудо справив:
Хоч як хліб подорожів,
Бідний все мав хліб і страви,
А багач не зубожів.

Іван Франко

Скільки і в поезії, і в прозі добрих порад кожному з нас! Порад, до яких мало хто дослухається та у значну змістовність яких мало хто вчитується. А сьогодні взагалі дедалі менше людей читає «розумні» книги. Чому? Може, й тому, що, як говорить Іван Малкович:

**«НАЙБІЛЬШЕ ЗЛО ДЛЯ УКРАЇНИ —
ТОТАЛЬНЕ ЗАСИЛЛЯ «МАТРЬОЩЕНКІВ»
О. ВЕРГІЛЕС, К. КОНСТАНТИНОВА («ДТ» 1 ЛИПНЯ 2011)**

...— Пане Іване, а що сьогодні на вас наганяє найбільший песимізм — у суспільстві, у творчості?

— Бувають такі дні, що навіть сучасна, дещо одноманітна, як вовча пісня, поезія... наганяє сум... На щастя, я вже декілька років не дивлюся політичних програм. Дуже тяжка мені ця гастролерська «кисельовізація-шустерізація» українського суспільного простору... Ці «пузаті» шоу нівелюють українські цінності і не працюють ані на державу, ані на демократію. Лише — на тоталітаризм, пролетаризм, люмпенізацію суспільства.

— Можливо, аж занадто метафоричне останнє запитання: що є сьогодні найбільшим злом для України і в Україні?

— Це — вульгарна ненаситність... Це — кричущі подвійні стандарти. Це — патетичний обман. Це — цинічна байдужість до всього, крім грошей. Ще, звичайно, — неосвіченість. І ще — жабомишодраківка

наших псевдотелесиків. І, звісно, тотальне засилля «матрьощенків» на всіх щаблях, гілках і гілочках.

— **Хто такі «матрьощенки» (у вашій транскрипції)?**

— Саме так я називаю тих осіб — з нібито українськими прізвищами — які працюють на явно чужих батареях і тваринно ненавидять усе українське... (значно скорочено — І. С.).

Що ж

Клониться дерево, плодом обтяжене;
Чесний, розумний, і ти так клонись!
Висохле дерево, безмізкії голови
Зломляться, та не похиляться вниз.

Іван Франко

А я весь у спогадах, у роздумах... У них вимальовується моя доля та її сприйняття мною. «Адже, значно важливіше, як людина ставиться до долі, чим яка вона сама по собі» (В. Гумбольдт).

Моя племінниця, Надя, донька найстаршої моєї сестри Наці (яка, на жаль, прожила лише 58 років), дуже близько до серця прийняла всі мої роздуми й надіслала ось уже другий лист обсягом у 16 сторінок. Я наведу лише його короткий уривок:

Здравствуйтесь дорогие наши любимые 1
дядя Ванечка, тетя Лидочка, Светочка,
Виточка, Ванечка! В эти дни еще
Христос Воскрес. Я получила необыкновен-
ный подарок от Вас - Ваши книги это
очень дорогой подарок и заслуживаю мно-
гокой, думаю, что от такого счастья и
Великие у нас внуки и дети. Я с Вами
согласна, с Вашим мировоззрением и
Мир, людей и их качества. Книги Ваши
прочитала, и читаю и буду читать долго
так как они и безусловно для меня это
в первую очередь Лекарство для души
и тела, как бы это было приятно, приятно,
и Вы свою жизнь прожили так по-доброму.
Ваш пример любви, трудолюбия и честности посылает
много радости и переосмыслить, в особенности
как и много хочется с Вами жить, такой родной
теткой, славной и красивой, помыслить и
холодную Россию, непереносимые зимы, где
много тепла не растет. Увидеть много, родная
холодная вода, горы, красивые и красивые
и много потянулось к себе и холоднее от
Камчатки и теперь понимаю их красоту и
"суровую" и много в них величия, с
"суровым" это название, но оно и прекрасное
это русь, а второе в Бога благодарственная и радость
и это в наших великих родственных
они есть величие, много в книге жизни
вашей в церкви, которая важна для
нас, о том не могу и слов не
высказать. Ну много.

Здравствуйтесь, дорогие наши любимые дядя Ванечка, тетя Лидочка, Светочка, Виточка, Ванечка! В эти дни еще Христос Воскрес. Я получила

необыкновенный подарок от Вас — Ваши книги. Это очень дорогой Подарок и заслужила ли я такой, думаю, что это большой аванс и больше уже детям и внукам. Я с Вами согласна, с Вашим мировоззрением на Мир, людей и их качество. Книги Ваши прочитала, и читаю, и буду читать долго, так как они, я чувствую, Лекарство для души и тела. Мне бы их в молодости прочесть, я бы свою жизнь прожила по-другому.

Вы пример любви, трудолюбия и чистоты помыслов. Много придется мне переосмыслить, в особенности то, как я могла уехать с Украины, такой родной, теплой, ласковой и красивой, поменять на холодную Россию, нечерноземье, глину, где ничего толком не растет. Цветов мало, розам холодновато здесь...

Стосовно останньої Надіної думки, то, по-перше, я процитую Олександра Олеся:

ЗАЧАРОВАНЕ КОЛО

Сиджу без штанів я та й думку гадаю:
Чому я не іду до рідного краю,
Де ходять в лакерках, галошах, пальто,
Де кожен раює й не тужить ніхто?

Аж — зирк! Листоноша з листом, а у йому:
«Мій друже, й не думай вертатись додому:
Ми голі і босі. Єдиний в нас сон:
Хоч в драній рогожі втекти за кордон».

Надя, після закінчення сільськогосподарської академії в Єлагві, вийшла заміж за свого однокурсника зі Смоленська, де й проживає до сьогодні. Має сина і доньку, онуку, «вийшла» на пенсію...

До своєї тітки Люби (моєї сестри) Надя навідується щорічно, як і на могили своїх мами і тата, бабусі та дідуся. У мене була лише один раз, нещодавно.

Це ми на веранді моєї фазенди. Справа наліво: Надя, мій онук Ваня, донька Наді Люба і я в кожусі. Чистимо квасолю. Всіх своїх родичів я завжди залучаю до праці, враховуючи, що «Робота не вовк, але і на неї мисливці є» (В. Сумбатов).

На превеликий жаль, я ось уже три роки не був на своїй малій батьківщині. Остання поїздка на свій хутір Лолів залишила в мені назавжди не лише сум, а й щемлячий біль душі моєї. Ось що я побачив

У РІДНОМУ СЕЛІ

Спішу куток свій обійти —
Цей заповідник самоти.
...Стоять покинуті хати,
Вже й вікна встиг хтось вибити.
Стоять хати —
Як сироти!

Стає щось важко дихати...
І нікого ж покликати...
Водиці кваплюсь випити —
Лиш досхочу похлипати...

Віктор Женченко

По-друге. Мені приємно, що зміст моїх книжок викликає в моєї племінниці значну кількість позитивних емоцій та слугує основою глибокого усвідомлення нею свого минулого життя.

По-третє. Я є хрещеним батьком своєї племінниці Наді. Та ще й яким. Під час процедури її хрещення, коли батюшка передав це новонароджене дитя мені, воно чомусь взяло та й напісяло на мене. Чи на довгу згадку, чи на здогадку, що я візьмусь за

ГУСЯЧЕ ПЕРО

Діда Ялисея
Запитав хлопчак:
— Поясніть, будь ласка,
Чом це воно так?
Бачив я в музеї
Пушкіна портрет:
Білою пір'їною
Пише щось поет.
Через це я й думаю:
А чому ж тепер
У поетів гусячих
Не буває пер?
— Пір'я всім не вистачить, —
Мовив Ялисей, —
Бо тепер писателів
Більше, ніж гусей.

Павло Глазовий

А мені в підсумку цього листа племінниці Наді залишається сказати лише таке: «Ум, спираючись на власні уявлення, навчається з віри споглядати невидимі речі, а осяяний благодаттю, утверджується в надії. Його захоплює божественне світло, і він стає скарбницею любови до

людей, а ще більше — до Бога. Отак потрійний чин ума і його рухи у вірі, надії і досконалій любові стає боготворним, твердим і непохитним. І досягаючи простору небесного міста, утверджується у фортеці любові. З цього походить те, про що каже апостол Павло: «Любов усе зносить, усе перетерпить» за благість віри й надії. «Любов, — каже апостол, — ніколи не периминає», бо вона полум'яно з'єднується і невимовно зливається з Богом» (із книги «Добролюбіє», т. 2, 2009).

Чомусь більшість людей скаржиться на одноманітність життя. Це не так. Різноманітність є основою життя — життя кожної людини не має меж. Я пишу 22-гу книгу спогадів та роздумів і не бачу останнім кінця. Отже, життя значно багатше, значно різнобічніше, значно утаємниченіше з-поміж різноманітних подразників, ніж нерідко уявляється людині. Іншими словами — більше, частіше, глибше й скоординованіше думаймо про кожний свій крок... І при цьому не гріх пам'ятати слова Главка:

Так же, как листья в лесу, нарождаются смертные люди,
Ветер на землю срывают одни, между тем как другие
Лес, зеленея, приносит, едва лишь весна возвратится.
Так поколень людей: эти живы, а те исчезают.

На підтвердження сказаного переходжу до наступного етапу своїх спогадів.

Вельмишановний Іван Семенович!

Прийміть щирі вітання з *Травневими святами* — святами злагоди, весни та миру!

Від усього серця бажаємо Вам міцного здоров'я, бадьорості та оптимізму, творчих успіхів у праці та душевного спокою, віри та надії.

Удачі Вам у всіх починаннях, нехай життя завжди буде сповнене теплом людських відносин та професійних перемог, радістю та коханням.

З повагою

Ректор ВНМУ ім. М. І. Пирогова,

академік НАМН України

підпис

проф.

В. М.

Мороз

Дедалі рідше ми бачимося з Василем Максимовичем. Тим більш чутливо я сприймаю від нього кожен звісточку — звісточку

життєлюбства, впевненості в сьогоднішній та надії на краще майбутнє. Кожна така звісточка від Василя Максимовича збуджує мої думки взагалі і про наше приємне багаторічне спілкування зокрема. Адже «Мысли оказывают сильнейшее воздействие на думающего. Если ваша мысль направлена на кого-то другого, она летит к нему, словно пущенный в цель снаряд. Если ваша мысль направлена главным образом на вас, она остается рядом с вами, дожидаясь возможности подействовать на вас воспроизвести себя...» (із книги Джона Темплтона «Всемирные законы жизни»).

Думка й душа людини навічно пов'язані поміж себе, а «чебурек» залишається вдалині:

Шел по снегу человек.
Ел горячий чебурек.
Дело было к лету.
А затем растаял снег.
Поскользнулся человек.
Чебурека нету.
Дождь прошел. И сон прошел.
И накрыли день на стол.
Нету человека.
Без него накрыли стол.
Как король без платья — гол.
Так велось от века.
Но когда за ним пришли...
Человека не нашли.
Не нашли и места.
Но зато стихи нашли.
Что-то нужно для души —
Чебурека вместо.

*(Із книги Я. Л. Трембовольського і
І. В. Чекалова «Ваше слово, зрудити!»)*

А це вже друга листівка від Василя Максимовича в першому півріччі 2011 року:

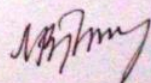
Вінницький національний медичний
університет ім. М.І.Пирогова

**Вельмишановний
Іван Семенович!**

Колектив Вінницького
національного медичного
університету ім. М.І. Пирогова
сердечно вітає Вас з професійним
святом — **Днем медичного
працівника!**

Бажаємо Вам та вашим
рідним міцного здоров'я і
благополуччя. Нехай здійсню-
ються Ваші мрії та задуми, а віра
та оптимізм будуть вірними
супутниками на все життя.

**З повагою
Ректор,
академік НАМН України,
професор**

 В.М.Мороз

Вельмишановний Іван Семенович!

Колектив Вінницького національного медичного університету
ім. М. І. Пирогова сердечно вітає Вас з професійним святом — *Днем
медичного працівника!*

Бажаємо Вам та вашим рідним міцного здоров'я і благополуччя.
Нехай здійснюються Ваші мрії та задуми, а віра та оптимізм будуть
вірними супутниками на все життя.

З повагою,
ректор,
академік НАМН України,
професор

підпис

В. М. Мороз

А ви кажете, що життя малопривабливе! Ні, життя чудове! І цьому, насамперед, ми завдячуємо людям, з якими спілкуємося, з якими заряджаємося численними відомими і невідомими нам активними частками — каталізаторами життєвих устремлінь.

Ось чому мені захотілось написати

РОВЕСНИКАМ

Ми у світ прийшли успадкувати славу,
Діла, і думи, й чесні мозолі,
Батьків велику полум'яну справу,
Що захистила правду на землі.

Нам не дрімать на тихому причалі,
Не виливать в кімнатній тишині
Свої дрібненькі втіхи і печалі
В меланхолійні вірші і пісні.

Нехай серця не знають супокою,
Хай обганяють мрії часу біг,
І наша юність буде хай такою,
Щоб їй ніхто не заздрити не міг.

Василь Симоненко

Із Вінниці надійшло й таке привітання:

Добрий день, вельмишановний
Іван Семенович!

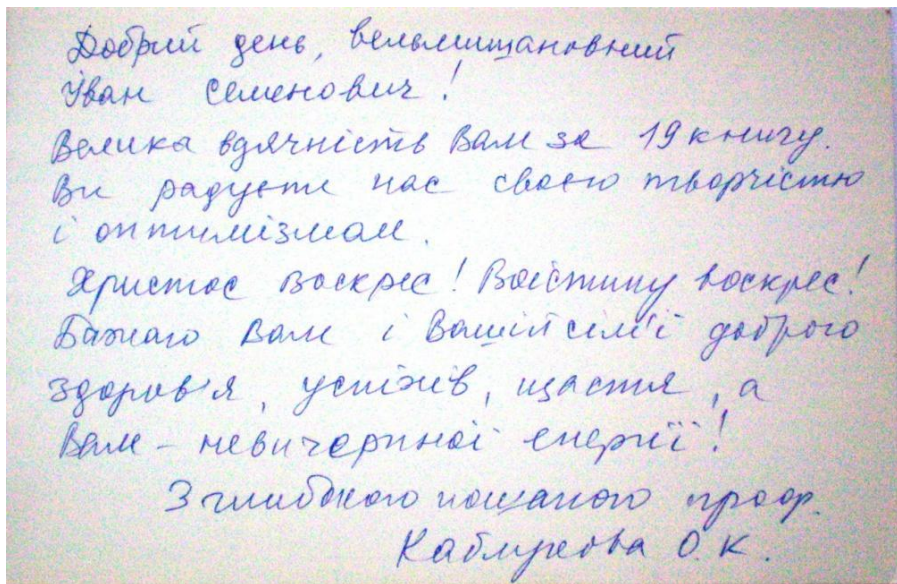
Велика вдячність Вам за 19 книгу. Ви радуєте нас своєю творчістю і оптимізмом.

Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

Бажаю Вам і Вашій сім'ї доброго здоров'я, успіхів, щастя, а Вам — невичерпної енергії!

З глибокою пошаною,

проф. Каблукова О. К.

Добрий день, вельмишановний
Іван Семенович!
Велика вдячність Вам за 19 книгу.
Ви радуєте нас своєю творчістю
і оптимізмом.
Христос Воскрес! Воістину Воскрес!
Бажаю Вам і Вашій сім'ї доброго
здоров'я, успіхів, щастя, а
Вам — невичерпної енергії!
З глибокою пошаною проф.
Каблукова О. К.

Багаторічна завідувачка кафедри педіатрії Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, доктор медичних наук, професор Олена Кас'янівна Каблукова приїздила до Тернополя, щоби привітати мене на ювілейні урочистості, тепло відгукується на кожную мою книгу. Отже, наше спілкування сприяє осяянню нашого життєвого шляху. І «Каждое утро, просыпаясь, мы своим отношением очерчиваем события дня. Некий лектор как-то задал вопрос «Когда вы проснулись утром, как вы приветствуете новый день?»

— «Доброе утро, Боже!» или «Боже, опять утро?» Понятна ли вам простая философия направленного ввысь взгляда? Ведь одного взгляда вверх достаточно, чтобы наполнить вас надеждой и залить ваше существо ослепительным солнцем новых возможностей!

«Мысли похожи на бумеранг, — пишет Эйлин Кэди в «Утре перемен». — Они возвращаются к нам. Если мы верим в позитивное развитие событий, в добро, то именно это и будем видеть вокруг. Мы можем искать луч света посреди самой густой тьмы, потому что мы искренне привержены образу мышления, связанному с ростом. Негативизм и пессимизм — это помехи, которые не дают нам принять ту часть нашего существа, которая уже знает ответы на все вопросы. Если наш взгляд сосредоточен на истинности нашего внутреннего существования, маловероятно, чтобы окружающий мир восстал на нас и нанес нам поражение. Мы можем черпать силы из духовного источника внутри нас и знать, что можем не обращать внимания на внешние признаки болезни, провала, поражения, видя вместо них небесное зрелище сияющего здоровья, всепобеждающей силы и успеха, — и все это благодаря тому, что наш взор устремлен вверх!» (із книги Джона Темплтона «Всемирные законы жизни»).

Так що наша доля в наших руках, особливо враховуючи наступне:

Ні! Нас родила Слава, красна мати.
Грудьми плекала, до лона тулила
І добру долю любому дитяти
Сама вибрала і з нею заручила.

Антін Могильницький

Ну що ж! Попрямуємо з Вінниці до Чернівців.

Високоповажний Іване Семеновичу!

Найкращі вітання з Великоднем!

Довгого віку Вам і Вашій родині в доброму здоров'ї, мирі і достатку!

Хай чудо Христового Воскресіння спонукає до щирості і любові!

Христос Воскрес!

Щира подяка за чудові хвилини душевної радості при читанні Ваших книг.

Внескомоватимам
Уваге Сидоровичу!
Найширішим вітанням
з Веселощами!
Довгого вам і
Вашій родині в
доброму здоров'ї, щирі
і щасливості!
Найшвидше Шриштового
Воскресіння спонукає
до щирості і щастя!
Шриштове Воскресіння!
Щиро поділяю з
вами хвилини
душевної радості
при святкуванні
Ваших свят.
З повагою, Т. В. Сорокман

Таміла Василівна Сорокман, доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри педіатрії та декан Чернівецького медичного

університету, присвятила своє життя охороні здоров'я малюків та процесу підготовки майбутніх лікарів... Яке ще можна запропонувати більш людське дійство, ніж те, якому Таміла Василівна віддає години, дні, тижні, місяці, роки, десятиріччя... Таміла Василівна та її колеги педіатри. Спокійно, тихо, не відволікаючи на себе навіть увагу влади. Вони (педіатри) успішно орють не лише свій лан, а й лан майбутньої України. І я переконаний, що, якраз, педіатри вносять найбільший суспільний внесок в сьогодення і майбуття своєї нації. Хоча є багато інших складників, які можуть сприяти покращенню фізичного і душевного стану людини. Із них я наведу лише два («Новости медицины и фармации», май 2011 р.):

1. «...То каким будет наше здравоохранение — качественным или плохим, добрым или злым, ожесточившимся, смирившимся и малоинициативным или борющимся за свои права и права пациентов, во многом зависит от объективности информации о нем, от наличия или отсутствия заботы общества о своем здравоохранении, о людях, в нем работающих.

Надеюсь, что в перспективе симбиоз нашей медицины и СМИ будет оптимальным. Но время покажет, сбудутся ли мои надежды» (Л. А. Покрышка. Главный врач Луганской областной больницы № 2, заслуженный врач Украины, член Национального союза журналистов Украины);

2. «...Начинающаяся медицинская реформа обречена на неуспех. Причина именно в этом — в системе подготовки врачей. Есть лишь один способ повлиять на ситуацию: запретить и нашим президентам, и нашим министрам, и нашим депутатам лечиться в клиниках других стран. Даже на их собственные деньги (на самом деле — на наши деньги). Тогда, не сомневаюсь, все быстро изменится — в Украине достаточно людей с высоким интеллектом, активных, молодых, но всегда невостребованных. Но я не знаю, как это сделать» (С. Ф. Глузман. Президент Ассоциации психиатров Украины).

А як же без Полтави?! Неназваної столиці нашої неньки-України. Це ж практичний еталон усього українського.

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Дякую за все, що Вам дуже важко за всі
Ваші клопоти, які Ви видаєте та приймаєте
на себе.

Вам дуже цікаві та оригінальні.

Немає фаворитів: коли Ви виступаєте та пишете?
Це дуже великий, титанічний труд.

Я прочитав ці книги, розповідаю студентам.

У своїй кабінетній розмові з 18 портретів

відомих вітчизняних портретів починаючи

з С.Ф. Котовського, а також проф. В.М. Сіжен-

никова, О.М. Кошол, Р.М. Турчанко, Г.М. Руденко

та інші, батька М.Ф. Руденка

Це дуже цікаво та також і у виховній
роботі.

Я видав більше 15 навчальних посібників,

у яких розміщено портрети проф. В.М. Сіжен-

никова та Г.М. Руденка з аналізом їх характерів.

Іване Семеновичу поздравляю Вас, Вам

спілку за шкільних кафедр зі святою, і

у нас продовжує та набуває.

~~Ваша~~ Бажаю міцного здоров'я та успіхів

в подальшій творчій роботі.

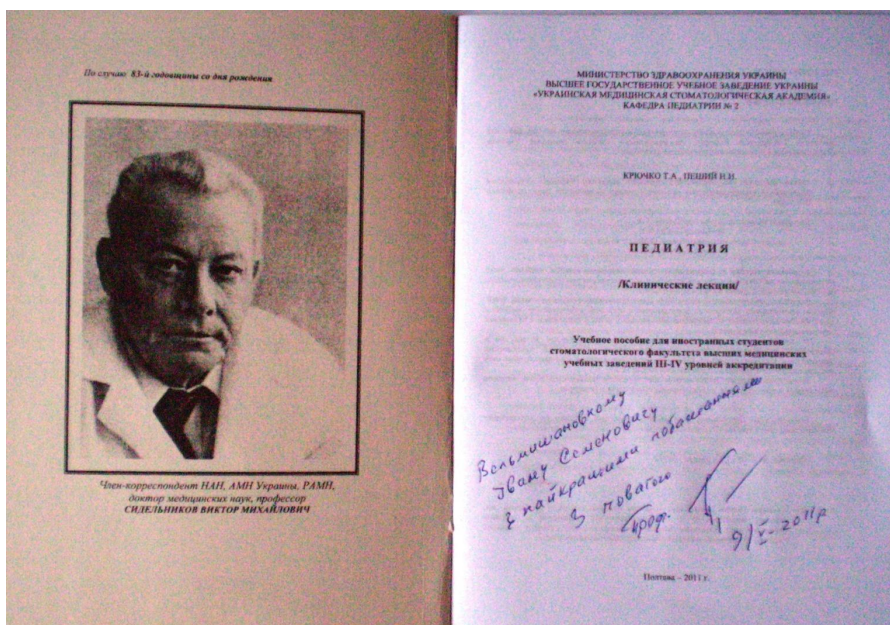
Проф. Марія С.Е.О. мені завжди каже, що

Ви її завжди тривалий час, а я бачу, що

і тому у нас отримав.

Щиро вдячний Вам

9/12-2011р.

Полтаву я завжди асоціюю з найчистішою, найспокійнішою річкою в Європі — Ворсклою. Над цією річкою схилилися в тихенькому сумі різноманітні дерева, найбільше — верби, до яких притуляються розлогі луки з пишними травами, різнокольоровими луговими квітами, щебетом птахів. Місцями з одного боку Ворскли нависають хвойні дерева, а другого — листяний ліс. Не знаю, чи це рай, чи взірць для людини удосконаленого та заспокійливого природного буття.

Ось на такому фоні доктор медичних наук, професор, багаторічний завідувач кафедри педіатрії Полтавської медичної академії Микола Миколайович Пеший творить педіатричну науку, оздоровлює малюків, будує особисте життя.

Миколі Миколайовичу зрозумілий заклик Михайла Василенка:

РЯТУЙТЕ, ЛЮДИ, ЛЮДЕЙ

Ти відважний, сміливий і юний,
ти готовий завжди у вогонь,

в тебе серце й думки не заснули, —
проростає життя між долонь.

Бережімо, рятуймо душі,
бо життя в нас одне й лише раз
і ніхто із людей не байдужий,
не забуто добро поміж нас.

Хай вогонь же допалює небо,
а земля — мов киплячий вулкан,
рятувати людей таки треба
і від Бога не мати доган.

І знову повертаюся до свого Тернополя. Міста, яке в недалекому минулому завжди посідало одне з трьох перших місць в Україні за своїм виглядом, за доглянутістю, за... Місто, у якому є велике озеро в центрі, чотири великих парка, чотири державних університети...

Тернопілля дало світу видатних учених (Горбачевський, Пулюй, Гнатюк, ім'ям яких названо університети)... З Тернопіллем пов'язана високоякісна сільськогосподарська продукція та її виробники — відомі всій країні люди (дворазовий Герой Соціалістичної Праці Євгенія Долинюк...). На жаль, Тернопіль відомий і тим, що тут за роки незалежності зруйновано промисловість до «основания», як в жодному місті України. Одним словом, ми майже в усьому попереду.

Хоча:

ГЛАВА XXII

Заметней, чем город, тряхнуло людей, —
Нет более грустной картины!
Все одряхлели и подались —
Ходячие руины!

Кто тощим был — отощал совсем,
А жирный — заплыл, как боров.
Состарились дети. У стариков
Явился детский норов.

Кто был теленком, тот теперь
Гуляет быком здоровенным.

Гусенок гордые перья надел
И сделался гусем отменным.

Старуха Гудель сошла с ума —
Нет больше томной сирены!
Теперь у ней кудри чернее смолы
И зубы белее пены.

Лишь продавец бумаги, мой друг,
Не пал под гнетом событий.
Его волоса — золотое руно:
Живой Иоанн Креститель.

N.N. промчался мимо меня, —
Казалось, он сильно взволнован,
Говорят, его погоревший ум
У Бибера был застрахован.

И старый цензор встретился мне,
Я был удивлен немало:
Он сильно сгорбился, одряхлел,
Судьба и его потрепала.

Мы долго друг другу руки трясли,
Старик прослезился мгновенно:
Ах, как он счастлив видеть меня!
Была превосходная сцена.

Не всех застал я — кое-кто
Простился с юдолью земною.
Ах, даже Гумпелино мой
Не встретился больше со мною.

С души великой наконец
Земные ниспали оковы,
И светлым ангелом он воспарил
К престолу Иеговы.

Кривого Адониса я не нашел,
Хотя искал повсюду, —
На гамбургских улицах он продавал
Ночные горшки и посуду.

Саррас, несравненный пудель, издох.
А я охотно верю,
Что Кампе отдал бы целый мешок
Поэтов за эту потерю.

Население Гамбурга с давних времен —
Евреи и христиане.
У них имеется общая страсть —
Придерживать грош в кармане.

Христиане весьма достойный народ:
Любой — в гастрономии дока.
Обычно по векселю платят они
В канун последнего срока.

Евреи бывают двух родов
И чтут по-разному Бога:
Для новых имеется новый храм,
Для старых, как встарь, — синагога.

Новые даже свинину едят
И все — оппозиционеры.
Они демократы, а старики —
Аристократы сверх меры.

Я старых люблю, я новых люблю,
Но — милосердный Боже! —
Популярная рыбка — копченый шпрот —
Мне несравненно дороже.

(із поеми Генріха Гейне «Германия»)

Якщо з часів, відколи я не є ректором, мене жодного разу не запросили на урочистості з приводу Дня медичного працівника, як у місті, так і в області, то головний лікар обласної клінічної дитячої лікарні, кандидат медичних наук, заслужений лікар України Григорій Іванович Корицький вітає і вітає мене щороку. Він не забуває мене і в інші святкові дні.

То для мене правда, що

Минув той час, коли життя
Було завзятим, як гонитва:

Розпливчатий у світлі дня —
Малюнок поміж фотографій:

До зір підносилась молитва,
До сліз приймало каяття.

В кімнаті тиша, як вода.
Ніхто не згадує про зорі,
Спливають спогади прозорі
І днів слухняна череда.

Чи янгол грає щось на арфі,
Чи точить вила бісеня.
Міліє серце, мов ріка.
Нечутно облітають вишні.
І все, що сотворив Всевишній,
Не викликає нарікань.

Олександр Бутузов (лікар, м. Херсон)

**ШАНОВНИЙ
ІВАНЕ СЕМЕНОВИЧУ !**

**Прийміть щирі вітання з нагоди
Великого Дня Христового
Воскресіння,**

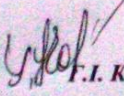
що символізує утвердження віри й надії,
дає кожному змогу замислитися над
вічними цінностями, змістом життя,
осягнути неплінність
добра та милосердя.

У ці теплі радісні дні бажаю Вам
чудового весняного настрою, душевного
спокою та сімейного затишку.

Нехай Великодні свята наповнять Вашу
душу гармонією та злагодою, принесуть
любов і світло у родини, надихнуть на
добрі справи й стануть початком нового
етапу у житті.

Хай терпіння і взаємна повага
допоможуть подолати всі труднощі на
шляху до щастя та об'єднують нас у
невпинному поступі до вершин
духовності !

**ХРИСТОС ВОСКРЕС !
ВОІСТИНУ ВОСКРЕС !**

З повагою,
Головний лікар Г.І. Корицький
ТОДКЛ

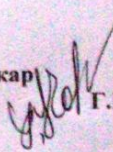
**ШАНОВНИЙ
ІВАНЕ СЕМЕНОВИЧУ !**

**Щиро вітаю Вас з нагоди
професійного свята - Дня
медичного працівника !**

Прийміть найтепліші слова глибокої
вдячності і шанси за Вашу невтомну
працю, постійну турботу про
здоров'я людей.

Нехай буде у Вас піднесений настрій,
успішною праця, невичерпним натхнення
творити і трудитися на благо нашої
держави.

Зичу Вам добра і здоров'я, енергії та
оптимізму, душевного благополуччя,
щастя, радості й тепла Вам,
Вашій родині, близьким та друзям.

З повагою
Головний лікар
ТОДКЛ Г.І.Корицький

2011 рік

Зачіпаючи тему Дня медичних працівників, хотів зазначити, що він проходить доволі сіро на всеукраїнському рівні. Про це свідчить й інформація про це дійство в 2011 році (журнал «Український медичний часопис», № 3, 2011):

ДЕНЬ МЕДИЧНОГО ПРАЦІВНИКА СВЯТКУЄ УКРАЇНА, СВЯТКУЄ СТОЛИЦЯ

16 червня в Києві в Міжнародному центрі культури і мистецтва (Жовтневий палац) відбулися урочистості з нагоди Дня медичного працівника, організований Київською державною адміністрацією (КМДА). Зі святкової сцени лунали слова привітань та вшанувань представників медичного фаху від міської влади, керівництва держави й медичної галузі України. Офіційне урядове привітання та вітальне звернення профільного Міністра на адресу медичних працівників усієї України та представників цієї галузі в Києві зачитала перший заступник міністра охорони здоров'я України Раїса Моїсеєнко... Присутніх привітали також заступник голови КМДА Анатолій Голубченко (який зачитав звернення від імені голови КМДА Олександра Попова), голова Комісії з питань охорони здоров'я Київської міської ради Алла Шлапак, голова Київської міської ради профспілок Валентин Мельник, голова синодального відділу охорони здоров'я та пастирської опіки медичних закладів Української православної церкви єпископ Філарет (який від імені Блаженнішого митрополита Київського і всієї України Володимира нагородив ряд київських лікарів Орденом Святителя Луки Архієпископа Кримського). Із нагоди свята багато працівників столичної медицини отримали Почесні грамоти голови КМДА, а деякі — навіть ордери на житло...

Тут же наводяться письмові привітання Президента, голови Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я, доктора медичних наук, заслуженого лікаря України Тетяни Бахтєєвої, прем'єр-міністра України Миколи Азарова, міністра охорони здоров'я України Олександра Аніщенка, президента Національної академії медичних наук України Андрія Сердюка, голови Київської міської

держадміністрації Олександра Попова, начальника ГУОЗ м. Києва Віталія Махорєва.

Ви можете, мої дорогі колеги, уявити, що на урочистості з приводу Дня Служби Безпеки, міліції, прокуратури, податкової, суддів... прийшли вітати другорядні особи та й ще без орденів та «купи» звань? Безумовно, ні! Такого не буває.

Отже, не слід обдурювати себе щодо любові вищих ешелонів влади до медицини та до медиків у своїй власній країні. Про це свідчать і останні рішення щодо надходження додаткових коштів до бюджету: мільйони гривень любим і 0 гривень — псевдолубим. Як це не парадоксально, я на таке явище дивлюсь позитивно: медицина вчилася і буде навчатися науці виживання, а інші, з мільйонами, будуть обростати жиром.

Це з одного боку. З іншого — як ніколи правоохоронні органи в цьому році «опікають» медиків, як молоду дружину, а ЗМІ, в міру своїх здатностей, шельмують медицину і медиків (Микола Олексійович Некрасов. Уривок із «Кому на Руси жить хорошо. Песни»):

У суда стоятъ
Ломит ноженьки,
Под венцом стоятъ
Голова болит,
Голова болит,
Вспоминается
Песня старая,
Песня грозная.
На широкий двор
Гости въехали,
Молоду жену
Муж домой привез,
А роденька-то
Как набросится!
Деверек ее —
Расточиною
А золовушка —

Щеголихою,
Свекор-батюшка —
Тот медведицей,
А свекровушка —
Людоедицей,
Кто неряхою,
Кто непряхою...
Что все в песенке
Той певалось,
Все со мной теперь
То и сталося!
Чай, певали вы?
Чай, вы знаете?...
— Начинай, кума!
Нам подхватывать...

Олександр Олександрович Мороз завжди своїм чудовим почерком пише мені приємні слова:

Шановний Іван Семенович!

В черговий раз із задоволенням прочитав Вашу книжку — роздуми про життя. Спасибі!

Не можу сьогодні відповісти Вам подібним чином. Через місяців два вийдуть мої дві книжки, надішлю обов'язково.

Не пам'ятаю, чи передавав Вам раніше невеликі повісті Л. Ратич. Якщо і передавав, то цю комусь віддайте. Недавно був у Миколаєві на її презентації, познайомився з авторкою, хоч заочно знайомий другий рік. Повість «Мы пришли из ниоткуда» я рекомендував у шкільні програми для старшокурсників, для студентів учительських та медичних ВУЗів. Мене б цікавила Ваша думка, як фахівця і література.

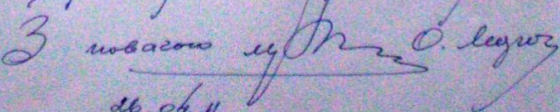
Ще раз вдячний, що не забуваєте.

З повагою

підпис

О. Мороз

26. 04. 11

Шановний Іване Семіоновичу!
В першій раз прочитав із задово-
ленням Вашу книгу - роздуми про
життя. Спасибі.
Не можу сьогодні відновити
Вам потрібні члени. Через місяць
два вишлю мої дві книжки, наді-
шлю обов'язково.
Не пам'ятаю, чи передавав Вам
раніше великі повісті Л. Ратич.
Душе і передавав, то що кинуся
вгадаєте. Невдово був у Миколаві
на її презентації, познайомився з
авторкою, хоч заочно знайомий дру-
гий рік. Повість «Мы пришли из
Ниоткуда» я рекомендував у школі
програми для старшокласників, для
студентів університету та медич-
них ВУЗів. Мене б цікавила Ва-
ша думка як роману і літератури.
Ще раз вдячний, що не забуваєте.
З повагою О. Лесюк
26.04.11

Щодо книги Лариси Ратич «Мы пришли из Ниоткуда», яку Ви мені надіслали, то я повністю згоден з Вашою, Олександрє Олександровичу, високою оцінкою, яку Ви дали в передмові до цього творчого доробку «Потому что — жизнь». Я лише додав би, що на мене особливо глибоке враження учинили «Антипедагогические этюды». З моєї точки зору, це не

123

антипедагогічні, а педагогічні етюди. За глибиною дії на емоційну сферу читача їх (ці етюди) можна порівнювати хіба що з шедеврами Василя Олександровича Сухомлинського. Коли я їх читав, у мене неодноразово на очі наверталися сльози. Я не знаю, наскільки твори Лариси Ратич потрібні студентам (вони корисні для всіх верств населення), а ось учителям та викладачам усіх рівнів — безумовно, вони могли б бути невід’ємною складовою їхньої діяльності. Це по-перше.

По-друге. Я не знаю, скільки уваги приділить творам Лариси Ратич наша педагогічна спільнота, яку можна назвати мало читаючою, а ось для китайців, які організували школу ім. В. О. Сухомлинського, вона (ця книжка) була б бажаною (я так думаю). Так що спасибі Вам, Ларисо Ратич, що Ви є, продовжуйте Ваші творчі устремління, такі потрібні сьогоднішній Україні, враховуючи, що «Історія української літератури всіх минулих століть, але передусім двадцятого, — це історія несвободи й цензурних утисків. А отже, ще й великою (і то завеликою) мірою історія пристосуванства, боягузтва, зрадництва та колаборації. А також не надто героїчна історія побутових доносів, анонімних сигналів, парткомівського стукацтва й тихого алкоголізму. Іншими словами, це — історія Спілки письменників України, історія їхньої, письменників України, спільноти, їхньої спільності» (із книги Юрія Андруховича «Диявол ховається в сирі»).

Шкода лише, що й до більшості чудових творів красного письменництва України сьогодення можна віднести слова Тараса Шевченка (1849 рік), які він писав стосовно свого «Кобзаря»:

Либонь уже десяте літо
Як людям дав я «Кобзаря»,
А їм неначе рот зашито,
Ніхто не гавкне, не лайне,
Неначе й не було мене.

І що тут скажеш? Хіба що: «*Vita brevis, ars vero longa, occasio autem praesept, experientia fallax, iudicium difficile*» (Життя коротке, наука різноманітна, хибний випадок, досвід обманливий, міркування утруднене — з I-го афоризму давньогрецького лікаря Гіппократа).

Й по-третє. Лариса Ратич помітила, що людину нерідко супроводжує жорстокість. Адже «Жорстокість, як всяке зло, не потребує мотивації, їй необхідний лише привід» (Джордж Еліот). Мабуть, немає людини, яка б не проявляла жорстокість на тому чи іншому відрізку свого життя. Бачите, навіть у педагогів, як показують оповідання Лариси Ратич, нерідко спостерігаються напади жорстокості. З цієї точки зору я проглянув своє життя й переконався, що я далеко не завжди був «святим» не лише до своїх співпрацівників, а й до своїх близьких (мами, тата, сестер, брата, дітей, онуків). І тому я раджу прислухатися, читачу, до таких слів: «Якщо доводиться вибирати поміж неправдою і грубістю, вибери грубість; якщо доводиться вибирати поміж неправдою і жорстокістю, вибери неправду» (Марія Єбнер-Єшенбах).

І по всьому.

А «Якщо в людини немає часу бути самою собою, то для чого в неї є час? Досить відійти від себе, щоб заблукати» (Володимир Брюгген).

І щоб не відходити від себе, продовжую:

Вельмишановний Іван Семенович!

Щиро вітаю Вас з травневими святами, бажаю Вам весняного настрою, сонячного тепла, фізичної і душевної бадьорості.

Спасибі, отримав Вашу дев'ятнадцяту книжку, як і попередні прочитав із захопленням.

Я сказав би, що Ваші книжки — це велика праця і Ви вміло в них розміщуєте в них не тільки спогади, але й міркуєте про життя.

Я дивуюсь, звідки у Вас береться енергія для підбору віршів та різних висловів.

Дякую Вам за добре ставлення до мене, до нашого інституту, його керівників. На жаль, Олена Михайлівна тяжко хворіє і нам не дозволяють спілкуватися з нею.

Іван Семенович, я завжди пам'ятаю наші з Вами зустрічі, думаю, й у цьому році Ви приїдете на конгрес педіатрів і ми зможемо поговорити про життя.

Ми продовжуємо працювати над вирішенням проблем педіатрії, в кінці травня буде проходити медичний форум 2011 р., в рамках якого ми плануємо провести «круглий стіл» на тему: «Збереження здоров'я

дітей — актуальне питання сьогодення». Як і в минулі роки я явлюсь координатором цього заходу, в якому приймуть участь різні інститути і громадські організації.

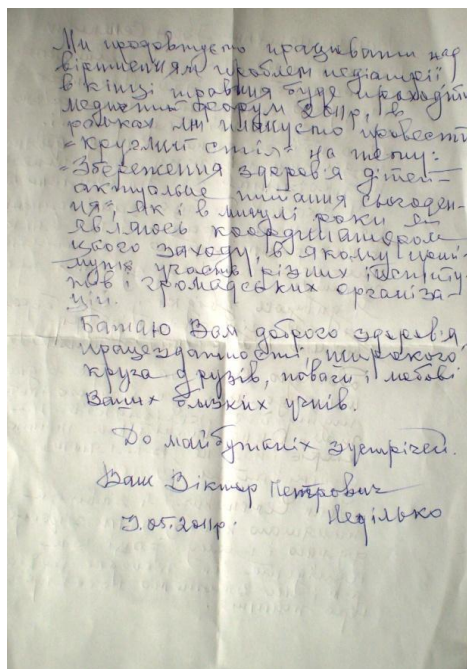
Бажаю доброго здоров'я, працездатності, широкого кола друзів, поваги і любові Ваших близьких, учнів.

До майбутніх зустрічей.

Ваш Віктор Петрович Неділько.

3. 05. 2011 р.

Володимировичу Івану Семеновичу!
Щиро вітаю Вас з православним
святом, бажаю Вам великого
настрою, сонячного життя, щас-
ливі думки і щастя.
Спасибі, отримав Вашу добру
надію і щирість, ані вчора
ні, прощаю і щирість.
Я дякую Вам, що Вами життя
не велика, працю і Ви були
в них розуміючи не тільки
сподівати, але і вірувати про
життя.
Я дякую Вам за те, що Ви єсте-
ся щирою для щирості
життя на щирості.
Дякую Вам за добру віру-
вання до мене, до великого істо-
тності його, щирості і на-
малювати щирість тільки
хочу і наші щирості
щирості і щирості.
Іван Семеновичу, я завжди
пам'ятаю Вами і щирості
душою і щирості
щирості на щирості щирості
і щирості щирості щирості
про життя.

Не такий уже й великий лист, але як багато в ньому інформації! Інформації особистісної, фахової, загальнопедіатричної... І я дедалі більше переконуюся, що ні телефонні розмови, ні обмін електронними повідомленнями не здатні замінити листування — давнє-предавнє спілкування людини з людиною.

Ну, прочитайте лише ці

ДВА ПИСЬМА

I

Здравствуй, Коля, милый мой, друг мой ненаглядный!
 Во первых строках письма шлю тебе привет.
 Вот вернешься ты, боюсь, занятой, нарядный —
 Не заглянешь и домой, — сразу в сельсовет.

Как уехал ты — я в крик, — бабы прибежали:
«Ой, разлуки, — говорят, — ей не перенести».
Так скучала за тобой, что меня держали, —
Хоть причина не скучать очень даже есть.

Тута Пашка приходил — кум твой окаянный, —
Еле-еле не далась — даже щась дрожу.
Он три дня уж, почитай, ходит злой и пьяный —
Перед тем как представлять, пьет для куражу.

Ты, болтают, получил премию большую;
Будто Борька, наш бугай, — первый чемпион...
К злыдню этому быку я тебя ревную
И люблю тебя сильнее, нежели чем он.

Ты приснился мне во сне — пьяный, злой, угрюмый, —
Если думаешь чего — так не мучь себя:
С агрономом я прошлась, — только ты не думай —
Говорили мы весь час только про тебя.

Я-то ладно, а вот ты — страшно за тебя-то:
Тут недавно приезжал очень важный чин, —
Так в столице, говорят, всякие развраты,
Да и женщин, говорят, больше чем мужчин.

Ты уж, Коля, там не пей, потерпи до дому, —
Дома можешь хоть чего: можешь — хоть в запой!
Мне не надо никого — даже агроному, —
Хоть культурный человек — не сравню с тобою.

Наш амбар в дождь течет — прохудился, верно, —
Без тебя не вмоготу — кто создает уют?!
Хоть какой, но приезжай — жду тебя безмерно!
Если можешь, напиши — что там продают.

II

Не пиши мне про любовь — не поверю я:
Мне вот тут уже дела твои прошлые.
Слушай лучше: тут — с лавсаном материя, —
Если хочешь, я куплю — вещь хорошая.

Водки я пока не пил — ну ни стопочки!
Экономлю и не ем даже супу я, —
Потому что куплю тебе кофточку,
Потому что я люблю тебя, глупая.

Был в балете, — мужики девок лапают.
Девки — все как на подбор — в белых тапочках.
Вот пишу, а слезы душат и капают:
Не давай себя хватать, моя лапочка!

Наш бугай — один из первых на выставке.
А сперва кричали — будто бракованный, —
Но очухались — и вот дали приз таки:
Весь в медалях он лежит, запакованный.

Председателю скажи, пусть избу мою
Кроют нынче же, и пусть травку выкосют, —
А не то я телок крыть — не подумаю:
Рекордсмена портить мне — на-кось, выкуси!

Пусть починють наш амбар — ведь не гнить зерну!
Будет Пашка приставать — с ним как с предателем!
С агрономом не гуляй — ноги выдерну,-
Можешь раза два пройтись с председателем.

До свидания, я — в ГУМ, за покупками:
Это — вроде наш лабаз, но — со стеклами...
Ты мне можешь надоесть с полушубками,
В сером платьице с узорами блеклыми.

... Тут стоит культурный парк по-над речкою,
В ём гуляю — и плюю только в урны я.
Но ты, конечно, не поймешь — там за печкою, —
Потому — ты темнота некультурная.

Володимир Висоцький

Доктор медичних наук, професор, багаторічний замісник директора науково-дослідного інституту педіатрії, акушерства і гінекології НАМН України Віктор Петрович Неділько завжди відрізнявся виваженістю та неабиякою вимогливістю до будь-якої справи, за яку він брався, або у вирішенні якої брав участь.

Прагнення Віктора Петровича все життя було спрямоване на те, щоб держава більше звернула уваги на дітей, більше, аніж на своїх слуг («Держава у випадку необхідності жертвує своїми дітьми й лише у крайньому випадку — своїми слугами». Вільгельм Швебель).

Як правило, Віктор Петрович життєрадісний, що і слугувало мені заспівати йому

СТАРЕ ДЖЕРЕЛО

Розмалюю день блакитним цвітом,
Кольором замріяних очей,
Засвічу зорю над білим світом,
Що не гріє, а вогнем пече.
Постелю шовки із трав невіксіх —
Хай на отчий приведуть поріг.
Слово ніжне пригорну до пісні
І сльозу, бо стриматись не міг.

Приспів:

Це одвіку моє — наче соняшник, батьківська хата,
Де зозуля кує, із причілку духмяниться м'ята.
Це до віку моє — об каміння життя не зітреться,
Бо старе джерело не всихає, а б'є
І струмує до спраглого серця.

Наберу роси в тремкі долоні,
Щоб відчуті свіжість весняну.
Вечерові виблиски червоні
Я собі на плечі одягну.
Три вітри складу журбі під крила —
Хай летить, до нас не поверта.
Рідна земле, дай тієї сили,
Що стебло здіймає у житах.

Приспів

Вадим Крищенко (музика О. Мороза)

Не хотілося б вірити в те, що «Самое разумное доказательство существования внемного разума — что никто во всей Вселенной не

пробуєт установить с нами контакт» (Билл Уоттерсон). Моє ж переконання в іншому: чорні та густі хмари, які активно продукують вищі провладні структури нашої планети, не дозволяють інопланетянам розгледіти нас, розумних. Я, вчитуючись в листи, надіслані мені, та дедалі більше дивуюсь різноманіттю та глибині розуму моїх колег.

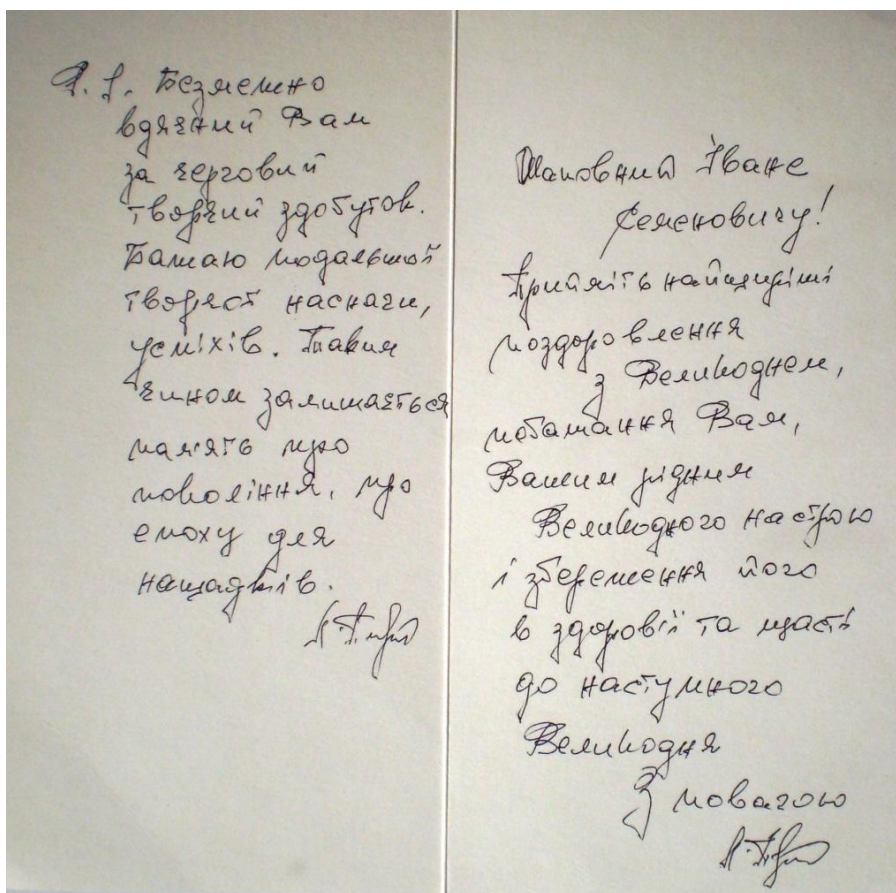
Шановний Іване Семеновичу!

Прийміть найщиріші поздоровлення з Великоднем, побажання Вам, Вашим рідним Великоднього настрою і збереження його в здоров'ї та щасті до наступного Великодня.

З повагою підпис

P.S. Безмежно вдячний Вам за черговий творчий здобуток.

Бажаю подальшої творчої наснаги, успіхів. Таким чином залишається пам'ять про покоління, про епоху для нащадків.

Так привітав мене провідний учений-нефролог України, який відомий і поза межами своєї держави, академік Національної Академії медичних наук України, член-кореспондент Національної Академії наук України, доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, багатолітній завідувач кафедри нефрології Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П. Л. Шупіка МОЗ України Любомир Антонович Пиріг. Любомир Антонович постійно у пошуках: пошуках медичного характеру, пошуках колегіальних відносин, пошуках цінностей спільноти... Чому це притаманне людині взагалі і вченому

9* Світло І. С. Час викликає правду

зокрема? Можливо, коротку відповідь на це дає зміст розділу LIII Мішеля Монтеня («Проби», книга I)

ПРО ОДИН ЦЕЗАРІВ ВИСЛІВ

Якби ми іноді побажали заглибитися в себе і якби час, витрачений на стеження за іншими і ознайомлення з речами, що нас не стосуються, ужили на вивчення самих себе, ми швидко б переконались, яка хистка і вразлива споруда нашого я. Чи ж не є виразною ознакою недосконалості те, що ми не можемо по-справжньому вдовольнитися чим-небудь, так само як не можемо навіть у прагненні й уяві вибрати те, що нам найпотрібніше? Найліпшим свідченням цього є одвічна суперечка між філософами: суперечка ця досі триває і триватиме вічно, не знаходячи розв'язки і примирення.

Поки нема чого, прагнемо, поти й рвемося до нього,
Все воно мариться нам над усе наймилішим.
Лиш осягнемо, — щось інше натомість жагу роздуває.
Так от жадоба життя нас постійно спрагою мучить.

*Лукрецій, Про природу речей, III,
1082*

Щойно ми пізнаємо щось і дістаємо його у власність, ми відчуваємо, що воно нас не вдовольняє, і жадібно рвемося до прийдешнього, до незвіданого, бо теперішнє не може нас наситити; не тим, що в ньому немає нічого, здатного нас наситити, а тим, що сам спосіб насититися у нас нездоровий і легковажний.

Бо спостерігши, що смертні собі здобули поступово,
Майже все те, що від нас вимагають потреби щоденні,
Й певним, наскільки можливо, зробили своє існування,
Ставши при владі, й гордяться дітей своїх іменем добрим,
Та попри те неспокійно на серці в них навіть удома,
Й душу і вдень і вночі розтривожує страх невідступний,
До божевільного гніву доводячи їх часу від часу, —
Він зрозумів, що у посуді справа, що зло йде від нього;
Все, що потрапить іззовні туди, починає псуватись.

Лукрецій, Про природу речей, XVII, 8

Наше прагнення хитке і непевне; воно не вміє нічого утримати, ані насолодитися ним по-справжньому. Людина, гадаючи, що хибна в самих речах, заживає і поглинає інші речі, яких вона досі не знала, якими досі не переймалася; до них звертає вона всі пожадання і надії, їх вона шанує і почитає, як про це сказав Цезар: *Така хибна притаманна нашій природі; речі незримі, приховані і таємничі будять у нас і більше віри і більше страху.* Цезар, *Записки про горожанську війну*, II, 4.

Зовсім недавно Любомиру Антоновичу виконалося 80 років (1.03.2011), а він залишається невгамовним не лише вченим, лікарем... Ось одна з перших його публіцистичних праць після чудового ювілею:

ЦІННІСТЬ ТА ДЕРЖАВНА ЦІНА ЗДОРОВ'Я ГРОМАДЯН УКРАЇНИ (ГАЗЕТА «ВЗ» 22 ЛИПНЯ 2011)

Усвідомлення цінності здоров'я людиною як біологічною істотою має у своїй основі інстинкт самозбереження. Упродовж тисячоліть, у процесі формування людського суспільства, здоров'я людини дедалі більше стає запорукою її існування як соціальної істоти, як творця прогресу, цивілізації. Поступово державні правлячі структури починають розуміти значення здоров'я громадян для збереження людності в державі як основи трудового, економічного, творчого,

інтелектуального потенціалу — воно є одним із елементів державотворення. Тому в усіх країнах світу більшою чи меншою мірою здоров'я населення перебуває під патронатом держави. З іншого боку, ефективність, забезпеченість цього патронату визначає ступінь довір'я громадян до державної влади, до окремих її представників.

Стан здоров'я населення України оцінити на підставі демографічних показників. На початок березня 2011 року в Україні налічувалось 45 745 200 громадян, що майже на 6 мільйонів менше, ніж 20 років тому. Природний спад населення за 2009 рік становив 172,6 тис., за 2010 — уже 181,5 тис. Незначний природний приріст населення спостерігався тільки в Рівненській, Закарпатській областях, у Києві. Згідно з демографічним прогнозом на 2030 рік, кількість населення в Україні зменшиться до 39 млн. Середня тривалість життя в Україні — 68,2 року (чоловіків — 62, жінок — 73) — на 11,5 менша, ніж у країнах ЄС. Як і в усіх цивілізованих країнах, в Україні відбувається постаріння населення. Передбачається, що до 2050 р. кількість осіб віком 80 і більше років збільшиться в 3,4 разу. Якщо сьогодні кількість осіб 60 і більше років становить 21,6 %, то у 2050 передбачається 38,1 %. Рівень захворюваності осіб пенсійного віку порівняно з працездатним більший у 2,3 разу, що накладає додаткові витрати, в тому числі і в охороні здоров'я.

Загроза депопуляції, демографічної кризи в Україні була відчутною вже двадцять років тому. І тому з нашої ініціативи у 1991 і 1993 рр. було організовано всеукраїнські наукові конференції з питань демографії, питання демографії порушувалися протягом останніх двох десятиріч. З боку ВУЛТУ неодноразово подавалися пропозиції на адресу Президента України про створення під його патронатом Ради з питань демографії, показники якої потребують різнобічного тлумачення й висвітлення. Безрезультатно...

У 2010 р. за індексом розвитку людського потенціалу (освіта, охорона здоров'я, дохід на душу населення) Україні із 169 країн ООН відвела 69-те місце (90-х роках Україна посідала одне з місць 5-го десятка). Із колишніх республік СРСР кращі показники — в Білорусі (61-ше), Росії (65-те), Казахстану (66-те), Азербайджану (67-ме).

Матеріальний стан добрий і дуже добрий — у 13 % населення України, за межею офіційного рівня бідності перебувають 18,1 %

населення. Про рівень матеріального забезпечення людей непрацездатного віку, яких в Україні ставатиме дедалі більше, свідчить середній рівень пенсій — 76,2 євро (в країнах ЄС — 600-800 євро).

Ось така соціальна складова визначення поняття «здоров'я». Щодо духовної складової, то в середньому щасливими почували себе в 2010 році 6,5 % респондентів різних областей України.

Такими обставинами визначається спосіб життя населення, як один із чинників збереження здоров'я. Із коефіцієнтів глобального тягара захворюваності відповідно для чоловіків і жінок становлять брак овочів і фруктів — 7,6 і 8,6 %, недостатня фізична активність — 4,9 і 6,4 %, високий індекс маси тіла — 7,2 і 11,4 %, небезпечний секс — 1,1 і 2,3 %. Останнє має відношення до значного поширення в Україні венеричних хвороб і особливо ВІЛ-інфікованості та СНІДу, за показниками якого Україна посідає перше місце в Європі. «За шість місяців 2010 р. порівняно з аналогічним періодом 2009 р. кількість зареєстрованих нових випадків інфікування ВІЛ зросла на 6 %, а кількість смертей, пов'язаних із вірусом імунодефіциту — на 30 %» (В.Ф. Янукович, 2011).

В Україні щорічно реєструють 250-300 тис. абортів. Із 2004 до 2009 року частота абортів у підлітків становила 5,9-4,2/1000 жіночого населення підліткового віку. І це незважаючи на те, що 74,9 % українців екстремально ставляться до абортів.

Крім венеричних хвороб, небезпеку для населення України становить соціально зумовлена епідемія туберкульозу, на який щорічно додатково захворюють 38-40 тис. осіб. Збитки від епідемії туберкульозу становлять понад 2,5 млрд грн. У 2010 р. захворюваність на туберкульоз зменшилась на 6 %, смертність — на 20 %. Однак її рівень у 20 раз вищий, ніж у країнах ЄС.

Безпосереднє відношення до захворюваності населення країни, а відтак і його смертності має поширення шкідливих звичок. Згідно з даними ВООЗ, в Україні на душу населення припадає 13 л алкоголю, за вживання його підлітками Україна посідає перше місце, дітьми і молоддю — друге місце в світі.

Палять тютюн 28,8 населення України (чоловіки — 50 %, жінки — 11,2 %). У середньому один громадянин України викурює за рік 2500 сигарет (2-е місце в Європі). І це незважаючи на прийняту Державну

цільову соціальну програму зменшення шкідливого впливу тютюну на здоров'я населення на період до 2012 року. Та й лікарі в цьому відношенні не проявляють пильності навіть до себе — 30 % хворих на артеріальну гіпертензію курять.

На жаль, в Україні занедбана саносвітня діяльність серед населення, яка також повинна мати державну підтримку.

Умови здорового способу життя мають бути забезпечені на виробництвах, де, на жаль, значно знизився рівень санітарного контролю і медичної допомоги, у зв'язку з чим від 1998 до 2007 року рівень профпатології в Україні зріс на 67,7 %. Тому актуальним є вислів Т. Галковської: «ходити на роботу небезпечно». За вкрай незадовільних умов роботи на виробництвах України виявлення профпатології ще гірше. Професійно зумовлену патологію офіційно-статистично встановлюють набагато рідше, ніж у країнах ЄС, у США, де гігієну праці забезпечено.

В Україні, як і у світі, головною причиною смертності населення є хвороби серцево-судинної системи. На відміну від інших країн, в Україні одне з перших місць серед причин смертності посідають зовнішні причини (насильницька смерть): самогубства (22/100 тис. населення), особливо в східних та південних областях (у Західній Україні — 7-9/100 тис.). Це ще один показник «духовного і соціального благополуччя».

Загальновідомо, що стан здоров'я населення, тривалість життя залежить передусім від економічного стану в державі, від добробуту населення. Роль медичної допомоги в цьому відношенні зводиться до 10-20 %. Можна з упевненістю стверджувати, що поліпшення системи охорони здоров'я, підвищення рівня медичної допомоги, які в Україні в надзвичайно занедбаному стані, сприяли б поліпшенню демографічних показників на понад 20 %. Правда, можливості поліпшення медичної допомоги своєю чергою також залежить від економічних обставин в країні. Хоча існують країни з невисоким рівнем економіки, але з належним станом системи охорони здоров'я і медичної допомоги. Для цього слід спрямувати державну політику на виконання ст. 49-ї Конституції України і витримувати пріоритетність охорони здоров'я в державній політиці України.

Загальновідомо, що медична галузь може бути дієвою за умови її фінансування в розмірі не менше 6 % ВВП (середньосвітовий рівень —

6,3 %), у країнах ЄС — 10,0-13 %). В Україні за останні роки охорона здоров'я отримала 2,9-3,6 % ВВП. Щодо використання бюджетних фінансів, призначених на охорону здоров'я, порівняно часто в пресі з'являються повідомлення про нецільове використання коштів, встановлене перевітками. І ніхто за це не відповідає... П'ятнадцятий міністр охорони здоров'я України І. М. Ємець заявив, що на кінець грудня 2010 р. МОЗ не використало на реалізацію цільових програм 309 млн грн.

Опитування лікарів щодо стану системи охорони здоров'я засвідчило, що основними причинами її відставання є низька оплата праці медпрацівників (97,8 %), недостатність медикаментозного (88,3 %) і матеріально-технічного (76, 4 %) забезпечення, забезпечення сучасними технологіями лікування (73,3 %). Згідно з чинним законодавством України, заробітна плата медичних працівників не має бути меншою від зарплати працівників промисловості. У той же час голова Комітету з питань охорони здоров'я Верховної Ради Т. Бахтєєва заявила, що «медичний працівник отримує за свою працю менше, ніж двірник чи вантажник».

Як вижити, як працювати медикам? Чи не тому в Україні бракує близько 50 тис. лікарів (у т.ч. 3,5 дитячих), особливо в сільській місцевості? Близько 30 % лікарів — пенсійного віку. Середньоевропейський рівень забезпечення лікарями становить 33/10 тис. населення, в Україні — 26,9/10 тис. Захворюваність лікарів загалом вища, ніж у середньому населення. У Києві щорічно захворюваність лікарів збільшується на 5 % (серцево-судинна патологія, цукровий діабет, дерматози, розлади психіки і поведінки, туберкульоз). У лікарів «здають» засади біоетики, відповідальність у роботі. Лікарі втрачають віру в справедливість. За таких обставин у середовищі медичних працівників збільшується частота синдрому емоційного (професійного) вигорання (70 %).

Популярною є думка, що підґрунтям оптимізації системи охорони здоров'я, підвищення рівня медичної допомоги в Україні є не збільшення фінансування, а реформування галузі. Це ще було відомо тоді, коли громадяни України були громадянами СРСР. До 2003 р. було прийнято

25 законів, 125 постанов КМ, видано 30 Указів Президента, 24 розпорядження Кабміну. І що?.. Нічого.

Не відчутно і результатів державних програм «Здоров'я людей літнього віку» (2002-2008), «Здоров'я нації» (2002–2011). У законі «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» (2010 р.) передбачено в руслі реформування охорони здоров'я «профілактичне спрямування первинної лікувально-профілактичної допомоги», розвиток сімейної медицини, а в змінах до Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» (2010) підтверджено пріоритетність «науки... про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань». Поживемо, побачимо... Поки ж що держава не забезпечує навіть використання можливостей курортів, санаторіїв України з метою зміцнення здоров'я громадян, реабілітації та вторинної профілактики. Такі можливості, як довів багаторічний досвід, за наявності в Україні розмаїття бальнеологічних чинників, кліматичних умов, дуже широкі й ефективні. Жаль, не належним чином виконуються заходи і щодо охорони та збереження цих природних чинників.

Але повернемося до реформування. Чи реальним є створення клінічних округів за нинішнього стану доріг, транспортного зв'язку? Добре, якщо одночасно буде матеріально, кадрово, технічно, фінансово підтримуватися, розвиватися первинна ланка медико-санітарної допомоги (сімейна медицина), якщо справді вдасться диференціювати нинішню галузь: охорона здоров'я — профілактика, збереження, зміцнення здоров'я; медична допомога — первинна, спеціалізована.

Судячи з Послання Президента України В. Януковича Верховній Раді (2011), найвища влада усвідомлює, що «сучасний стан громадського здоров'я в Україні характеризується як кризовий», що «одним із основних пріоритетів політики реформ є неухильне підвищення добробуту людей, значне поліпшення функціонування системи здоров'я у спосіб її реформування з метою підвищення якості медичних послуг, їх доступності, запровадження стимулів для здорового способу життя населення та належних умов праці». Викладено 24 «основних кроки на шляху реформування системи охорони здоров'я в Україні». Чи успішним буде це «крокування»?

Поки що державна вартість здоров'я громадян України не відповідає його цінності в аспекті й індивідуальному, і державотворчому. Україн потрібний комплексно інтегральний підхід до розв'язання проблеми охорони, збереження здоров'я, до лікування хворих людей. Це проблема соціально-медична, для розв'язання якої повинні залучатися, крім медиків, економісти, екологи, освітяни, юристи, діячі культури, служителі всіх релігійних вірувань і конфесій. Як свого часу висловився В. Івасюк, рецепт лікування нації... передбачає не лише проголошення реформ в охороні здоров'я, а й консолідацію політичних зусиль для їх реалізації.

Сьогодні літо в zenіті. 14 липня 2011 року. Сонечко просипається раненько. Я з ним. Роблячи фізичні вправи на балконі, я із задоволеною посмішкою спілкуюсь з теплими та привітливими промінчиками. Те ж робить і все моє зелене городнє царство. А Ярик, найвірніший мій друг, повільно, з виразною чутливістю, стежить за моїми рухами, повільно повертаючи свою симпатичну мордочку то вправо, то вліво. Одним словом

ЛІТО

Як тихо скрізь!.. Ніде ні звука...
Гаряче літо під крило
Усіх забрало, обняло
Й само дріма... Лише до вуха
Озветься часом стрілом Схід
І знов потоне в тиші світ.

Де ті «вітії», що громами
Карали все: добро і зло
Яке їм лихо прип'яло
Язик отруйний за зубами?!
Одні шукають маслюків,
А другі п'ють з чужих струмків.

«Народну Раду» навіть громом
Тепер не збудиш з забуття...
Лежить на березі життя
І важко диха жирним сомом.

Над нею наш Солон куня
І мух ліниво одганя.

Зігнувшись, скорчившись утрое,
Дрімає осторонь фашизм...
Де та зухвалість, екстремізм,
Модерні лицарі-герої?..
Сидить, рипить, як та верба...
Далекі вир і боротьба.

І тільки часом «Осередок»
Спросоння очі продере
І голос в справі забере:
«Хоча, мовляв, Адам наш предок,
Але адамовці — абсурд!
Ну, словом, в нас найбільший гурт».

І стихнуть знов слова і рухи,
Ні в кого й думка не майне.
Та осінь спеку прожене,
І стрепенуться дохлі мухи,
І стануть жалити усе,
Що тільки в жилах кров несе.

Олександр Олесь

До цього вірша можна додати й таку думку «Все подлинно мудрые мысли приходили в голову разным людям уже тысячи раз; но, чтобы сделать их по-настоящему своими, мы должны снова обдумать их честно и искренне, чтобы они укоренились в нашем индивидуальном сознании» (Иоганн Гете).

Все наведене вище свідчить про можливу передбачуваність людини і навіть людства; про те що можна говорити й

О КУРЬЕЗНОМ ЧЕЛОВЕКЕ

Один господин спросил моего приятеля Джайме Козна:

— Что, по-твоему, самое курьезное в человеческом существе?

Козн ответил:

— Человек все делает наоборот. Спешит стать взрослым, а потом вздыхает о прошедшем детстве. Тратит здоровье ради денег и тут же тратит деньги на то, чтобы поправить здоровье.

Думает о будущем с таким нетерпением, что пренебрегает настоящим, из-за чего не имеет ни настоящего, ни будущего.

Живет так, словно никогда не умрет, и умирает так, словно никогда не жил (Із книги Пауло Коельо «Подобно реке...»).

Я виконую доручення дружини щодо приготування холодника («окрошки»): іду у свій огорода та в одну велику миску збираю огірки, кріп, зелену цибулю, петрушку, а заодно уперше збираю щойно достиглі абрикоси, які розкішно розмістилися на цій зелені. Дивлюсь на цей незбагнений за своєю красою натюрморт та й думку гадаю — невже таку величну подяку природи людині може відобразити найкращий художник на своїй картині? Відповідаю — ні! І я не розумію людини: вона за картини відомих художників платить незбагненно великі гроші, ахас, охас... І водночас не помічає головного — краси природи, її проявів та необмеженої щедрості. Ви лише вдумайтесь: цього року природа мені дарувала (на невеликій ділянці огорода): спочатку салат, черешні, полуниці, суниці, потім — порічки, вишні, смородину, аргус, малину, укріп, петрушку, часник, цибулю, моркву, бараболлю... Мене ось-ось покличуть до себе груші, яблуні, сливи... Вдумаймося лише в те, що природа дарує нам УСЕ, а ми їй нічого. І не просто нічого (!), а постійно знущаємося з неї! Отже, гріховність людини зароджується не лише у відносинах між собою homo sapiens, а й у відносинах людини з природою, у тому числі й із тваринним світом. Так. Відволікся. Відволікся на те, що мені завжди (!!!) приносить життєву насолоду. А тепер переходжу й до приємних людських відносин.

Вельмишановний Іване Семеновичу!

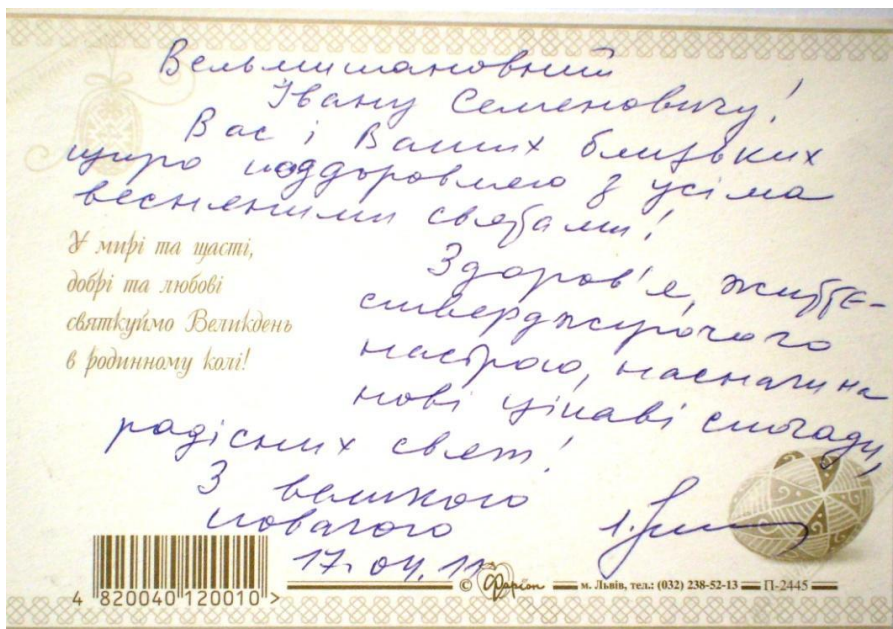
Вас і Ваших близьких щиро поздоровляю з усіма весняними святами!

Здоров'я, життєстверджуючого настрою, наснаги на нові цікаві спогади, радісних свят!

З великою повагою

підпис

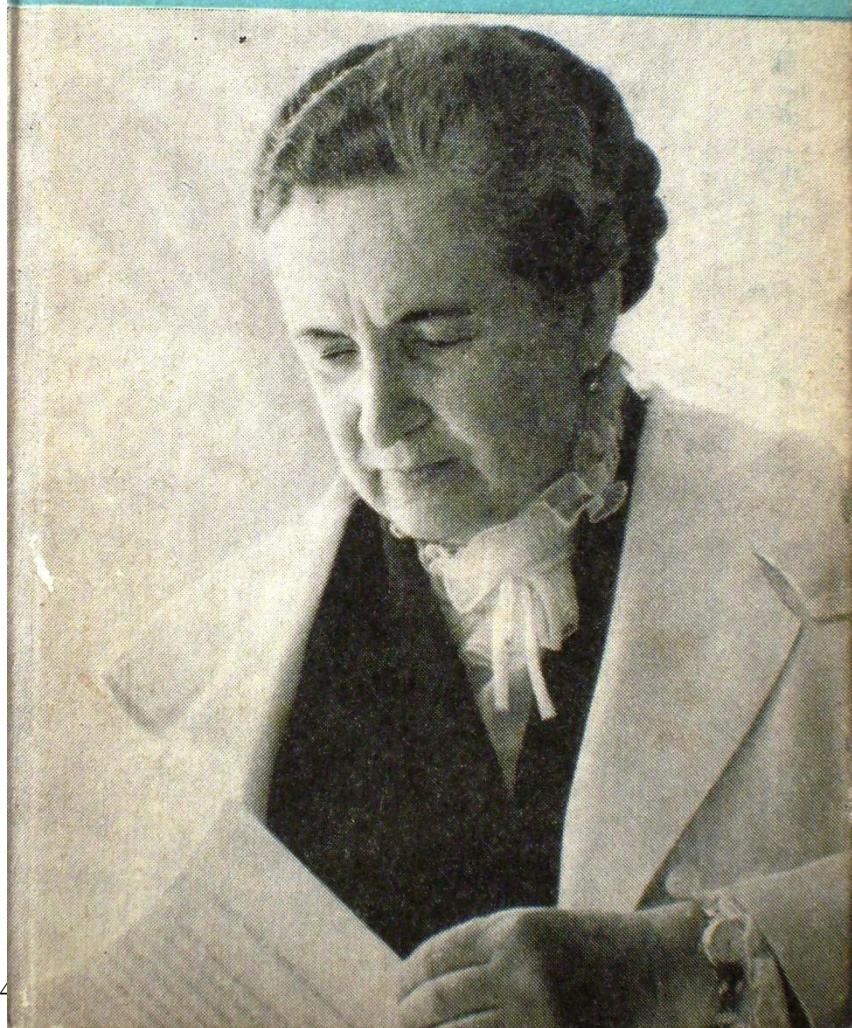
17. 04. 11р.

Підпис багаторічного ректора Дніпропетровської медичної академії (в минулому інституту), відомого лікаря, вченого та знаного громадського діяча — Людмили Василівни Усенко. Її життя може слугувати художнику, поету, письменнику, композитору прообразом та взірцем ЖІНКИ. Я знав лише двох жінок, які тривалий час були ректорами медичного вузу — це Людмила Василівна та її попередниця Інна Іларіонівна Крижанівська. Мені пощастило бути особисто знайомим з Інною Іларіонівною, а тому я із задоволенням хочу сказати і про неї. Сказати словами із книги Михайла Михайловича Медуніці «Людя на добро», яка вийшла в 1976 році 100 000-ним тиражем.

Михайло
Медуниця

ЛЮДЯМ НА ДОБРО

Розпочну з передмови до цієї книги:

СЛОВО ПРО ЛІКАРЯ

Лікар!

Це слово з давніх-давен викликало бажання схилити голову перед людиною, яка володіла однією з найблагородніших і гуманних професій.

«Усе, що шукається в мудрості, — говорив Гіппократ, — усе це є в медицині».

Книжка «Людам на добро» — про лікаря. Про лікаря-вченого, педагога, заслуженого діяча науки УРСР, доктора медичних наук, професора Інну Іларіонівну Крижанівську.

Є люди, які служінням улюбленій справі віддають усього себе, не уявляють без неї свого життя. Саме такою і є Інна Іларіонівна Крижанівська, героїня цієї документальної повісті.

Якось у колі співробітників вона сказала:

— Часом я замислююсь над тим, чи могла б обрати іншу професію. Подумки відповідаю собі: «Ні! Я люблю свою професію лікаря, бо немає більшого щастя, ніж боротися за здоров'я і життя людей».

Інна Іларіонівна Крижанівська пройшла шлях від рядового лікаря до визначного клініциста, ректора Дніпропетровського медичного інституту, автора багатьох наукових праць, активного учасника республіканських і союзних з'їздів, наукових конференцій та міжнародних конгресів.

Професор Крижанівська поєднує свою лікарську, наукову й педагогічну діяльність з великою громадсько-політичною роботою. Протягом кількох років вона очолювала партійну організацію Дніпропетровської обласної клінічної лікарні, була членом міському та обкому партії, депутатом міської та обласної Ради депутатів трудящих, Верховної Ради УРСР, делегатом XXIII з'їзду Комуністичної партії Радянського Союзу і XXV з'їздів Комуністичної партії України. Вона член правління Республіканського та Всесоюзного наукових товариств терапевтів тощо.

Нагороджена орденом Леніна, орденом Жовтневої революції, двома орденами Трудового Червоного Прапора, багатьма медалями.

«Нема більшого щастя, ніж служити водночас розумові і добру» — писав наш видатний співвітчизник академік Стражеско.

Інна Іларіонівна Крижанівська спізнала сповна це щастя.

А. Ю. Романенко,
міністр охорони здоров'я УРСР

Будучи ректором, мені довелося спілкуватися та співпрацювати з 6 міністрами, в тому числі й з Анатолієм Юхимовичем Романенко (з ним близько 10 років). І скажу, що найвищу мою особистісну оцінку я даю Анатолію Юхимовичу. Ось чому його слова про Інну Іларіонівну я сприймаю з особливою довірою.

У цій книзі («Людя на добро») багато написано про чудову людину, допитливого науковця та визначного фахівця Інну Іларіонівну Крижанівську, але я наведу лише короткий уривок її лекції для студентів першокурсників: «Про вибір професії, про те, як знайти своє покликання, можна почути безліч різних думок. Важко визначити, яка професія ліпша. З однаковою повагою ставишся і до металурга, і до гірника, і до вчителя, і до лікаря, коли бачиш, що людина самовіддано працює. Для одного праця — тільки професія, для іншого — покликання, веління розуму і серця. Один просто виконує те, чого його навчили, «тягне лямку»; другий віддає роботі всі найкращі поривання й прагнення. Можливо, першому живеться легше, простіше. Але тільки тим дана окрилююча радість творчості, хто знає високі порухи душі, хто сповна віддає себе улюбленій справі, для кого його праця — внутрішня, усвідомлена необхідність. Треба незмірно любити свою професію, жити нею, постійно вчитись і удосконалюватись. В цьому — сенс покликання, сенс життя і творчості...»

Її слова — це про таких, як сама Інна Іларіонівна, про таких, як я... Сповідуючись сьогодні перед читачем, я щиро кажу, що все моє життя пройшло в постійному самовдосконаленні, у постійній творчій роботі, у постійному пошуку оптимальних шляхів оздоровлення малюків... Я казав студентам, казав лікарям, я казав і кажу своїм близьким: немає більш надихаючого життєвого фактору, аніж постійна творча робота. Це єдина сила, яка доступна кожній людині, це єдина сила, яка ніколи не

зраджує тебе, це єдина сила, яка ніколи не викликає пригнічення чи негативних емоцій, це єдина сила, яка завжди працює на твоє (моє) піднесене сприйняття довкілля, це єдина сила, з якою я (ти, він, вона) завжди на «ти»...

Як би хотілося, щоб нинішнє покоління, яке орієнтують лише на гроші та товстий гаманець, змогло зрозуміти сказане та отримати не порівнянне ні з чим творче життєве задоволення.

І ще одна важлива особливість цієї книги. Інна Іларіонівна багато добрих слів говорить про своїх колег по роботі. Наприклад: «Організацією педагогічного процесу в Дніпропетровському медичному інституті безпосередньо керує проректор з навчальної роботи, доктор медичних наук, професор Анатолій Калістратович Тихий...» Чи багато знайдеться ректорів, які дозволять собі сказати, що організацією педагогічного процесу в інституті безпосередньо керує його проректор, а не він?.. Анатолій Калістратович ще й завідував кафедрою педіатрії (він рано покинув нас), а отже, був моїм колегою, а потім і моїм товаришем. Я декілька разів приїздив у Дніпропетровськ на спеціалізовану Раду як опонент дисертацій учнів Анатолія Калістратовича. Потім я також став проректором з навчальної роботи, і ми завжди були поруч на всіх нарадах нашого рівня. Він також мені говорив багато добрих слів про свого шефа, Інну Іларіонівну Крижанівську. Особливо мене здивувала абсолютна довіра Інни Іларіонівни до Анатолія Калістратовича. Анатолій Калістратович розповідав, що всі потоки службової переписки ректора контролював та реалізував він, а його пропозиції та ініціативи завжди підтримувались...

Другий приклад. «...На кафедрі госпітальної терапії, яку очолює заслужений діяч науки, професор Віктор Миколайович Дзяк (теперішній ректор — академік Георгій Вікторович Дзяк, син В. М. — І. С.), встановили тісні зв'язки з математичним факультетом Дніпропетровського університету, вміло використовують фізико-математичні дані для прогнозування, диференціальної діагностики тощо.

Свої численні праці професор Дзяк присвятив найактуальнішій проблемі сучасної медицини — серцево-судинним захворюванням.

Вперше на Дніпропетровщині Віктор Михайлович застосував метод електроімпульсного лікування при порушеннях серцевого ритму...».

Якби це від мене залежало, я б записав Інну Іларіонівну в

АНГЕЛИ

От не вірю в небо, й годі,
Як невірний той Хома,
З цим із Римом я не в згоді,
Та й з церквами з усіма.

Але ангелів, звичайно,
Існування визнаю,
Лиш вони, відкрию тайну —
Тут живуть, а не в раю.

Ще одне! Таку істоту,
Пані, уявм без крил.
Це напевно, це достоту —
Ангелам не треба крил.

Досить погляду ясного,
Досить білої руки,
Щоб розмаяти тривогу,
Відвернути сум важкий.

Їхню добрість, піклування
Більше визнає, мабуть,
Той, хто знав самі страждання,
Той, кого поетом (*лікарем, вченим*
— І. С.) звуть.

Генріх Гейне

«...Вони вийшли з інституту.

Стояла рання весна. Сніг уже розтав від повіту теплого вітру. З вирію прилетіли шпаки. Повітря, прогріте сонцем, сріблястою прозорістю оповило сквери і сади...

Весна оживляє природу і оновлює людське серце. Скільки б не пережила на світі людина, а з весняним сонцем і зелен-цвітом її душа молодіє, брунькується затаєна в буденних клопотах радість, пробуджуються мрії...»...

Отже, усе за тебе, ти лише поводи́ся як

СКУЛЬПТОР

Різьбяр за допомогою долота й молотка обтесував величезний шмат мармуру.

Хлопчик, що проходив поряд, затримався біля відчинених дверей майстерні, ласуючи морозивом. Малюк завмер, захоплений дощем білого пилу й уламками скали, що розлітались навсібіч від знарядь майстра. Не

міг збагнути, що власне там відбувається; людина, що мов фурія, воювала з мармуровою скалою, здавалася йому трохи дивною.

Проминуло декілька тижнів, хлопець знову опинився біля майстерні, і яким же було його здивуванням, коли саме в тому місці, де попередньо височіла мармурова брила, — побачив великого страшного лева.

Захоплене хлоп'я підбігло до скульптора:

— Пане, скажіть, будь ласка, звідки ви знали, що в тій брилі був захований лев?

Митець запевняв, що є власником книги, у якій сказано, як пізнати й зрозуміти Бога. Ніхто й ніколи тієї книги не бачив, але якось один науковець таки вимолив її у майстра. Забрав книжку додому, і коли з цікавістю, урешисті розгорнув її — оторопів від несподіванки: усі сторінки були чистими.

— Але ж у книжці нічого немає! — оторопів від несподіванки: усі сторінки були чистими. — Знаю, — відповів, посміхаючись, учитель, — але поглянь, скільки всього можна собі уявити!

Усі хвилини твого життя — чисті сторінки.

Тобі належить їх заповнити.

Навіть, якщо видаватимешся комусь кам'яною брилою, у тобі захований лев.

Лише ти сам можеш його звільнити (із книги Бруно Ферраро «Життя — це все, що ми маємо»).

Майже всі чисті сторінки мого життя заповнені, й сьогодні я їх гортаю, гортаю, а кінця їм не видно, незважаючи на те, що

МИ ВХОДИЛИ У ВЕСНИ ЗВІДСИ

*«А ми тую червону калину підіймемо».
(З пісні)*

Не одмовчать зелені схили,
фортечних затишків тепло.
Ми серед них когось любили,
когось, хто був, чи й не було.

Очима зорі квітували,
горнувся вечір — їх шептун.
Тут ми калину підіймали,
калину схилену до струн.

Ми входили у весни звідси,
від стін — фортечних шептунів.
А хтось кривоприсяжно свідчив,
кривоприсяжно сатанів.

Бринять ті струни — серця ритми...
Уже в літах чиєсь чоло,
а з уст — освідчення-молитви,
для тих, хто був чи й не було.

О, доле нинішня й колишня
В зав'югах каторжанських тундр...
Ти їй, калино, не одснишся,
калино, схилена до струн.

Григорій Радошівський (Баран)

Перша чиста сторінка після закінчення Харківського медичного інституту заповнювалася з великим піднесення, коли в моїй уяві в усі пори року буянила зелень, цвіли запашні троянди та п'янило чисте курортне (Трускавецьке) повітря. А «Нафтуся» підвищувала рівень сприйняття сказаного.

Перша чиста сторінка — коли вийшла з друку моя перша науково-популярна брошура про лікування дітей на курорті Трускавець, моя перша монографія, яка науково обґрунтовувала необхідність санаторно-курортного лікування дітей з хронічними захворюваннями печінки і жовчних шляхів, коли була захищена кандидатська дисертація і, коли я успішно долав одну за другою службові сходишки (лікар-ординатор, завідувач відділення, головний лікар, депутат міської ради...).

Але найголовніше — народження сина (1957 р.) Олександра.

Я вже не кажу про матеріальне забезпечення моєї сім'ї. У перший день приїзду на роботу отримав квартиру, яку потім протягом 5 років поліпшували ще два рази. Заповнені чисті сторінки мого Трускавецького

життя — це казка для сьогоденішнього випускника вузу. Не менше. Казка, яка відбувалася без впливових родичів та знайомих (у мене таких не було), без грошей (мої фінансові здобутки обмежувались зарплатою та гонораром за книги і статті). У ті часи наукова продукція, яку друкували, оплачувалась і непогано.

Це моя та моєї сім'ї остання фазенда в Трускавці (навесні). Коли я вирішив перекочувати на роботу в науково-дослідний інститут, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри педіатрії Львівського медичного інституту С. І. Ігнатов не міг осягнути, як я так легко залишаю свою посаду, квартиру...

А це вже вигляд моєї фазенди зимою. Вдалині нечітко видно дружину Ліду та синочка Сашу. На той час кращого житла за те, яке було в мене, не мав ніхто у Трускавці. Грішно хвалитися. Але що вдієш? Є чим пишатися.

Першотравнева демонстрація в Трускавці. Дружина Ліда з Сашенькою на руках, Аня — няня Саші та два лишні: над головами Володимир Ілліч Ленін і поруч один із реформаторів тих часів — Микита Сергійович Хрущов.

Ми так звикли бути поруч своїх вождів, що сьогодні нам бракує портретів Кравчука, Кучми, Ющенка, Януковича... Правда, у кабінетах усіх рівнів керівників установ та підприємств України ми бачимо портрети президента, президента чинного, який, так маємо думати, надихає володаря кабінету на героїчний трудовий подвиг. Отже, висновок: усі володарі кабінетів — Герої праці. Хтось може мені дорікнути — «сам такий». Ні, коли я був ректором при Кравчуку і Кучмі, у мене в кабінеті їх портретів не було. І не тому, що вони могли б заважати моїй роботі, а тому, що сам я до цього не додумався, а мені ніхто

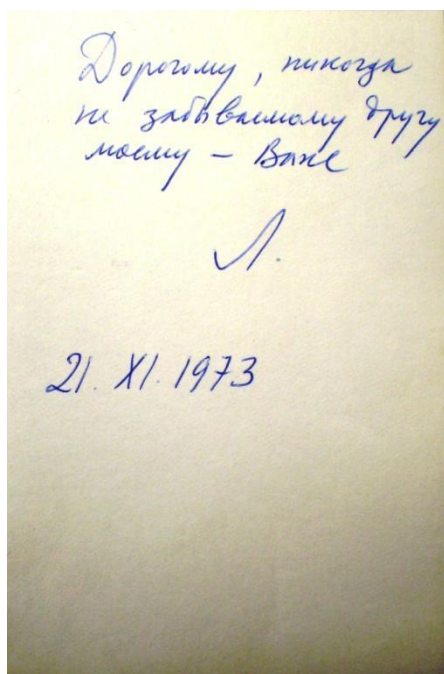
не підказав. Не було вже у вузі секретаря комітету нашої «провідної», підказувача для першої керівної особи будь-якого трудового осередку.

А це вже листопадова демонстрація в непогоду. Дружина Ліда — друга справа — зі своїми колегами (ця й інші фотографії — мого виробництва). Саша віддалився з шариком та стоїть в профіль.

Усі жінки, які стоять, незважаючи на дощову погоду, посміхаються. Ви думаєте, що вони радіють цьому святу? Ні. Вони радіють тому, що мають можливість залишити на дві-три години кухню, де перебувають значну частину свого життя. Де різноманіття запахів, концентрація пари та накопичення немитого посуду далеко не завжди викликає те захоплення, про яке пише Дж. К. Джером: «К у х н я — храм, который мы чтим, пылающая плита — огонь весталок, повар — верховный жрец. Он всемогущ и милостив, он как рукой снимает печаль и воздыхание, прогоняет вражду, услаждает любовь».

Один із найближчих моїх друзів Трускавецького періоду життя (і не лише) — Лев Карлович Байкалов — науковий керівник Трускавецької клініки (філії Одеського науково-дослідного інституту курортології і фізіотерапії). А яка хвилююча підпис: «Дорогому, нікогда не забываємому другу моему — Ване. Л. 21. XI. 1973»

По-перше. Лев Карлович дарував цю фотографію через 10 років після того, як я залишив Трускавець. Це про щось говорить? Так. Наша дружба мала здорове коріння. По-друге. Лев Карлович покинув нас багато років тому, а добра пам'ять про нього залишилася не лише в мене і моєї дружини, а й в усієї лікарської спільноти Трускавця. На той час він був одним із провідних і кращих фахівців та головним каталізатором наукових досліджень серед лікарської спільноти. Але його вже немає. А до мене дедалі частіше приходять

Тривожні сни...

Душа сполохана тремтить листком берези

І притулитись все, припасти все хотіла б
До дужого і разом ніжного плеча;
Забитися хотіла б у куток
І голову в пільму сховати.
Тривожні сни... і ночі.
А день приходе, як коваль:
Бере у руки молот,
Замість ковадла — серце
І гучно б'є по ньому.
Кує нове, майбутнє.
Я падаю, благаю на колінах:
«...Убий мене! Не муч так довго!
Мій кожний атом зойком сходить!
Убий мене!» А він на те:
«О ні! Ти мусиш жити!
І жити будеш».
Смеркає. Рука якась непевна...
Ще мить — і він відкинутий
Набік недбало.
Коваль пішов, замкнувши кузню.
Лежу без тям.
Нарешті десь в кутку
Цвіркун співати починає
І приграє тоненько на сопілці.
Сюрчить сопілка, як струмок далекий.
Думки-метелики знімаються на крилах,
Ламають їх і падають безсило...
Я, стомлений, тону все глибше й глибше
В якесь бездонне тихе море...
Тоді злітають сни
Страшні. Тривожні...

Олександр Олесь

По-третє. Посада, яку посідав Лев Карлович, свідчить про те, що в ті роки науковим розробкам курортної терапії відводили гідне місце в лікувально-профілактичній медицині, чого не можна сказати сьогодні. Трускавецька клініка давно не функціонує. По-четверте. Чи багато людей на нашій планеті може похвалитися таким теплим та чутливим

посланням від своїх друзів, як я? Якщо я помиляюсь, то пробачте, читачу. Таку думку я висловлюю в наш час, коли «Немає нічого святого, чого гроші не могли б спаплюжити, нічого настільки сильного, чого неможливо було б побороти грошима» (Цицерон).

Ну що ж, мій друже Лев Карловичу

Поредели, побелели
Кудри, честь главы моей,
Зубы в деснах ослабели,
И потух огонь очей.
Сладкой жизни мне не много
Провожать осталось дней:
Парка счет ведет им строго,
Тартар тени ждет моей.
Не воскреснем из-под спуда,
Всяк навеки там забыт:
Вход туда для всех открыт —
Нет исхода уж оттуда.

А. С. Пушкин (Ода LVI)

Сьогодні (25.07.2011) я прокинувся, як завжди, о пів на шосту ранку. Сонечко несміливо зазирає в мою спальню, адже йому заважають білі пухнасті хмаринки, повітря різкувато, духмяно та стрімко заповнює не лише мої органи дихання, а й мою душу, яка теплими поривами бажає охопити весь світ, а день розпочинається з підвищеною чутливістю до всього доброго. Мабуть, у цей час до нас дійсно спустилася

ПРЕЧИСТА

На степ ненаситний
Все сипле,
Все сипле
Сей плескіт краплистий —
Густий, шовковистий...
Намистом
Срібlistим
Висріблює листя.
Встає всюди чисто,
Барвисто,

Врочисто —
Спустилась до нас
З Піднебесся Пречиста!

Віктор Женченко

Не припиняю дивуватися чистоті, прозорості, теплоті та повного порозуміння спілкування з природою, мого спілкування з природою. Думаю, що в кожній людини таке ж сприйняття. І воно вважається звичайним тому, що відбувається щоденно, щогодини, щохвилини. Позитивні відчуття від «розмови» мого Я (частки природи) з різнобарвними проявами природи є, з мого переконання, основою життєстверджуючого началу життя кожного з нас. І тільки завдяки їм, ми легко «переносимо» різноманітні суспільно-людські негаразди, два приклади яких я наведу нижче.

«ВЗДОХИ ХВОРОЇ ЯВДОХИ» А ЧИ НЕДОЛАМАЛИ ХРЕБТИ, ТО СПІШАТЬ ЛАМАТИ ДУШІ?

(ЄВГЕН ДУДАР. «ЛУ» 21.07. 2011. ЛИШЕ ПЕРШИХ ДВА АБЗАЦУ)

Якось Лех Валенса сказав: «Польські комуністи, як редиска,: зверху червоні, а в середині — білі...»

Комуністи, які йменують себе українськими, зверху — ніби червоні, а в середині — гнилі... заражені бацилою прогнівшого капіталізму». Особливо ті, що придепутатилися у Верховній Раді. Що обжилися в регіональних окопах «Единой России». І, якщо користуватися термінологією Златоуста про «кровосісів, «сісяють» кров, піт і з російського народу і, звичайно ж, з українського. Кровопивці-інтернаціоналісти. У московитського імпершовінізму відробляють Юдин гріш, в Україні виконують роль п'ятої колони... Українському народу обіцяють «соціальний захист» (пригадайте: «Высшая мера социальной защиты — расстрел»), російському — повернути «молодшого брата» в «единое пространство»... (Йому так потрібен той «молодший брат», як нам — «старший»)... Але працюють язиками. Як завжди... Обросли жирком, поглаждали, понаїдали гузиці, що не зовсім вписуються в парламентські сидіння. Нагуляли статки,

повлаштовували нащадків у «діри дикого Заходу». А щоб їх із тих сидінь не повикурювали, свій «електорат» звично лякають націоналістами, «бандерівцями», «неофашистами» і, як досвідчені провокатори, — постійно провокують народ. То ставлять пам'ятники катам, який народ гнітили й вимордовували. То символами тоталітаризму прагнуть витіснити державні. Це щоб приглушити людську пам'ять. Щоб не пригадали, скільки лих накоїли вони впродовж усього «розквіту епохи соціалізму із «человеческим лицом»...

КЛИЧКОФОБИЯ І ХЕСЛЮБСТВО (ОЛЕКСАНДР БЕЛЕНЬКИЙ. ТАМ ЖЕ. СКОРОЧЕНО)

Володимир Кличко переміг британця Девіда Хея в Гамбурзі вже понад 2 тижні тому, але пристрасті в нас вирують і досі, як окріп у забутому на плиті чайнику.

СЛОН НА ІМ'Я ХЕЙ

Останнім часом у мене все частіше з'являється відчуття, що Росія не тільки батьківщина слонів, а й має нещастя бути вітчизною Девіда Хея. Так, я вже писав про це і в статтях, і в блозі, і повторююся тому, що не можу прийти до тями від цього відкриття. Треба ж, і хто в нас тільки не народжується! Спочатку слони, тепер ось хейі...

Справді: поблукайте по британським спортивним сайтах і виданнях та спробуйте знайти там думку експерта, котрий говорив би, що офіційний результат цього бою несправедливий, що насправді Девід Хей якщо й не переміг, то заслуговує хоча б нічиї, що взагалі він молодець, парубок-козак, а Кличко — так, ні те, ні се, недостойна перешкода на його шляху. Будте впевнені: нічого подібного ви там не знайдете.

Хея сварять аж гуде як за бій, так і за оглядини хворого пальця на носі, які він влаштував на прес-конференції. Тихесенько пішов у тінь Леннокс Льюїс, який підтримував його до бою. Карл Фроч, котрий також приїхав повболівати за співвітчизника й висловлював великі надії на його перемогу, визнав, що дуже недооцінив Кличка. (Утім, у Гамбурзі Фрочеві були вдячні не за те, що він там щось сказав, а тому, що привіз дружину, яка стала окрасою партеру).

А потім зайдіть у наші сайти, і ви швидко переконаєтеся: у нас не лише найкращий Шерлок Холмс у виконанні Василя Ліванова, а й Девід Хей. І наш Хей набагато ліпший, ніж той британський. Наш Хей — найкращий Хей у світі! Хто б сумнівався?

У перші дні траплялись гарячі голови, які стверджували, що наш Хей навіть переміг Кличка. Охолонувши, вони погодилися на нічию, а найрозумніші, ознайомившись зі світовою пресою та відчувши нездорову самотність, усе ж визнали, що переміг у цьому бою Кличко, але з дуже невеликою перевагою...

Російські журналісти опитали російських же експертів, і деякі з них таке наговорили... Не хочу повторювати ці не найкращі висловлювання, я, з рештою, не донос пишу...

Що ж до мене, то мені приязна, дуже приємна одна за другою переконливі перемоги братів Кличків. Я завжди спостерігаю за їхніми поєдинками. Можливо я помиляюся, але я вважаю, що успіхи братів Кличків, це найбільші успіхи, якими може гордитися Україна в теперішній час. Мені лише не зрозуміле замовчування ЗМІ цих великих досягнень. Ось футбол України, який бажав би значно кращих досягнень, я вже не кажу про його інтернаціональний склад (я себе не можу переконати, що це футбол український), має в ЗМІ необмежені можливості! І я не можу зрозуміти, у кого не вистачає «клепки» в голові... А раз так, то мабуть, у мене. Значна більшість працівників ЗМІ розумні люди. Чому ж вони вважають свій «електорат» дурним, зовсім дурним?! Хоча «Кожна людина має право бути дурнем, проти цього нічого сказати не можна, але і правом необхідно користуватися з деякою поміркованістю» (Л. Берне).

Що тут зробиш? Це

УДЕЛ ГЕНИЯ

Змея увидела подснежник, ранний цвет,
И ядом облила прелестное растенье.
Так гений, наглости завистника предмет,
Страдает без вины и терпит угнетенье.

А. С. Пушкин

Знову бабуса (моя дружина) дає мені доручення (як Президент Миколі Азарову): ступай на огорода та збери все необхідне для засолки огірків та помідорів. Іду. Високі стебла кропу з розкішною голівкою манять мене до себе. Ножицями зрізую 10-15 штук верхівок, милуюся довершеністю їхньої структури та сприймаю приємний запах насіння... Потім прямую до огорожі, де розкішне та велике листя розкинув хрін. Рядом з кружалками верхівок кропу у велику миску влягаються яскраво-зелені витвори хрону. А ще запашні листя смородини, блискучі листочки вишні... А зверху «розлігся» червоний буряк — з гладенькою поверхнею, повненький, ніби вихваляється, що він найтовстіший, найважчий, най... Так, такого художнього витвору я не бачив. Так, такий витвір природи неможливо передати жодними фарбами. Адже «К а р т и н а — посередник между предметом или явлением и мыслью» (С. Кольридж).

Отак я й живу,

ШУКАЮЧИ СЕБЕ

Язичницьке в мені, мабуть, від коду,
Дарованого Всесвітом народу,
Який вручив мені — як нагороду —
Таку тверду гартовану породу,
Що не зітреш її, не знищиш зроду:
Отак, як сонце, небо, землю, воду,
Як жінку, таїну її і вроду,
Отак — як дух козацький і свободу!

Віктор Женченко

Ось уже близько семи десятиків років я живу під мирним небом. Ось уже близько семи десятиків років особисто я не знаю, що таке війна. Але ж я знав війну! Її трагічні складові, її трагічні наслідки! Можливо, я більше, ніж молодше покоління, ціную мир!. Можливо, я так глибоко шаную та люблю природу! Можливо, я більше, ніж молодше покоління, ціную те, що яка б кострубата влада не була в нас за всі роки незалежності України, вона протистояла війні. Це найвища цінність наших звершників. Я це

веду до того, щоб продекламувати «Стихи, сказанные будущему» мого улюбленого поета Кайсина Кулієва:

Как многие люди, сегодня живущие,
Хочу, пролетев через годы и лета,
Увидеть, как выглядеть будет грядущее,
Хочу пожелать ему хлеба и света.

Мне чаще бы снились грядущего страны —
Края, где потомки мои обитают,
Но все еще ноют военные раны
И думать о прошлом меня заставляют.

Не только за счастья родного селенья
Я падал в золу на дымящемся поле,
За вас, мои правнуки, шел я в сраженье,
И молодость отдал, и кровь свою пролил.

Какое б оружие враги ни ковали,
Потомки мои, я желаю вам счастья,
Пусть будут светлы ваши светлые дали,
Пусть горькое горе вам лица не застит...

Усе, що я пишу, я згадую та заново зі значною емоційною окрасою переживаю та пропускаю через душу свою. Я сам, медик, дивуюсь, як у такому віці можна так живо відчувати, так чутливо реагувати на минуле і сьогодення, особливо на різноманіття природи.

І водночас розумію, що

Я скоро весь умру. Но тень мою любя,
Храните рукопись, о други, для себя!
Когда гроза пройдет, толпою суеверной
Сбирайтесь иногда читать мой свиток верный
И, долго слушая, скажите: это он;
Вот речь его. А я, забыв могильный сон,
Войду невидимо, и сяду между вами
И сам заслушаюсь, и вашими слезами
Упьюсь...

А. С. Пушкин

Я, як і «Воин света вспоминает слова Джона Беньяна:

«Хотя я прошел через все то, что прошел, я не сожалею, что попадал в те или иные затруднительные ситуации, ибо они привели меня туда, куда я желал попасть. Ныне у меня нет ничего, кроме этого вот меча, и я вручу его всякому кто намеревается совершит свое паломничество. Я несу с собой рубцы и шрамы — следы ран, полученных в битвах. Это — и свидетельство того, что жил, и награды за то, что покорил и завоевал.

Это дорогие моему сердцу рубцы и шрамы откроют мне врата Рая, было время, когда я выслушивал истории о чьей-то храбрости. Было время, когда я просто жил — всего лишь потому, что должен был жить.

А сейчас живу потому, что я — воин, и потому, что хочу когда-нибудь предстать перед Тем, за кого столько сражался» (із книги Коэльо Пауло «Книга воина света»).

Усе це так. Але для мене вже світить вечірнє сонце:

Вечірнє сонце, дякую за день!
Вечірнє сонце, дякую за втому.
За тих лісів прсвітлень Едем
і за волошку в житі золотому.
За твій світанок і за твій зеніт,
і за мої обпечені зеніти.
За те, що завтра хоче зеленіть,
за те, що вчора встигло оддзвеніти.
За небо в небі, за дитячий сміх.
За те, що можу, і за те, що мушу.
Вечірнє сонце, дякую за всіх,
котрі нічим не осквернили душу.
За те, що завтра жде своїх натхнень.
Що десь у світі кров ще не пролито.
Вечірнє сонце, дякую за день,
за цю потребу слова, як молитви.

Ліна Костенко

Літературно-художнє видання

СМІЯН Іван Семенович

ЧАС ВИЯВЛЯЄ ПРАВДУ
(Veritatem dies aperit. Seneca)
(книга 22)

В авторській редакції

Дизайн обкладинки *Олени Соколюк*
Випусковий редактор *Маргарита Більчук*

Формат 60x84/16. 9,3 ум. др. арк., 7,8 обл.-вид. арк. Тираж 250. Замовлення № 12-5.

Видавець і виготовлювач Редакція газети «Підручники і посібники».
46020, м. Тернопіль, вул. Поліська, 6а.
Тел. (0352)-43-15-15; 43-10-21.

Е-mail: pp@pp.utel.net.ua www.pp.utel.net.ua
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців
серія ДК № 765 від 11.01.2002 р.

Книга-поштою: а/с 376, Тернопіль, 46011.
Тел.: (0352)42-43-76; 097-503-53-76; 094-97-40-376